

ETKİLEŞİMLİ MASAL ANLATIM TEKNİĞİNİN

ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN

DİNLEME BECERİLERİNE ETKİSİ

Ebru ÖZTÜRK

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Erol DURAN

Uşak

Temmuz, 2018

**ETKİLEŞİMLİ MASAL ANLATIM TEKNİĞİNİN ORTAOKUL 5.
SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME BECERİLERİNE ETKİSİ**

Ebru ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Erol DURAN

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temmuz, 2018

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

ETKİLEŞİMLİ MASAL ANLATIM TEKNİĞİNİN ORTAOKUL 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEME BECERİLERİNE ETKİSİ

Ebru ÖZTÜRK

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temmuz, 2018

Danışman: Doç. Dr. Erol DURAN

Bu çalışmanın amacı, etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisini ölçmektir. Araştırmada, nicel model ile nitel model birlikte kullanılmıştır. Etkileşimli masal anlatım tekniğinin etkililiğini ölçmek amacıyla nicel model, bu etkililiği daha iyi tartışmak için görüşme tekniği kullanılarak nitel model desteği sağlanmıştır. Araştırmanın nicel model kısmında, öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desene yer verilmiştir. Araştırmada kullanılacak altı adet masal metni; araştırmacı, beş uzman ve beş Türkçe öğretmenin görüşleri çerçevesinde belirlenmiştir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Kütahya ili Merkez ilçesi 19 Mayıs Ortaokulu 5. sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubunda toplam 32 öğrenci yer almaktadır. Bu iki şube, random tekniği ile birisi deney grubu, diğeri kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubu 15, kontrol grubu ise 17 öğrenciden oluşmaktadır.

Uygulamaya geçmeden önce öğrencilere, birer adet kişisel bilgilendirme formu dağıtılmıştır. Uygulamanın ilk 3 haftasında hem deney hem de kontrol grubu öğrencilerine 3 masal metni, her hafta birer metin olmak

üzere, yöntem ile dinletilmiştir. Etkinlik kâğıtlarına verilen yanıtlar çerçevesinde öntest verileri oluşturulmuştur.

Araştırmanın deney aşamasında, deney grubu öğrencilerine son 3 masal metni etkileşimli yöntemle anlatılmış, kontrol grubu öğrencilerine ise son üç masal metni yine mevcut yöntemle dinletilmeye devam edilmiştir. Öğrencilere dağıtılan etkinlik kâğıtlarından elde edilen verilerle her iki gruba ait sontest verileri oluşturulmuştur.

Altıncı masal metninden 21 gün sonra, her iki gruba da son dinletilen masal metnine ait kalıcılık testi uygulanmıştır. Araştırmaya nitel veri desteği sağlamak amacıyla her iki grup ile görüşme yapılmıştır.

SPSS veri tabanı yardımıyla yapılan analizler sonucu, deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri karşılaştırılmış, etkileşimli masal anlatım tekniği sonrası elde edilen sontest verilerinin ortalamalarının, yöntem kullanılarak elde edilen öntest verilerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verilerinin cinsiyete ve anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır. Sontest verilerinin hem cinsiyete hem de anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. ($p > .05$).

Öğrencilerden elde edilen sontest verilerinin baba eğitim ve anne eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını ölçmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Bu ölçümler sonucunda, öğrencilerin sontest verilerinin baba eğitim ve anne eğitim durumuna göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($p > .05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerine ait sontest verilerinin ortalamalarının, kontrol grubu öğrencilerinin sontest verilerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < .05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık verileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olup olmadığını ölçmek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerine ait kalıcılık verilerinin ortalamalarının, kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık verilerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < .05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin söntest ve kalıcılık testlerinin farklılaşmasını belirlemek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır. Deney grubu öğrencilerine ait kalıcılık verilerinin ortalamalarının, söntest verilerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($p < .05$). Yine aynı şekilde kontrol grubu öğrencilerine ait kalıcılık verilerinin ortalamalarının, söntest verilerinin ortalamalarından anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir ($p < .05$).

Son olarak her iki grup öğrencileri ile görüşme yapılmıştır. Deney grubu öğrencileri ile yapılan görüşme sonucunda öğrencilerin, etkileşimli biçimde anlatılan masalları daha çok sevdikleri, daha dikkatli ve uzun süre dinleyebildikleri, anlatım süresince daha çok eğlendikleri, sonucuna ulaşılmıştır.

Kontrol grubu ile yapılan görüşme sonucunda öğrencilerin, beşinci ve altıncı masal metinlerini anlamakta güçlük çektikleri, masal dinlemenin diğer beceri alanlarına olumlu yönde katkı sağladığını ve masalların daha somut biçimde anlatılması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Masal anlatıcılığı, etkileşimli masal anlatımı, dinleme eğitimi

ABSTRACT**INFLUENCE of INTERACTIVE STORYTELLING TECHNIQUE on LISTENING SKILLS of MIDDLE SCHOOL 5th GRADE STUDENTS****EBRU ÖZTÜRK**

Turkish Education Department

Social Sciences Institutes Uşak University, 2018

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Erol DURAN

The purpose of this study is to measure the influence of interactive storytelling techniques on listening skills of middle school fifth grade students. In the study, quantitative model and qualitative model were used together. The quantitative model was used to measure the effectiveness of the interactive storytelling technique, and the qualitative model support was provided using the interview technique to better discuss this effectiveness. In the quantitative model part of the study, quasi-experimental design with pretest-posttest control group was included. Six fairytale texts to be used in the research was decided by a researcher, five experts and five Turkish teachers.

The study group of this research constitutes the students who are studying at the 5th grade level of 19thMay Secondary School in Kütahya province. There are 32 students in the two branches. These two branches are divided into two groups as experimental and control group with the random technique. The experimental group consisted of 15 students and the control group consisted of 17 students.

One personal information form has been distributed to the students before the application. In the first 3 weeks of the practice, both experimental and control group students listened to three tales and one text each week by traditional method. Preliminary data was obtained in response to the responses to the activity papers.

In the experimental phase of the research, the experimental group was told with the last 3 fairy tale interactive methods and the last three fairy tale texts of the control group were continued to be played by the traditional method. The posttest data of the two groups was obtained from the activity papers distributed to the students.

After 21 days from the sixth tales text, the retention test of the last played tales text was applied to both groups. Interview was carried on with both groups to provide qualitative data support to the research. Analyzes conducted with the help of the SPSS database revealed that the pretest and posttest scores of the experimental

group students were compared and the mean of the posttest data obtained after the interactive storytelling technique was significantly higher than the average of the pretest data obtained using the conventional method.

The independent sample group t-test was applied to determine whether the students of the experimental and control groups differed according to the sex and kindergarten education status of the posttest. The result is that the posttest data does not differ according to the sex and kindergarten education status.

One-way variance analysis (ANOVA) test was applied to measure whether posttest data obtained from the students differ according to father education and mother education status. As a result of these measurements, the results of the students' posttest data did not differ according to the father education and mother education status.

Independent sample group t-test was applied to determine whether there was a significant difference between the students in the experimental group and the control group. The mean of the posttest data of the students in the experimental group was found to be significantly higher than the average of the posttest data of the control group students.

Independent sample group t-test was applied to determine whether there was a significant difference between the retention data of the students in the experimental and control groups. The average of the retention data of the students in the experimental group was found to be significantly higher than the average of the retention data of the control group students.

The independent sample group t-test was applied to determine the differentiation of the posttest and retention tests of the students in the experimental and control groups. It was concluded that the average of the retention data of the students in the experimental group was significantly lower than the average of the posttest data. In the same way, the average of the retention data of the control group students was found to be significantly lower than the average of the posttests.

Finally, interview was held with the students of both groups. As a result of the interview with the students of the experiment group, students reached to the result that they liked the interactive episodes more often, listened for longer and had a lot of fun during the narration.

As a result of the interview with the control group, it was determined that the students had difficulty in understanding the fifth and sixth tales' texts, that the fairy tales contributed positively to other skill areas and that the talks should be explained more concretely.

Key Words: Storytelling, interactive storytelling, listening teaching

UŞAK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Tezli Yüksek Lisans Jüri ve Enstitü Onayı

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Türkçe Eğitimi Ana Bilim / Ana Sanat Dalı Yüksek Lisans Programı 164009005 No'lu öğrencisi Ebru ÖZTÜRK' ün "Etkileşimli Masal Anlatım Tekniğinin Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi" adlı tezi 02/07/2018 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans Tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Jüri	Adı Soyadı	İmza
Danışman	: Doç. Dr. Erol DURAN	
Üye	: Prof. Dr. Musa ÇİFCİ	
Üye	: Prof. Dr. Adem SEZER	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Salih GÜLERER	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZDEMİR	

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Teknolojik gelişmeler ile birlikte bireyler, çoklu ortam uyaranlarına daha fazla maruz kalmaktadır. Çoklu ortam uyaranlarının bireylere sağladığı hareketli dünya anlayışı, çocukları da önemli ölçüde etkilemektedir. Bireylerin günlük hayattaki bilgi ve becerileri, büyük oranda dinleme yoluyla edindiği göz önüne alındığında, özellikle dinleme metinlerini çocukların ilgilerine açık hale getirmek, dinleme yoluyla elde edilecek kazanımların niteliğini artıracaktır.

Öykü ve masallar; bireylerin kişilik eğitimi, davranış değişimi ve dinleme becerisinin gelişiminde sıkça başvurulan kaynaklardır. Bu kaynakları etkileşimli biçimde sunmak, özellikle dinleme metinlerinde, çocukların ilgisini daha çok çekecek, onları daha fazla motive edecektir. Bu çalışmanın ana gayesi, daha etkili dinleme yaşantıları oluşturabilmek için eğitim ortamlarına katkı sağlamaktır.

Lisansüstü eğitimimin her adımında bana yol gösteren; bilgisini, tecrübesini, nezaketini ve beni her zaman motive edebilme gücünü saklı tutan kıymetli hocam ve danışmanım Doç. Dr. Erol DURAN' a saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Bugüne kadar beni yetiştiren, eğiten, eğitim hayatımın önemli basamaklarına imza atmış olan değerli bölüm hocalarıma saygılarımı sunuyorum. Uygulama sürecinde bana yardımcı olan okul yöneticilerine ve desteği olan tüm öğretmenlere teşekkür ediyorum.

Hayatım boyunca aldığım her kararın arkasında duran, maddi ve manevi desteklerini üzerimden hiç eksik etmeyen değerli babam Halis ÖZTÜRK' e ve sevgili annem Hatice ÖZTÜRK' e minnetlerimi sunuyorum.

Ebru ÖZTÜRK

Uşak, 2018

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Ebru ÖZTÜRK
Doğum Yeri ve Tarihi : Dumlupınar / 1992
Yüksek Lisans Öğretimi : Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Türkçe
Eğitimi Bölümü
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri

BATUR, Z., ÖZCAN, H. Z., ÖZTÜRK, E., ALAKAYA, Y. E. ve GÜL, A. (2018). Divanü Lûgat-İt-Türk'teki Kişi Adlarıyla Günümüz Kişi Adlarının Karşılaştırılması: Uşak ve Kütahya İli Örneği. Uluslararası Bilim ve Eğitim Kongresi, 23-25 Mart 2018, Afyonkarahisar (Özet kitapçığında yer almıştır.)

İletişim

e-posta adresi : ebruozturkk43@gmail.com

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ	iii
ABSTRACT	vi
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	viii
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZGEÇMİŞ.....	x
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR	xv
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Tezin Adı	3
1.2. Tezin Konusu.....	3
1.3. Tezin Amacı.....	4
1.4. Tezin Önemi	5
1.5. Varsayımlar.....	6
1.6. Sınırlılıklar.....	6
1.7. Tanımlar.....	7
2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Masal.....	8
2.2. Masalların Özellikleri	10
2.3. Masalların Türleri	12
2.4. Masalların Etkileri ve İşlevleri	12
2.5. Masal Anlatıcılığı	15

2.6. Etkileşimli Masal Anlatımı.....	16
2.7. Masalların Türkçe Dersinde Kullanımı	18
2.8. Dinleme Becerisi	19
2.9. Dinleme Yöntem ve Teknikleri	23
2.10. Masal ve Dinleme Becerisi	24
2.11. İlgili Araştırmalar	25
3. BÖLÜM: YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırmanın Modeli.....	33
3.2. Çalışma Grubu	33
3.3. Veri Toplama Araçları, Verilerin Toplanma Süreci ve Geçerlilik, Güvenilirlik Çalışmaları	33
3.4. Verilerin Analizi	37
4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR.....	41
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	41
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	42
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	43
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	44
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	45
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	46
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	47
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	48
4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	49
4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	49

5. BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	56
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	56
5.2. Öneriler	61
KAYNAKÇA	63
EKLER	74
EK 1: Araştırma İzni.....	75
EK 2: Uzman ve Öğretmenlere Yöneltilen Masal Öneri Formu	77
EK 3: Masal Metinleri	78
EK 4: Kişisel Bilgilendirme Formu.....	96
EK 5: Dinleme Düzeyini Ölçmek Amacıyla Hazırlanan Çalışma Kâğıtları	97
EK 6: Görüşme Soruları	101
EK 7: Örnek Masal Anlatım Planı.....	102

Tablolar Listesi

Tablo 1: Etkinlik Kâğıtlarını Puanlama Anahtarı.....	38
Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Verilerine Ait Ortalama Düzeyleri.....	38
Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	39
Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	39
Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	39
Tablo 6: Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Verilerine Ait Ortalamalarının Karşılaştırması.....	41
Tablo 7: Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması.....	42
Tablo 8: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Verilerinin Farklılaşması.....	44
Tablo 9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması.....	44
Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubunun Sontest Verilerinin Farklılaşması	45
Tablo 11: Deney ve Kontrol Grubunun Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması	45
Tablo 12: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması.....	46
Tablo 13 ve Tablo 14: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması	47
Tablo 15 ve Tablo 16: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması	48
Tablo 17: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Anaokulu Eğitimi Alma Durumuna Göre Farklılaşması.....	49

Simgeler ve Kısaltmalar

N: Öğrenci Sayısı

\bar{X} : Aritmetik Ortalama

S.S.: Standart Sapma

p: Anlamlılık Düzeyi

Std. Hata Ort.: Standart Hata Ortalaması

P: Puan

Kareler Top.: Kareler Toplamı

Kareler Ort.: Kareler Ortalaması

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

Ed.: Editör

Akt.: Aktaran

Çev.: Çeviren

1. BÖLÜM: GİRİŞ

Toplumsal yapı; fiziksel çevre, demografi, teknoloji, gelenek, görenek gibi pek çok maddi ve manevî unsurun sentezinden meydana gelmektedir. Bu yapı içerisinde canlı veya cansız birçok varlık yer almaktadır. Toplumsal yapıyı oluşturan ve bu yapı içerisinde en önemli konumda bulunan varlık ise şüphesiz ki insandır.

İnsanlar, dünyaya geldiklerinde tek başınadır ve yaşamlarını idame ettirebilmek için toplumdaki diğer insanların varlığına ihtiyaç duyarlar. İlk etapta beşerî gibi görünen bu ihtiyaç, zaman içerisinde sosyal bir varlık olan insan için psikolojik ve ruhsal bir ihtiyaç hâline gelmektedir. Özkan'a göre (2010, s.14), toplumun öznesi niteliğindeki insan, doğası gereği tek başına yaşayamamakta ve başka insanların varlığı aracılığıyla hayata tutunabilmektedir.

İnsanı diğer canlılardan ayrı ve üstün kılan en önemli özelliği, düşünme yetisi ve dili kullanma becerisidir (Develi, 2012, s. 12). Dil ve düşünce sayesinde bireyler, sosyal çevrede bir arada yaşadıkları diğer insanlarla iletişim hâlinde bulunur, ihtiyaçlarını karşılar, psikolojik ve ruhsal doyum sağlarlar.

Tabiatı gereği sürekli anlatma ihtiyacı içerisinde bulunan insan (Aktaş ve Gündüz, 2013, s.163), toplumsal yaşamda bu anlatma ihtiyacını karşılarken dil aracılığı ile duygu ve düşüncelerin dışı vurumunu sağlamış, bu durum iletişim unsurunun doğmasına neden olmuştur.

En basit şekliyle iletişim, en az iki insan arasında gerçekleşen; konuşan kişi tarafından gönderilen her türlü iletinin, dinleyici tarafından alınmasıdır (Kaya, 2013, s.5). İletişim sürecinde mevcut iletileri göndermek için çeşitli araçlar kullanılmaktadır ve bu araçlar içerisinde en etkili iletişim aracı dildir (Özkan, 2010, s.33). Dil aracılığı ile gerçekleştirilen iletişimde ise temel dil becerilerinden olan konuşma ve dinleme becerileri yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Kısacası iletişim sürecinde konuşanın varlığı, dinleyicinin varlığını zorunlu kılmaktadır (Kemiksiz, 2016, s.16).

Sağlıklı bir iletişim sürecinin gerçekleşmesi, konuşan kişinin dinleyiciye gönderdiği kodların, dinleyici tarafından tam ve eksiksiz bir şekilde anlamlandırılmasına bağlıdır. Bu nedenle nitelikli bir iletişim sürecinde konuşma ve dinleme becerileri, hayatî bir öneme sahiptir (Maden ve Durukan, 2011, s.103).

Bununla birlikte, zaman içerisinde gelişen teknoloji ile kitle iletişim araçlarındaki ilerlemeler, bireyleri tek yönlü bir iletişime yöneltmektedir. Kitle iletişim araçlarında gönderilen iletiye dönüt verme zorunluluğu bulunmadığı için bireyler, dinleme becerisini daha etkin biçimde kullanmaktadır (Ceran, 2015, s.207). Bu durum, dinleme becerisini konuşma becerisinin önüne geçirebilir.

Dinleme becerisi, temel dil becerileri içerisinde en önemli yere sahip olan ve en çok kullanılan beceridir (Çer, 2016, s.12). Günlük hayatta ve eğitim alanında bireyler pek çok bilgiyi, dinleme becerisi sayesinde edinmektedir. Bu nedenle toplumsal alanda sağlıklı ilişkilerin kurulması ve bireylerin eğitim alanında elde ettikleri başarı, dinleme becerisinin gelişmişliği ile doğru orantılıdır (Doğan, 2008, s.266).

Eğitimin temel işlevlerinden biri olan kültür aktarımını sağlamada, çeşitli araçlardan yararlanılmaktadır. Çocuklara büyümlü bir dünyanın anahtarını sunan masallar da bu araçlardan birisidir (Sever, Memiş ve Sever, 2015, 247-248). Sözlü edebiyat ürünleri içerisinde etkili türlerden biri olan masallar, belli bir amaç doğrultusunda oluşturulması ve çeşitli işlevlere sahip olması bakımından eğitim alanında, pek çok beceriyi kazandırmada kullanılmaktadır. Türkçe dersi kapsamında yer alan, temel dil becerileri olarak adlandırılan anlama ve anlatma becerilerinin gelişiminde de masallardan geniş ölçüde yararlanılmaktadır (Arıcı, 2012, s.83).

Masalların eğitim ortamlarındaki olumlu etkisi, onların sunuluş biçimi ile doğru orantılıdır. Çünkü bir metin, ne kadar etkili sunulursa içeriğinden elde edilecek fayda da o derece yüksek olacaktır. Gençler ve çocuklar, önce metinden aldığı estetik zevke, daha sonra metnin içeriğinden elde ettikleri iletilere odaklanmaktadır. Bu nedenle edebî eserleri eğitim ortamında kullanmada öncelik, metin aracılığı ile verilecek ileti değil, çocuklara ya da gençlere kazandıracığı estetik zevk olmalıdır (Asutay, 2013, s.275).

Masal anlatıcılığı özel bir uğraş alanı sayılmaktadır. Bu nedenle masal anlatan her kişinin, masalın sahip olduğu estetik yapıyı dinleyiciye aktarması beklenemez. Masal anlatıcılarının sahip olması gereken bazı özellikler vardır ve bu özellikleri taşıyan bireylere, masal anlatıcılığının özel bir uğraş alanı olduğunu vurgulamak amacıyla “masal anası” adı verilmiştir (Sakaoğlu, 2013, s.12).

Günümüzde masal anaları ya da insanların bu alanda almış oldukları eğitimler yoluyla çeşitli öykü-masal anlatım yöntemleri uygulanmaktadır. Etkileşimli masal anlatımı da bu yöntemlerden birisidir. Etkileşimli anlatımda metin, düz bir şekilde okunmaz. Bu yöntem yoluyla dinleyen; metne dâhil olabilmekte, sorular sorabilmekte, üst düzey düşünme becerilerini kullanarak metnin gidişatını şekillendirebilmektedir (Er, 2016, s.156.).

Günün büyük bir kısmını çoklu uyaran ortamlarına maruz kalarak geçiren ve bu yüzden sık sık dikkat dağınıklığı problemi yaşayan çocuklar (Dede, 2017, s.20), etkileşimli anlatım yöntemiyle metne daha kolay odaklanabilmekte, daha nitelikli dinleme süreçleri geçirebilmektedir. Bu yöntemle anlatılan masallar yardımıyla çocuğun ilgisini, dikkatini daha uzun süre bir noktada toplamak mümkündür.

Türkçe dersi kapsamında masal türünden en çok konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmede yararlanılmaktadır (Karatay, 2007, s.472). Bu çalışmanın ana merak konusu; masalın sahip olduğu ritmik yapıyı ön plana çıkaran, belirgin vurgulamalar ve şarkılarla zenginleştirilen, masal esnasında öğrencilerin masalın gidişatını şekillendirmesine, sorulan sorulara yanıt vermesine olanak tanıyan etkileşimli masal anlatım tekniğinin, öğrencilerin dinleme becerilerine olumlu yönde etki edip etmediğidir. Bu etkiyi tespit edebilmek amacıyla masallar, etkileşimli biçimde öğrencilere anlatılmış, bu anlatımlar sonucunda elde edilen veriler SPSS veri tabanı yardımıyla istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Etkileşimli masal anlatım tekniğinin etkililiğini daha iyi değerlendirebilmek için, uygulamaya katılan öğrencilerle görüşme yapılmıştır.

1.1. Tezin Adı

Etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisi

1.2. Tezin Konusu

Bu tezin konusu, masalları etkileşimli biçimde anlatmanın, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etki edip etmeyeceğini belirlemektir.

1.3. Tezin Amacı

Bu çalışmanın amacı, etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisini ölçmektir. Araştırmanın bağımlı değişkeni, öğrencilerin dinlediğini anlama düzeyi; bağımsız değişkeni ise etkileşimli masal anlatım tekniğidir.

Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. Etkileşimli biçimde anlatılan masalların, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi nasıldır?
2. Deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?
3. Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?
4. Kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?
5. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verileri arasında, anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?
6. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık verileri arasında, anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?
7. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
8. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
9. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
10. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
11. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin masallar ve etkileşimli masal anlatımı ile ilgili görüşleri nelerdir?

1.4. Tezin Önemi

Dinleme becerisi, anne karnında oluşan ve doğumdan itibaren yoğun biçimde kullanılmaya başlanan bir beceridir. Kendiliğinden kazanıldığı düşünülen bu beceri, insanlar tarafından diğer beceri alanlarından soyutlanmış, geliştirilemez bir beceri alanı olarak algılanmıştır (Melanlıoğlu, 2012, s.67).

Dinleme becerisinin doğuştan getiriliyor olması, bu becerinin eğitilebilir ve geliştirilebilir bir beceri alanı olmadığı anlamını taşımamaktadır (Durukan; Maden, 2010, s.64). Çünkü dinleme becerisi; eğitilen, geliştirilen ve bilinçli kullanımı sağlanabilen bir beceridir. Bireylerin toplumla bütünleşmesine katkı sağlayan, başarılı eğitim yaşantılarının anahtarı olan ve Türkçe dersi kapsamında temel dil becerileri arasında yer alan dinleme becerisi, diğer dil becerilerine kaynaklık etmesi bakımından da önem arz etmektedir (Doğan, 2012).

Bu denli önemli bir beceri olmasına rağmen dinleme becerisi, daima ihmal edilmiş, eğitim ortamlarında geri plana atılmıştır (Melanlıoğlu, 2013, s.34; Kurudayıoğlu ve Bal, 2014, s.88). 2005 İlköğretim 2. Kademe Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 2006 Türkçe Öğretmenliği Lisans Programı aracılığı ile eğitim ortamlarında, dinleme becerisine yönelik ders saatleri ve etkinlikler oluşturularak bu beceri alanı, daha etkili hâle getirilmeye çalışılmıştır (Durukan ve Maden, 2010, s.64).

Dinleme becerisi, yıllarca ihmal edilmiş bir beceri olmasına rağmen, araştırmacılar tarafından bu alanda çalışmalar devam etmiş, dinleme becerisini geliştirebilmek adına çok sayıda yöntem ve teknik oluşturulmuştur. Müzik, masal, şiir vb. türlerin dinletimi yoluyla dinleme becerisini geliştirme, bu yöntem ve tekniklerden yalnızca birkaçıdır (Çer, 2016, s.12).

Sözlü edebiyat ürünleri içerisinde en etkili türlerden biri olan ve hikâye edici metinlerde çocuklara görelilik açısından en dikkat çekici tür (Şimşek vd., 2012) sayılan masallardan, Türkçe eğitiminde geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Çünkü masallar, çocuklara dolaylı yoldan değer aktarımının bir aracı olduğu gibi onlara estetik zevk vererek sahip olduğu dilsel unsurlarla çocukların, anadilin inceliklerine erken yaşlarda ulaşmalarını sağlar (Yılmaz, 2012, s.300-302) . Masallar; ahenkli yapısı, sahip olduğu olağanüstü unsurları ile çocukların hayal dünyasının gelişmesine

katkıda bulunur, temel dil becerilerinin gelişimini önemli ölçüde etkiler (Arıcı ve Ungan, 2012, s.172).

Alanyazında; öykü, masal anlatımı ve masal anlatıcısının sahip olması gereken nitelikler ile ilgili çeşitli araştırmalara rastlanmıştır (Groce, 2004; Zembat ve Zülfikâr, 2006; Karatay, 2007; Güney, 2009; Kumartaşlıoğlu, 2009; Arıcı, 2012; Moon ve Maeng, 2012; Sakaoglu, 2013; Cheeseman ve Gapp, 2014; Kim ve McGarry, 2014; Savcı, 2015; Arıcı, 2016; Er, 2016; Dede, 2017; Duran ve Topbaşoğlu, 2017). Bu çalışmalarda, masal anlatırken belli yerlerde durmak, masalda anlatılan olaylara uygun sesler çıkarmak, ritmik unsurlarla masalın sahip olduğu hareketli yapıyı dinleyiciye daha iyi hissettirmek, masalın etkisini artırmak amacıyla bazı bölümlerde masal şarkılarına yer vermek gibi çeşitli yöntem ve teknikler mevcuttur. Etkileşimli masal anlatımı, tüm bu yöntem ve teknikleri bünyesinde sentezleyerek dinleyiciye sunan bir masal anlatım yöntemidir.

Araştırmacının, bu yöntemi kullanan bir masal anlatıcısının anlattığı masalların, çocukların ilgisini daha çok çektiğini, daha dikkatli dinleme süreçleri geçirdiklerini bizzat gözlemlemiş olması ve özel bir şirketten etkileşimli masal anlatımı üzerine almış olduğu eğitim vasıtasıyla öğrencilere masal anlatım etkinliklerini kendisinin gerçekleştirmiş olması bu araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada öğrencilerin;

1. Dinleme becerilerinin yeterli düzeyde olduğu,
2. Kendilerini yazarak ifade edebilme yetilerine sahip oldukları,
3. Etkinlik kâğıtlarında ve görüşme sırasında sorulan sorulara samimi biçimde cevap verdikleri,
4. Dinleme düzeylerini ölçmek için kullanılan veri toplama araçlarının, ölçülmek istenen özelliği doğru biçimde yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmada;

1. 5. sınıf düzeyinin belirlenmesi,
2. Masal türleri içerisinde gerçekçi, olağanüstü ve zincirleme masal türüne yer verilmiş olması,
3. Etkileşimli masal anlatımlarının tek bir cinsiyet (kadın) tarafından gerçekleştirilmiş olması,
4. Etkinliklerde kullanılan masal metnlerinin aynı uzunlukta olmaması,
5. Etkileşimli masal anlatımının, mevcut anlatım yönteminden daha uzun sürmesi,
6. Etkileşimli masal anlatım etkinlikleri sonrasında, öğrencilerin dinleme düzeylerini ölçmede araç olarak sadece yazma becerilerinin kullanılması, bu araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

1.7. Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan bazı kavramlar ve bu kavramların anlamları şu şekildedir:

Etkileşimli Dinleme: Dinleme sürecinde dinleyicinin, konuşan tarafından sorulan sorulara dönüt verdiği ve dinlerken konuşmacıya sorular sorabildiği dinleme türüdür (Doğan, 2012, s.29).

Anlatma Esasına Bağlı Kurmaca Metin: Destan, masal, fabl, hikâye, roman gibi türleri bünyesinde barındıran; bir anlatıcının yer, zaman ve mekân unsurları etrafında bir olayı anlatmasına dayanan edebi türdür (Aktaş ve Gündüz, 2013, s.332).

Etkileşimli Masal Anlatımı: Masal anlatımı esnasında, dinleyicinin masal anlatımına azamî ölçüde dâhil edildiği masal anlatım yöntemidir (Dede, 2017, s.53).

2. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Masal

Masallar; tüm tanım, sınıflama ve özelliklerin ötesinde, kültürel mirasın en önemli yapı taşlarıdır. Bir toplumun hayata bakış açısını, duyu/düşünce birikimini, değer yargılarını, gelenek/göreneklerini, etik ilkelerini ve dil unsurlarını masalların içerisinde bulmak mümkündür. Ayrıca masallar, toplumdaki bireylerin açıkça dile getiremediği bazı durumları, dolaylı yoldan dile getirmeye yardımcı olması bakımından da önemli psikolojik alt yapılara sahip olan sözlü edebiyat ürünleridir (Sakaoğlu, 2013, s.13).

Bir toplumda bulunan bireylere, kültür aktarımı sağlamak ve bu bireylerde dil bilinci oluşturmak için o dilin nitelikli eserlerine ihtiyaç vardır (Mert, 2009, s.55). Karşılaştıkları nitelikli eserler sayesinde bireyler, içinde yaşadıkları toplumun kültürel mirası ile tanışarak güçlü anlatım olanaklarını tanıma, düşünce zincirindeki halkaları birleştirme fırsatı yakalarlar (Aksan, 2012, s.148-149). Bu amaçla kullanılabilir nitelikli ürünlerden birisi de masallardır.

Sözlü edebiyat ürünleri içerisinde, anlatmaya dayalı edebî metin türleri arasında yer alan ve daima ilgi odağı olan masallar üzerine yapılmış çok sayıda çalışma mevcuttur. Her ne kadar çocukların, sözlü edebiyat ürünleri içerisinde karşılaştıkları ilk tür ninni olsa da dilinin söz varlığını yansıtan, bünyesinde barındırdığı atasözü, deyim, ikileme gibi söz unsurlarıyla çocuklarda dil bilinci oluşturan, sahip olduğu olağanüstü özelliklerle çocuğun hayal gücü gelişimine katkıda bulunan ilk tür masallardır (Çetinkaya, 2007, s. 1).

Bu nedenle kültür aktarımı, davranış eğitimi, estetik değer kazanımı ve dil öğretimi sürecinde, öğrencileri nitelikli masallarla tanıştırmak için masal türünün tanımı, çerçevesi, özellikleri, sunuluş biçimine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmak gerekir. Bu amaçla literatürde yapılmış masal tanımlamaları hakkında fikir sahibi olunmalıdır.

Güncel Türkçe Sözlük'e göre masal, Arapça "mesel" kökünden türemiş olan, "genellikle halkın yarattığı, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebi tür" dür (TDK, 2018).

Tezel, masalın daha çok hayal ürünü olmasına vurgu yapmış ve onu “devler, periler, cinler ve yedi başlı ejderhalar ülkesinde geçen birtakım hayalî hikâyeler” olarak tanımlamıştır (Tezel, 2014, s.11).

Masalın insanlar üzerinde bıraktığı izlenime dikkat çeken Yavuz’a göre ise masal, “olağanüstü çeşidinde de gerçekçi çeşidinde de anlattığı olayların gerçeğe uyarlık derecesi ne olursa olsun, onların hayal yaratması oldukları izlenimini veren bir anlatı türüdür.” (Yavuz, 2013, s.10).

Başka bir tanımla masal, “Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen olağan dışı olayları anlatan hikâyeler” dir (Karataş, 2008, s.20).

“Masal, yazarı belli olmayan, olayları bilinmeyen bir zamanda ve ülkede geçen, gerçek olaylar yanında doğaüstü olaylara da yer veren ve kendine özgü bir anlatım biçimi olan kurmaca metinlerdir.” (Aktaş ve Gündüz, 2013, s.334).

Benzer şekilde Usta da masalı “ dilden dile, kulaktan kulağa aktarılarak gelen; içinde fantastik öğeler barındıran; ama zaman ve mekân dışı da olan; fakat toplumsal gerçekliğe ilişkin esintiler barındıran halk türünün en eski ve en önemli unsurları” olarak tanımlamıştır (Usta, 2017, s.63).

Literatürde yer alan masal tanımlarında vurgulanan en önemli nokta, masalların hayal mahsulü oluşudur (Arıcı, 2012, s.17). Masallar, hayal mahsulü olması ile diğer edebî türlerden ayrılır. Anlatmaya bağlı edebî metinlerin en önemli unsurlarından olan kişi, mekân ve zaman bakımından belirsizlik taşıması ise masalların hayal ürünü olmalarına yardımcı olmaktadır. Fakat masalların hayal ürünü olması, onların konu bakımından toplumsal bir gerçekten çıktığını ve ders verme amacı taşıması yönüyle toplumsal bir amaca hizmet ettiği gerçeğini değiştirmez (Yavuz, 1996, s.3).

Toplumun öznesi niteliğinde olan çocuklar, çok küçük yaşlardan itibaren Türk edebiyatının ürünleri ile karşılaşmakta ve bu ürünlere büyük ilgi göstermektedir. Sahip olduğu pek çok özelliği ile çocukların dikkatini çekmesi ve ninniden sonra çocuğun karşılaştığı ilk edebî tür olması yönüyle masallar, nitelikli edebî ürünler arasında yer almaktadır (Örge, 2013, s.22).

Günümüzde, özellikle teknolojinin getirdiği imkânlar aracılığıyla bilgi kaynaklarına ulaşım daha kolay hâle gelmiştir. Bu durum eğitimcilerin, ebeveynlerin ve çocukların, gerek sanal ortamda gerek yazılı, basılı metinler yoluyla seçeceği ürünlerin niteliklerini daha iyi bilmelerini, bu ürünlere daha eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle tercih edilecek ürünler hakkında geniş bilgiye sahip olunması gerekmektedir.

2.2. Masalların Özellikleri

Başlangıçta büyükler için oluşturulan ve gerçek olayların hikâye edilmesi şeklinde meydana gelen masallar, zamanla dilden dile söylenerek toplumun ortak ürünü hâline gelmiştir. (Tezel, 2014). Masalların, bireyler üzerinde sosyolojik, psikolojik, estetik ve dilsel pek çok etkisi mevcuttur. Sahip olduğu etkiler çerçevesinde masalların özellikleri, çeşitli araştırmalarla belirlenmiştir. Bu özellikler, bütünleştirici bir yaklaşımla ele alındığında masal türüne ilişkin ana çerçeveyi şu şekilde çizmek mümkündür (Haase, 2000; Çetinkaya, 2007; Cihangir, 2009; Kumartaşlıoğlu, 2009; Şimşek, 2012; Yavuz, 2013; Tezel, 2014; Arıcı, 2016; Usta, 2017) :

- Masallar, anonim ürünlerdir. Başlangıçta söyleyeni belli olsa da zaman içinde nesilden nesile aktarılarak anonim hâle gelmiştir.
- Masallar, hayal mahsulü edebi ürünlerdir. Masallarda kullanılan zaman, mekân ve kişi kavramları hep hayalîdir.
- Masallarda zaman ve mekân kavramlarının belirsizliği, masalların zamansız bir tür olarak tasarlandığı fikrini ortaya çıkarmaktadır.
- Masallarda dinleyicinin ilgisini çekmek amacıyla genellikle başlangıç ve sonuç bölümlerinde tekerlemeler yer alır.
- Masallarda belli başlı kalıp tipler vardır ve bu tiplere pek çok masalda rastlamak mümkündür.
- Masal kahramanları insanlar, tabiat varlıkları veya tabiatüstü canlı, cansız nesnelere olabilir.

- Masallar, ders vermek ve güdülemek amacıyla oluşturulmuş edebî ürünlerdir. Bu nedenle masallarda genellikle iyiler ödüllendirilir, kötüler cezalandırılır. Masallar, çoğunlukla mutlu sonla biter.
- Ders verme amacı taşıması sebebiyle masallar, didaktik yönü ağır basan ürünlerdir.
- Masallar, halkın konuştuğu dille oluşturulmuş edebî ürünlerdir ve masallarda genellikle cümlenin kısa kalıpları kullanılmaktadır.
- Masallarda zaman eki olarak “-mİş” kullanılır. Yer yer “-dİ” li geçmiş zaman da kullanılmaktadır.
- Masallar, söz varlığı açısından oldukça zengin ürünlerdir. Bir dilde var olan atasözü, deyim, ikileme, yansıma, pekiştirme gibi dil unsurlarını masallarda bulmak mümkündür.
- Bünyesindeki hareketliliği yansıtmak için masallarda daha çok eylem ağırlıklı cümleler tercih edilir, ayrıntılara fazla yer verilmez.
- Masallar, daha çok nesir şeklindedir. Bazı masallar, içerisinde manzum parçalar da bulundurabilmektedir.

Daha ilk cümlesi “bir varmış, bir yokmuş...” ile başlayan masallar, olağanüstülüklerle örülü, büyülü bir dünyanın anahtarını okuyucuya, dinleyiciye sunmakta; bu dünyada olmaz denilen her şeyin olabileceği, mesajını vermektedir.

Bu nedenle henüz sadece somut durumları algılayabilen çocuklar, soyut ve sınırları keskin hatlarla çizilmemiş bir dünya ile ilk olarak masallar yardımıyla karşılaşır (Asutay, 2013). Bu karşılaşma, onların yaratıcılık becerilerini geliştirmekte, karşılaştıkları sorunlara daha yaratıcı çözümler bulmalarını sağlamaktadır.

Üst düzey düşünme becerilerini kullanan, yaratıcı, üretken bireyler yetiştirmenin ana hedef sayıldığı günümüz dünyasında, masal türünü eğitimsel amaçlar için kullanmak, daha verimli eğitim yaşantıları elde edilmesine katkı sağlayacaktır.

2.3. Masalların Türleri

Uluslararası Masal Kataloğu'nda masallar, temelde hayvan masalları ve asıl masallar olarak ikiye ayrılmaktadır. Asıl masallar ise olağanüstü masallar, gerçekçi masallar, güldürücü fıkralar ve zincirlemeli masallar olarak dört alt başlıktan oluşmaktadır (Arıcı, 2012, s.14).

Hayvan masalları, karakterleri hayvanlardan oluşan ve genellikle hayvanlar arasında geçen konuşmaları aktaran, motif açısından fazla zengin olmayan masallardır.

Olağanüstü masallar; olayların cin, peri, dev gibi tabiatüstü varlıklar arasında geçen, gizemli bir yapısı olan ve zengin motiflere sahip olan masallardır. Türk masalları, olağanüstü masallar içerisinde yer almasına rağmen gerçeğe yakın bir yapı taşımaktadır.

Gerçekçi masallar; masal tipleri toplumda yer alan varlıklardan oluşan, anlatılan olaylar bakımından da gerçeğe yakın bir görünüm arz eden masallardır. Bu masal tiplerinde genellikle padişah, vezir, sultan, Keloğlan gibi tipler görülür.

Güldürücü fıkralar, dinleyeni eğlendirmeyi amaçlayan ve komik birtakım olayların yer aldığı masallardır.

Zincirlemeli masallar ise bir mantık çerçevesinde art arda olayların sıralandığı ve belli kalıp sözcükler yardımıyla bu olayların şekillendirildiği masallardır. Bu masallar daha çok bellek geliştirme amacıyla da kullanılmaktadır.

2.4. Masalların Etkileri ve İşlevleri

Masalların çok sayıda işlevi, doğrudan ya da dolaylı olarak gençler ve bilhassa çocuklar üzerinde çeşitli etkileri mevcuttur. Başlangıçta büyüklere yönelik oluşturulan bir tür olmasına rağmen masallar, zaman içinde çocuklara yönelik bir tür hâline gelmiştir.

İster genç ister çocuk için olsun masallar; bireyleri hür kılması, toplumsal veya psikolojik yollarla oluşan baskı ortamını törpülemesi yönleriyle bireylerin sıkça dinlemeyi tercih ettiği bir türdür (Haase, 2000, s.361).

Literatürde masal üzerine yapılmış çalışmalardan yola çıkılarak masalların çocuklar ve gençler üzerinde bıraktığı etkileri şu şekilde sıralamak mümkündür (Dujmovic, 2006; Karatay, 2007; Greenwood, 2008; Elmas, 2010; Şimşek, 2012; Öрге, 2013; Yavuz, 2013; Arıcı, 2016):

Masallar;

- Toplumda yaşayan bireylerin değer yargılarını, sevinçlerini, korkularını, umutlarını, hayallerini bünyesinde taşır. Anlatma yoluyla kültürel mirasın nesilden nesile aktarımını sağlar.
- Toplumdaki bireylerin millî ve evrensel bakış açısı kazanmalarına yardımcı olur.
- Olay veya olguları basit hâle getirerek dinleyicinin anlam dünyasının gelişmesine katkı sağlar.
- Eğlendirirken eğitir, motive eder, dikkat becerilerini olumlu yönde geliştirir. Böylece daha kalıcı öğrenme yaşantıları gerçekleşmesine yardımcı olur.
- Planlı yaşama alışkanlığı kazandırır, hayata hazırlar, hayal gücünü zenginleştirir.
- Bireylerde belli bir estetik bakış açısı ve edebî zevkin yerleşmesine yardımcı olur.
- Fikir dünyasının gelişmesine ve kavram algılarının zenginleşmesine katkı sağlar.
- Dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirir; okuma alışkanlığı kazandırır, kelime hazinesinin gelişimine yardımcı olur. Böylece bireyler, kendilerini daha iyi ifade edebilme olanağı bulurlar.
- Bazı eklerin kullanımı yoluyla çocukların, zaman eklerini örtük olarak kavramalarına yardımcı olur.
- Aynı anlamı taşıyan söz öbekleri, deyim, atasözleri gibi unsurları bünyesinde barındırarak bireyleri, dilin ifade bakımından zengin örnekleri ile tanıştırır.

- Zıt ve soyut kavramların çocuklar tarafından kolayca öğrenilmesini sağlar.
- Nitelikli dil yapıları ve estetik unsurları sayesinde bireyler için etkili bir eğitim aracıdır.
- Masallarda yer alan iyi-kötü karakterler üzerinden, yapılması veya kaçınılması gereken davranış biçimleri aktararak, etik ilkeler dinleyiciye dolaylı yoldan sunulmaktadır.
- Masalların genellikle mutlu sonla bitmesi, günlük hayatta pek çok sıkıntı ile karşı karşıya kalan bireylerin, hayata ve insanlara karşı olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlamaktadır
- Masal kahramanlarının güçsüz olsalar dahi haklarını alabilmesi, her zaman iyilerin kazanıp kötülerin kaybetmesi; bireylerdeki dürüstlük adalet gibi duygularını harekete geçirir, psikolojik rahatlama sağlar.
- Masallarda bol miktarda bulunan ses tekrarları, müzikal ve ritmik unsurlar, dinleyicinin ilgisini canlı tutar, hoşlanma duygusunu geliştirir.

Temelde belli bir iletiyi iletmek veya güdülemek amacıyla oluşturulan masallar (Arslan, 2010, s.51; Lambert, 2010, s.10;), değişik iletileri bünyesinde barındırmaktadır. Bu iletilere bağlı olarak masalların pek çok işlevi bulunmaktadır. Gökdemir'e (2008, s.342) göre masalların sahip olduğu işlevleri şu şekilde özetlemek mümkündür: eğlendirmek, uyutmak, çocukların hoşça vakit geçirmelerini sağlamak, belli değerleri öğretmek, sözcük dağarcığını zenginleştirmek, dinleme becerisini geliştirmek, ders vermek, kişilik ve zekâ gelişimine katkıda bulunmak, hayal dünyasının sınırlarını genişletmek, farklı bakış açıları kazandırmak, soyut kavram gelişimine katkıda bulunmak, duyguların dışavurumunun yansımalarını göstermek...

2.5. Masal Anlatıcılığı

Olay veya olguları hikâye etme yolu ile anlatma, insanlığın en eski yöntemlerinden birisidir (Al- Mansour ve Al- Shorman, 2011, s.69; Savcı, 2015, s.223). Öykü-masal anlatımı, profesyonel bir kişi tarafından yapılabileceği gibi, toplumda halkın saygı duyduğu, bilge olarak addettiği kişiler tarafından da gerçekleştirilebilmektedir. Bu anlatım sırasında bireyler, manevî bir çember etrafında; konuşan veya dinleyen konumunda, kültür alışverişinde bulunurlar.

Teknolojik imkânlardaki artış, her geçen gün bireylerin hayatını olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir (Robin, 2008). Aradığı bilgiye kolayca ulaşabilen, her istediğini kolayca elde edebilen bireyler, tüketme alışkanlığının cenderesinde sıkışıp kalmaktadır. Bu tüketme alışkanlığı, bir süre sonra insanları tatmin etmemekte ve onları manevî değer arayışına sürüklemektedir.

Bu manevî değerlerin en önemlilerinden biri olan öykü-masal anlatıcılığı, teknolojik gelişmeler ile birlikte önemini yitirmesine karşın, manâ arayışı içerisinde olan toplumda, giderek önem kazanmaktadır (Azazi, 2017 akt. Çeliktaban, 2017). Çünkü hikâye ve masal dinlemek, bireylerin rağbet ettiği, toplumda her dönem etkisini koruyan bir aktivitedir (Dujmovic, 2006, s.76) .

Masallar, yıllarca “masal anası” adı verilen kişiler aracılığıyla dinleyenlere aktarılmıştır. Henüz teknoloji ile yeterince vakit geçirmemiş bireylere masal anlatmak, kolay bir durum gibi görülebilir. Ancak günümüzde, her anını teknoloji ile geçiren (Kurudayıoğlu ve Bal, 2014, s.76); “iPad parmağı” adını verdiği başparmağına, masallardaki sihirli değnekle aynı işlevi yükleyen ve tek “tık” la istediği tüm bilgiye ulaşabilen çocuklara masal anlatmak, hiç de kolay bir iş değildir.

Masal anlatımı, masalın seçiminden icra edilmesine kadar geçen sürede pek çok unsurun etkili olduğu ve anlatıcı açısından karmaşık bir süreçtir. Çünkü günümüzde, teknoloji ile yoğrulan çocukların uzun süre bir anlatımı dinlemelerini, özellikle de masal gibi bir türü dinlemelerini sağlamak, oldukça zor bir durumdur.

Bir metnin dinleyen üzerinde bıraktığı etki, onun içeriğinden çok sunuluş biçimi ile doğru orantılıdır. Bu nedenle masalın etki düzeyini, dinlenme süresini, kalıcılığını ve masaldan elde edilecek faydaları artırmak için (Groce, 2004; Huang, 2006; Coskie, Trudel ve Vohs, 2010; Moon ve Maeng, 2012; Ayvaz Tunç ve Karadağ, 2013; Cerrahoğlu, 2013; Dede, 2017) ;

- Düzeye uygun bir masal metni seçmek,
- Masalda geçen olaylara uygun ses tonu kullanmak,
- Beden dilini, jest ve mimikleri etkili biçimde kullanmak,
- Kelimeleri, uygun vurgu ve tonlamalarla telaffuz etmek,
- Metnin sahip olduğu ritmik yapıyı doğru biçimde aktarmak,
- Masal anlatımında müziğin pozitif etki gücünden yararlanmak,
- Uygun durumlarda, masal kahramanlarının ses tonuna bürünerek masalı anlatmak,
- Teknolojinin kolaylaştırıcı gücünden yararlanmak gerekmektedir.

2.6. Etkileşimli Masal Anlatımı

Gardner'ın öğrenme teorisine göre bireyler, farklı öğrenme zekâlarına sahiptir (Talu, 1999, s. 165). Bununla birlikte yapılandırmacı yaklaşımın temeli de “*Yapılan öğretim, ne kadar çok duyu organına hitap ederse, öğrenme o kadar kalıcı hâle gelir.*”, ilkesine dayanmaktadır. Gardner'ın teorisi ve yapılandırmacı yaklaşımın temel prensipleri esas alınarak bireylere, farklı zekâ alanlarına hitap eden ve birçok duyu organını kullanabileceği eğitim yaşantıları sunmak, kalıcı öğrenmeler sağlamanın önemli anahtarıdır.

Hikâye edici metin türleri arasında yer alan; gençler ve bilhassa çocuklar için ilgi çekici bir tür olan masalların da bireylerin, farklı zekâ alanlarına hitap edecek, birden fazla duyu organını kullanmasına imkân tanıyacak biçimde sunulması gerekmektedir. Bu yolla bireylerin anlatımlara daha istekli katılmaları, daha etkili dinleme süreçleri geçirmeleri sağlanacaktır.

Masal okumak ile masal anlatmak, birbirinden farklı kavramlardır. Çünkü bir metin, okuma eyleminden anlatma eylemine geçtiğinde özgünleşerek anlatıcının kendi bilgi birikiminden, anlatma kabiliyetinden izler taşır. Metindeki ana izlek aynı kalsa bile o masal artık, anlatan kişinin sahip olduğu üslubun bir ürünüdür ve o üslubun özelliklerine göre şekillenir (Dujmovic, 2006; Coskie, Trudel ve Vohs, 2010; Malderez, 2010; Al- Mansour ve Al- Shorman, 2011; Kim ve McGarry, 2014; Hemmati, Gholamrezapour ve Hessamy, 2015). Masal anlatan kişinin, anlatımlarında yararlandığı araçların çeşitliliği ile doğru orantılı olarak, dinleyen açısından sunulan metnin tekdüze yapısı kırılmakta, dinlenen materyal daha eğlenceli hâle gelmektedir.

Etkileşim sözcüğü, Güncel Türkçe Sözlükte “birbirini karşılıklı olarak etkileme işi” olarak tanımlanmıştır (TDK, 2018).

“Son yıllarda teknolojinin de gelişmesiyle metin, ses, video ve müzik gibi medya türlerinin dijital (elektronik, bilgisayar, internet...) ortamlarda bir arada kullanılarak sunulması yaygın hâle gelmektedir. Bu uygulamalara etkileşimli çoklu ortam denilmektedir” (Yağmur Şahin, Maden, Gülerüz, Satır ve Aydın, 2013, s.35).

Er’e (2016, s.158) göre, etkileşimli okuma ya da etkileşimli anlatım, dinleyenin soru sorduğu, yorumlarda bulunduğu veya anlatımın gidişatını şekillendirdiği bir anlatım sürecini kapsar.

Bu bilgilere göre etkileşimli anlatımlar, okuyanın/dinleyenin sürece aktif olarak katıldığı bir anlatım biçimidir. Bu aktif katılımın bir uzantısı olarak etkileşimli anlatımlar, hem anlatan hem de dinleyen için motive edici özellikler taşır (Vandergrift, 2004). Çünkü etkileşimli anlatımlarda anlatıcının, bire bir metne bağlı kalma zorunluluğu bulunmadığı için, psikolojik gerginlik düzeyi azalmakta; dinleyici ise anlatım esnasında kafasına takılan soruları sorabildiği, yorumlarda bulunabildiği için anlatım, fikir alışverişine dayanan eğlenceli bir aktivite hâline gelmektedir.

İnteraktif çocuklar olarak adlandırılan, aktif katılım sağlayabildiği teknolojik araçların varlığı sebebiyle pasif etkinliklere ve pasif dinlemeye tahammülü olmayan, odaklanma problemi yaşayan çocuklarla (Dede, 2017, s.20) etkileşimli masal anlatımları gerçekleştirmek, onların daha etkili daha istekli dinleme süreçleri geçirmelerine yardımcı olacaktır.

Etkileşimli eğitim yaşantılarını kurmada, multimedya araçlarının kullanımı ise (Collen, 2006, s.126), öğrencilerin kültürel yapı ile çağın getirilerini entegre etmelerine yardımcı olacaktır. Bu araçlar yardımıyla yapılan eğitimin, sadece kâğıt ve kalemle yapılan eğitimden daha etkili sonuçlar verdiği de bilinmektedir (Yusuf, 2012).

Özetle Türkçe dersi kapsamında, özellikle öğrencilerin dinleme ortamlarında sık sık kopma sorunları yaşadığı, dikkat dağınıklığı problemine sahip olduğu göz önüne alındığında, dinleme ortamlarını, teknolojinin de desteğini sağlayarak, etkileşimli anlatımlarla renklendirmek, onların yaşamış olduğu bu problemleri en aza indirmeye yardımcı olacaktır.

2.7. Masalların Türkçe Dersinde Kullanımı

Dil soyut bir yapıdadır. Bu yapı; dört temel dil becerisi adı verilen, anlama-anlatma becerileri olarak da adlandırılan; dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerinden oluşur. Anadili edinimi, bireylerin içinde yaşadığı toplumda kendiliğinden gerçekleşen bir olgudur; ancak dil eğitimi son şeklini, eğitim kurumları vasıtasıyla alır.

Dil öğrenimi sürecinde etkili olan pek çok faktör vardır. Bu süreçte kalıtsal faktörlerin yanında, çevresel ve kültürel faktörlerin de etkisi büyüktür. Masallar, hem kültürel birikim deposu olması hem de dört temel dil becerisinin gelişimine katkı sağlaması bakımından, dil öğretiminde kullanılacak değerli ürünlerdir (Okumuş Ceylan, 2016; Temizyürek ve Vargelen, 2016).

Soyut biçimde bulunan Türkçenin bazı dil yapıları, öğrenciler tarafından algılanamamakta, onların eğitim ortamlarında çok çabuk sıkılmalarına neden olmaktadır. Dilin sahip olduğu bu soyut yapıyı somutlaştırabilmek, öğrencilerin motivasyon düzeyini artırabilmek, eğitim ortamlarına öğrencilerin daha fazla katılımını sağlayarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirebilmek ve temel dil becerilerine işlerlik kazandırabilmek için belli araçlara ihtiyaç vardır. Hikâye, masal gibi öyküleyici anlatım esasına dayanan metin türleri, bu araçlardan bazılarıdır.

Toplumsal yaşantıların izlerini bireyler; anlatma, hikâye etme yoluyla dışa vururlar (Lambert vd, 2010, s.1). Hikâye ve masal gibi anlatmaya dayalı kurgusal metinler, bir toplumun kültür hazineleridir ve o toplumun etik ilkelerini, değer yargılarını, bilgi birikimini, dil gelişimini, hayata bakış açısını yansıtır. Bu nedenle hikâye-masal anlatımını eğitsel araç olarak kullanmanın tarihi, insanlık tarihi kadar eskidir (Duran ve Topbaşoğlu, 2017, s.117).

Temelde dil eğitimi, kültür aktarımı amacı taşıyan Türkçe dersinde yazılı veya sözlü eserlerden yoğun biçimde yararlanılmaktadır. Bu amaçla masallar da basılı, görüntülü, görüntüsüz, yazılı veya sözlü araçlar yardımıyla (Arıcı, 2012, s. 82-83) ya da bire bir anlatım yoluyla kullanılmaktadır.

Bununla birlikte eğitim ortamlarında, öykü ve masalları kullanmanın sayısız faydaları vardır. Bu faydaları şu şekilde özetlemek mümkündür (Martínez, 2007; Greenwood, 2008; Malderez, 2010; Porrás González, 2010; Al- Mansour ve Al-Shorman, 2011; Cheeseman ve Gapp, 2014; Hemmati, Gholamrezapour ve Hessamy, 2015) :

Öykü ve masal anlatımı yoluyla bireyler;

- Eğitim ortamlarına daha fazla katılım imkânı elde edebilmekte,
- Anlatımlara daha kolay odaklanabilmekte,
- Dikkat düzeylerini daha üst seviyede tutabilmekte,
- Hatırlama becerilerini etkin biçimde kullanabilmekte,
- Rahat ve stresten arıtılmış bir eğitim süreci geçirebilmekte,
- Öğrenme ortamlarından zevk almakta,
- Hayal gücünü geliştirerek yaratıcılık becerilerini harekete geçirebilmekte,
- Üst düzey düşünme becerilerine işlerlik kazandırabilmekte
- Önce dinleme becerileri olmak üzere, dört temel dil becerilerini geliştirerek nitelikli bir biçimde kullanabilmektedir.

Tüm bu faydalar ışığında Türkçe öğretiminde; dikkat çekmek, dil becerilerini geliştirmek, kültür aktarımı sağlamak, dil bilinci ve dil sevgisi oluşturmak, ahenk unsurları yardımıyla çocukta var olan güzellik duygusunu ortaya çıkarmak ve estetik zevk vermek amacıyla masal türüne yer verilebilir (Karabay, 2014, s. 89).

2.8. Dinleme Becerisi

İletişim sürecinde, üretken ve alıcı beceriler olarak da nitelendirilen dört temel dil becerisi, hayatî öneme sahiptir (Morchio, 2009, s.31). Ancak, ister anadili eğitimi ister yabancı dil öğretimi olsun, dil öğreniminde eğitim ortamlarında, öğrenme aracı olarak en çok kullanılan iki beceri, okuma ve dinleme becerisidir. (Porrás González, 2010, s.97; Kalantari ve Hashemian, 2016, s.222). Bu nedenle bu iki beceriye, özellikle de henüz okuma yazma bilmeyen öğrencilerin, eğitim ortamlarında, bilgileri dinleme yoluyla edindiği göz önüne alındığında, dinleme becerisinin etkin şekilde kullanımına ayrıca dikkat edilmelidir.

Dinleme becerisinin önemini tam olarak kavrayabilmek için bu beceri alanının sınırlarını iyi bilmek gerekir.

Melanlıoğlu (2013) dinlemeyi, çevreden gelen uyarıcıları işleme ve zihinsel beceriler yardımıyla anlamlandırma süreci olarak tanımlamıştır (2013, s.34).

Gündüz ve Şimşek'e göre dinleme, kişinin anlatılanlar içerisinde kendine uygun olan noktaları dikkatle seçip algılama, anlamlandırma ve dönüt verme sürecidir (Gündüz ve Şimşek, 2014, s.13).

Bir başka tanımda dinleme, dinleyicinin bilinçli bir eylemle işittiklerini, aktif biçimde yorumladığı, interaktif bir süreç olarak ifade edilmiştir (Abedin, Majlish ve Akter, 2009, s.88).

Meskill'e (1996) göre dinleme becerisi; dil ediniminin temeli konumunda olan, çok boyutlu, karmaşık ve zihinsel işlem gerektiren bir süreçtir. Bağatur'a (2016) göre ise dinleme, pasif bir alımlama süreci değil, kişinin dinleme faaliyetinde etkin biçimde rol aldığı, aktif bir süreçtir.

Görüldüğü üzere, alanyazında yapılan dinleme tanımlarında, bu beceri alanının pek çok özelliği vurgulanmıştır. Ancak, dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalarda vurgulanan en önemli nokta, dinleme ve işitme kavramlarının birbirinden farklı olmasıdır (Melanlıoğlu, 2012; Nurul Islam, 2012; Emiroğlu ve Pınar, 2013; Okur ve Beyce, 2013; Dwiastuty, 2014; Tuzcu-Eken ve Dilidüzgün, 2014). Çünkü her dinlemede işitme unsuru vardır ancak her işitme, bir dinleme faaliyeti değildir. Dinleme eylemi, algılanan seslere yoğunlaşmayı ve bu yoğunlaşma sonucunda elde edilen girdilerin, zihinsel süreçler yardımıyla anlamlandırılıp yorumlanması ile oluşur.

Dinleme sürecinin başarıya ulaşabilmesi için anlamamanın gerçekleşmesi gerekir. Anlamamanın gerçekleşmesi için ise dinlenen sesler arasında ihtiyaca göre bazı seslere dikkat etmek, gerekli kelime bilgisine sahip olmak, stresi kontrol altında tutmak, gönderilen mesajdaki niyetin farkına varmak ve tüm bu unsurları bütünleştirici yaklaşımla birleştirerek, anlam katmanlarını çözebilme yetisine sahip olmak gerekir (Sandaran ve Kia, 2013 s.126).

Dinleme becerisi uzun yıllar, kendiliğinde oluşan bir beceri alanı olarak kabul edilmiş ve eğitim ortamlarında sürekli geri plana atılmıştır (Kahraman, 2015, 145). Çifçi'ye göre (2006, s. 118) dinleme becerisi, sadece ihmal edilmekle kalmamış, adeta unutulmuş bir beceri alanı olarak literatürde yer edinmiştir.

Dinleme becerisine ilk defa 1968 programında, dil etkinlikleri arasında yer verilmiştir. 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitimi Programı'nda ise dinleme becerisi, bağımsız bir beceri alanı olarak değil, sadece alt başlık hâlinde ele alınmıştır. Dinleme becerisi en kapsamlı biçimde ilk defa, 2005 Türkçe Dersi

Öğretim Programı'nda, ayrı bir dil becerisi olarak yer almaktadır (Karabay, 2014, 82).

Bugün, 5. sınıf düzeyine uygulanmakta olan 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar) ile öğrencilerin;

- “Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmalarının; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması,
- Bilgiyi araştırma, keşfetme, yorumlama ve zihinde yapılandırma becerilerinin geliştirilmesi,
- Basılı materyaller ile çoklu medya kaynaklarından bilgiye erişme, bilgiyi düzenleme, sorgulama, kullanma ve üretme becerilerinin geliştirilmesi,
- Millî, manevî, ahlakî, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi,
- Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması” amaçlanmaktadır (MEB, 2017).

Bu amaçların bir uzantısı olarak 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı 5. sınıf düzeyinde, dinleme/izleme beceri alanında öğrencilerin ulaşması beklenen kazanımlar şu şekilde sıralanmıştır:

- Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
- Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder.
- Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
- Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.
- Dinlediklerini/izlediklerini özetler.
- Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
- Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir.
- Dinlediği/izlediği hikâye edici metinleri canlandırır.

- Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar.
- Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
- Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.
- Dinleme stratejilerini uygular (MEB, 2017).

Genel anlamda Türkçe dersinin, özel anlamda ise 5. sınıf düzeyinde dinleme/izleme beceri alanının amaçları göz önüne alındığında; bireylerin etkili iletişim becerilerinin gelişmesi, okul ortamında akademik başarı sağlayabilmesi, diğer insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, bu ilişkiler sonucunda psikolojik rahatlama sağlayabilmesi için etkin dinleme becerilerini kazanmış olması gerekmektedir (Arslan, 2012, s.1; Cihangir Çankaya, 2012, s.2360).

Çünkü yapılan araştırmalara göre bireyler, zamanının %45'ini dinlemeye, %30'unu konuşmaya, %15'ini yazmaya ve %10'unu okumaya ayırmaktadır (Price, 1991 akt. Cihangir Çankaya, 2015, s.13). Yani günlük yaşamda kullanılan temel dil becerileri içerisinde, %45'lik bir oranla dinleme becerisi ilk sırada yer almaktadır (Ciğerci, 2015, 1). Bu oran, gelişmiş bir dinleme becerisinin, ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bunlara ek olarak dinleme becerisini etkileyen içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. Bu faktörleri;

- Fizyolojik özellikler,
- Bilişsel süreçler,
- Psikolojik durum,
- Bireyin sahip olduğu özgüven algısı,
- İçinde bulunulan sosyal çevre,
- Ekonomik durum,
- Aile içinde bireylerin birbirine gösterdiği dinleme düzeyinin niteliği,
- Dinlenecek materyalin sahip olduğu özellikler, şeklinde özetlemek mümkündür (Rahimi ve Abedini, 2009, s.17; Frunză, 2014, s.351; Kemiksiz, 2016, s.18).

Unutulmamalıdır ki çevresi tarafından etkin biçimde dinlenen bireyler, iyi birer dinleyici olacak ve karşısındakini etkin biçimde dinlemeyi öğrenecektir. Bu nedenle dinleme becerisinin gelişiminde, her şeyden önce olumlu rol model olmak gerekir.

2.9. Dinleme Yöntem ve Teknikleri

Dinleme yöntem ve teknikleri farklı araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır (MEB, 2006; Doğan, 2012; Gündüz ve Şimşek, 2014). Bu yöntem ve teknikler, şu şekilde sıralanabilir:

Katılımlı Dinleme: Dinleyicinin, dinleme sürecine aktif katılım sağlayarak, aklına takılan soruları sorduğu, konuşmacının kendisini daha rahat hissetmesinin sağlandığı dinleme türüdür.

Katılımsız Dinleme: Dinleyiciye, soru sormaktan ziyade, zihinsel becerilerini etkin biçimde kullanılmayı amaçlayan dinleme türüdür.

Not Alarak Dinleme: Anlatılanların daha iyi kavranabilmesi amacıyla dinleme sürecinde dinleyicinin not alma becerilerini aktif olarak kullandığı dinleme türüdür.

Kendini Konuşanın Yerine Koyarak Dinleme (Empati Kurma): Empatik dinleme olarak da adlandırılan bu dinleme türünde dinleyici, kendini konuşanın yerine koyarak, onun tecrübelerini ve hayata bakış açısını anlamaya çalışır.

Yaratıcı Dinleme: Bu dinleme türünde dinleyici, dinlediklerinden hareketle yeni ve orijinal fikirler üretir.

Seçici Dinleme: Dinleyicinin, anlatılanlardan ilgi ve ihtiyacına göre seçimler yaparak gerçekleştirdiği dinleme türüdür.

Eleştirel Dinleme: Dinleyicinin, objektif bakış açısıyla anlatılanlar üzerine derinlemesine düşünmesi, konunun olumlu ve olumsuz taraflarına yönelik sorular sormasını amaçlayan dinleme türüdür.

Grup Hâlinde Dinleme: Dinleyenlerin, dinleme esnasında birbiriyle iletişim hâlinde olmalarının ve fikir alışverişinde bulunmalarının sağlandığı dinleme türüdür.

Ayırt Edici Dinleme: Bu dinleme türünde sesler ile görsel uyaranları birbirinden ayırmak esastır. Dinleyicinin, sözlü iletişim unsurlarının yanında, sözsüz iletişime giren pek çok unsuru da ayırt etmesini amaçlar.

Estetik Dinleme: Duygusal yönü ağır basan bu dinleme türünde amaç, zevk almak ve eğlenmektir. Edebî türlerin veya müzikal parçaların dinlenmesi, estetik dinleme türünde yer alan aktivitelerdir.

Etkili Dinleme: Dinleyicinin, anlatılanları eleştirel yargıdan uzak tutarak dinlediği bir dinleme türüdür. Bu dinleme türünde, dinlenenler arasındaki bağlantıları, ana fikri ve yardımcı fikirleri tespit etmek esastır.

Etkileşimli masal anlatımı yolu ile öğrencilerin, yukarıda belirtilen dinleme tür, yöntem ve tekniklerinin birçoğunu aynı anda kullanması, dinleme sürecinden en yüksek faydayı elde etmesi amaçlanmaktadır.

2.10. Masal ve Dinleme Becerisi

Eğitim-öğretimin temeli, dinleme becerisine dayanmaktadır. Bu yüzden dinleme becerisi gelişmiş bireyler; eğitim-öğretim yaşantılarında başarı sağlamakta, yaşam kalitelerini artırmakta, temel hak ve hürriyetlerini daha iyi koruyabilmektedir (Başkan ve Deniz, 2015, s.183).

Dinleme becerisi alanında en büyük yanılgılardan birisi, görünüşte dinlemedir. Çünkü dışarıdan bakıldığında her birey dinliyormuş gibi görünebilir. Ancak önemli olan bireylere dinliyormuş gibi görünmeyi değil, zihni ile dinlemeyi öğretmektir (Casebeer, 1970, s.20-21). Bu sayede bireyler, işitme kavramından bir adım daha öteye geçerek işittiklerini, zihin yoluyla anlamlandırma yoluna gideceklerdir. Bu şekilde gerçekleştirilecek dinleme faaliyetinde, dinleme etkinliklerinden maksimum fayda sağlanabilir.

Dinleme süreci oldukça karmaşık bir yapıdadır ve mutlaka anlama faaliyetleri ile desteklenmesi gerekir (Gilakjani ve Sabouri, 2016, s.129). Dinleme becerisini anlama ile sonuçlandırmada ise artık mevcut yöntemler işlerliğini kaybetmektedir. Öğrenci merkezli ve öğrenci katılımının sağlandığı dinleme faaliyetleri, öğrencilerin dikkatini daha çok çekmekte, onları daha iyi motive etmektedir (Cheeseman ve Gapp, 2014, s.20).

Dinleme becerisinin ediniminde ve bireylerin dinleme becerilerini etkin biçimde kullanmalarını sağlamada pek çok araç kullanılmaktadır. Türk edebiyatının sözlü edebiyat ürünlerine ait eserler de bu araçlardan biridir.

Sözlü edebiyat ürünlerinden olan masal, tekerleme, bilmece gibi ürünleri dinleyerek yetişen çocukların, dinleme becerilerini daha aktif biçimde kullandıkları bilinmektedir (Melanlıoğlu, 2012, s.71). Bu ürünler içerisinde yer alan masallar genellikle; olay ağırlıklı metinler olması, bünyesinde bol miktarda ritmik unsur bulundurması, hayal ürünü olmasının bir uzantısı olarak içerisinde olağanüstü

unsurları barındırması gibi özellikleri sebebiyle gençlerin ve çocukların oldukça ilgisini çekmektedir.

Eğlenceli ve öğretici yapısı ile masalların çoğu, dinleme becerilerini ve diğer becerileri geliştirmede kullanılabilir nitelikli ürünlerdir. Bu nedenle eğitim ortamlarında bu ürünlerin, öğrenci merkezli etkinliklerle desteklenerek dinleme metni olarak kullanılması, hem öğrencilerin dikkatli dinlemelerini sağlayacak hem de estetik zevk vererek onlara, kendi anadilinin, kültürünün özgün ürünleri ile tanışma, kaynaşma fırsatı sunacaktır.

2.11. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde; masalların, dinleme becerisinin geliştirmede araç olarak kullanımı ve dinleme becerisine yönelik yurt içinde, yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Temizyürek (2003), Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemine ilişkin yaptığı çalışmada; dinleme becerisinin, diğer dil becerilerini özellikle de konuşma becerisini geliştiren bir alan olduğuna vurgu yapmıştır. Bu çalışmada, çocuklar için hikâye ve masal dinlemenin çok önemli bir etkinlik olduğunu, zengin ifade olanaklarına sahip olan masalların seslendirilmesinde bazı noktalara dikkat edilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Temizyürek'e göre masallar, çocukların dikkatini çeken ve dil öğretiminde geniş ölçüde yararlanılan çocuk edebiyatı ürünlerinden birisidir.

Doğan (2007), ilköğretim ikinci kademedeki öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanmış olduğu deneysel çalışmada, etkinlik temelli dinleme eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin dinleme becerilerinin, kontrol grubundaki öğrencilere göre daha fazla geliştiğini ortaya koymuştur. Ayrıca bu çalışma ile dinleme becerisinin, geliştirilebilir bir beceri alanı olduğu, sonucuna ulaşılmıştır.

Karatay (2007), dil edinimi ve değer öğretimi açısından masalların önemine değindiği çalışmasında, temel dil becerilerinin özellikle de dinleme ve konuşma becerilerinin edinimde masal türünün oldukça etkili olduğunu vurgulamıştır. Karatay'a göre masallar; çocukların güzellik anlayışını geliştiren ve millî kimlik

kazanmalarına yardımcı olan edebî türlerden birisidir. Araştırmacıya göre, bu görevini yerine getirebilmesi için masalların, teknolojinin insanlara sunduğu kolaylıklar yardımıyla çağa uygun biçimde sunulması gerekmektedir.

Yılmaz (2007), dinleme becerisini geliştirmeye yönelik etkinlik örneklerini değerlendirdiği çalışmasında, dinleme sürecinde etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin dinleme becerilerinin, mevcut yöntemle dinleme süreci geçiren kontrol grubundan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Buna ek olarak dinleme sürecinde yapılan etkinliklerin, öğrencileri daha aktif hâle getirdiğini ve dinleme metnine olan ilgilerinin arttığı belirlemiştir.

Kurt (2008), çocuk edebiyatı ürünlerinin, dinleme becerisinin gelişimine etkisini incelediği çalışmasında öğrencilerin en çok hoşlandığı türlerin, oranları birbirine yakın olmakla birlikte, roman, fıkra, şiir, öykü ve masal şeklinde sıralandığını tespit etmiştir. Bu çalışmada, öğrencilere yöneltilen sorulardan alınan cevaplara göre, öğrencilerin bir kitap yazmak isterlerse en çok kitabın konusuna ve türüne dikkat edeceklerini düşündükleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin ise öğrencilere en çok hikâye ve masal, en az ise şiir türünde metinleri okuttukları veya dinlettikleri ortaya çıkmıştır. Söz konusu çalışmada, dinleme ve anlama için en uygun metin türlerinin öykü ve masal olduğu vurgulanmıştır.

Çıblak (2008), masalların teknoloji çağında korunmasına yönelik yapmış olduğu çalışmasında, belli değerleri çocuklara kazandırmada masalların önemli bir tür olduğunu ve kültür aktarımına katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Çıblak'a göre masallar, teknolojik unsurların bir uzantısı olan yozlaşmadan korunmalı ve teknolojinin getirdiği imkânlarla entegre edilerek çocuklara sunulmalıdır.

Belet ve Dal (2010), öğretmen adaylarının, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirmede hikâye anlatımı tekniğinden yararlanma hakkındaki görüşlerini ele aldığı çalışmalarında, hikâyeler üzerinden öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirmenin mümkün olup olmadığını tespit etmeye çalışmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, öğrencilerin eleştirel okuma becerilerini geliştirmek için hikâye anlatım tekniğinin kullanılabileceği yönünde olumlu görüş belirtmişlerdir. Hikâye anlatım teknikleri aracılığıyla öğrencilerin, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeleri ve kendilerini daha rahat biçimde ifade edebilmeleri beklenmektedir. Öğretmenler hikâye anlatımları sırasında, öğrencilerin

aktif katılım sağlayabilecekleri; görsel materyal, şarkı, film ve drama gibi araçlardan yararlanılarak anlatımların renklendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Kesmeci (2012), masalların yeni icra ortamı olarak internet sitelerini incelediği çalışmasında, halk edebiyatı ürünleri içerisinde en çok ilgi gören türün masal olduğunu ifade etmiştir. Gelişen teknoloji ile birlikte masallar, artık internet sitelerinde okuyucunun ve dinleyicinin beğenisine sunulmaktadır. Kesmeçi, bu sitelerde görsel unsurların fazlaca yer aldığını, yorum bölümlerinde eksikliklerin bulunduğunu, yabancı masallara daha çok yer verildiğini, yabancı masalların Türk masallarından daha çok beğenildiğini, kaynak belirtme sıkıntısının bulunduğunu ve özgün masalların yetersiz olduğunu tespit etmiştir.

Mert (2012), anadili edinimi sürecinde masalların fonksiyonuna ilişkin birtakım tespitlerde bulunduğu çalışmasında, masal türünü çocuklar için en renkli ve ilgi çekici tür olarak nitelendirmiştir. Masalların; eğitimsel işlevine vurgu yaparak, dile ait yapıları zengin bir biçimde bünyesinde barındıran bir tür olduğunu belirtmiştir. Mert çalışmasında, dört temel becerinin gelişiminde masal türünden önemli ölçüde yararlanılabileceğini ancak eğitimcilik alanında Türk masallarından yeteri kadar yararlanılmadığını vurgulamaktadır.

Başgöz (2013), Türk hikâye anlatma geleneğini incelediği çalışmasında, hikâye anlatımının özgün bir yapıda olduğunu, anlatımların genellikle saz eşliğinde yani müzik unsuru dâhil edilerek gerçekleştirildiğini ifade etmektedir. Bu çalışmada araştırmacı, hikâye anlatımlarında anlatılacak hikâyelerin seçiminden icrasına kadar uygulanan adımları özetlemiştir. Araştırmacının ifadelerine göre, hikâye anlatımlarında belli usuller vardır ve kişiden kişiye değişse de her anlatımda çoğunlukla aynı usuller uygulanmaktadır. Bu çalışmada, hikâye anlatımının Türklerin en büyük eğlencelerinden biri olduğu ifade edilmektedir.

Epçaçan (2013), temel dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimini ele aldığı çalışmasında toplumsal alanda dinlemeyi negatif yönde etkileyen yaklaşımların bulunduğunu ve öğrencilerin, dinleme esnasında belli noktalarda takılı kalıp dinlediklerinden yeteri ölçüde verim alamadıklarını ifade etmiştir. Epçaçan'a göre dinleme becerisi, oldukça önemlidir ve bu becerinin geliştirilebilmesi için etkinlik temelli yaklaşımların benimsenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada; dersin içeriği, psikolojik durum ve sosyo-ekonomik özellikler gibi dinleme becerisin

etkileyen pek çok unsurun bulunduğu, dinleme becerisinin geliştirilebilmesi için tüm bu etkenler göz önünde bulundurularak uygun dinleme etkinlikleri hazırlanması gerektiği vurgulanmıştır.

Güleç ve Durmuş' un (2015), çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla ilkökul 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmeyi amaçladıkları deneysel çalışmada, çocuk edebiyatı ürünlerinin ilkökul öğrencilerinin dinleme becerileri üzerinde pozitif etkisi olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmada, çocukların dinleme becerilerini geliştirmede görsel veya işitsel araçlardan faydalanılması gerektiği vurgulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çocuk edebiyatı ürünleri kullanılarak öğrencilerin dinleme becerilerinin %10,3 oranında geliştiği tespit edilmiştir. Ayrıca tüm öğrencilerin çocuk edebiyatı ürünlerinde başarılı oldukları, bu ürünler içerisinde ise sınıfın yarısının masal, anı ve hikâye türlerinde başarılı oldukları vurgulanmıştır.

Kardaş ve Harre (2015)'nin yapmış olduğu çalışmada, 6-8. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini geliştirmek amacıyla etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Etkinlikler arasında, masal ve hikâye dinletimi yoluyla dinleme becerisini geliştirme etkinliği ve etkinliğin uygulama adımlarının yer aldığı ders işleniş süreci bulunmaktadır. Bu etkinlikte örnek olarak seçilen masal, iki farklı biçimde seslendirilerek bu iki seslendirme arasındaki fark, öğrencilerin dikkatine sunulmuştur. Çalışmanın sonucunda ise dinleme becerisinin, etkinlik temelli ve öğrenciyi aktif kılan yöntemlerle geliştirilebileceği, sonucuna ulaşılmıştır.

Akkaya (2016), masalarda yer alan değerleri tespit ettiği çalışmasında, masalın her dönem geçerliliğini korumasının nedenini, masalların düşsel unsurlarla örülü olması ve her türlü uyarlamaya imkân tanması olarak ifade etmektedir. Aynı zamanda masalarda yer alan kahramanlar üzerinden çocuklara çeşitli kazanımların sağlanabileceğini ve masalların kuşaklar arasında köprü görevi üstlendiğini belirtmektedir. Bu çalışmada masallar, öğretici yönü kuvvetli ürünler olmasından dolayı, çocuklara değer aktarımında yararlanılabilecek nitelikli ürünler olarak nitelendirilmektedir.

Çaylı ve Göçer (2016), öğretmenlerin Türkçe derslerindeki müstakil dinleme metinleri uygulamalarını değerlendirdikleri çalışmalarında, öğretmen ve öğrencilerin dinleme metinleri ile okuma metinleri arasında bir fark görmediğine dikkat çekmişlerdir. Öğretmen kılavuz kitabında birçok dinleme yöntemi bulunmasına

rağmen öğretmenlerin; belli başlı yöntem ve etkinlikleri kullandıklarını, birçok öğretmenin dinleme metinlerini işlerken kılavuz kitaba bağlı kaldığını ve hatta dinleme metinlerini, kendisi okuyarak ya da öğrencilere okutarak okuma metinlerinden farksız hâle getirdiğini tespit etmişlerdir. Çaylı ve Göçer, yeterince soyut bir beceri olan dinleme alanını somutlaştırabilmek amacıyla, gerekli etkinliklere yer verilmesinin önemini vurgulamışlardır.

Şirin (2016), masallar üzerine hazırlamış olduğu çalışmada, ilk masal anlatıcılarının erkekler olduğunu ancak ekonomik gerekçelerle erkeklerin evden uzaklaşmasından dolayı masal anlatıcısı olarak kadınların bulunduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada, masal anlatımının, anlatıcı ile birlikte var olduğu ve anlatıcının her anlatımda yeniden yaratma işine girdiği, masalı renklendiren asıl unsurun ise bu olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca araştırmacı çalışmada, masalların sahip olduğu işlevlere de vurgu yapmıştır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Blackmer (1976), dinleme becerisi üzerine eleştirel bir literatür taraması yaptığı çalışmada, dinleme becerisinin önemine değinmiştir. Bu çalışmada dinleme ile okuma arasındaki benzerlikler, dinlemede dinleyicinin üzerine düşen görevler, dinleyicinin veya öğretmenin yapması gerekenler ve teknoloji ile dinleme becerisinin daha etkin hâle nasıl getirilebileceği üzerinde durulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre dinleme becerisinde kullanılan yöntemler, bu becerinin gelişmesine katkı sağlar. Bu yöntemlerden bazıları; hikâye dinlemek, müzik dinlemek ve kasetlerde kayıtlı olan öğeleri dinlemek şeklinde sıralanmıştır.

Garrety (2008), dijital-etkileşimli hikâyelerin öğretim ortamlarında bir araç olarak kullanımını ele aldığı çalışmada, bu hikâyelerin öğrencilerin motivasyonunu artırdığını ve hikâye anlatımlarından daha etkili öğrenme çıktıları oluşturduğunu tespit etmiştir. Dijital-etkileşimli biçimde oluşturulmuş hikâyeler aracılığı ile öğrencilerin eleştirel düşünme, kendi öğrenme yaşantılarını değerlendirme ve yaratıcı düşünme becerilerinde artış olduğu belirlenmiştir.

Gordon (2011), sınıfta dijital-etkileşimli hikâye kullanımını ele aldığı çalışmada, öğrencilerin bu hikâyeler yolu ile olumlu öğrenme yaşantıları elde

ettiğini, teknolojik imkânlardan yararlanma ve görsel iletişim becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunduğunu tespit etmiştir. Dijital-etkileşimli hikâyeler aracılığı ile öğrencilerin, öğrenmeye daha istekli hâle geldiği, bu çalışmada vurgulanan bir başka önemli noktadır.

Mokhtar, Halim ve Kamarulzaman' ın (2011), öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede hikâye anlatımının etkilerini inceledikleri çalışmada, öğrencilerin hikâye anlatımı etkinlikleri ile dil ve ifade becerilerinin, özgüven algılarının, sözel olmayan ifadeleri kullanma ve iletişim becerilerinin büyük ölçüde geliştiği tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada hikâyelerin, kelime hazinesinin geliştirme, anlam dünyasını zenginleştirme, hayal gücünü artırma ve eğitim ortamlarını eğlenceli hâle getirmede oldukça etkili olduğu ifade edilmiştir.

Campbell (2012), dijital-etkileşimli hikaye anlatımının öğrencilerin yazı yazma becerileri ve motivasyon düzeylerine etkisini incelediği çalışmasında, anlatı yöntemine göre, dijital-etkileşimli anlatımlarda öğrencilerin daha aktif katılım sağladıklarını ortaya koymuştur. Bu durum öğrenciler arası etkileşimi güçlendirmiş, öğrencilerin kendilerine daha fazla güven duymalarını sağlamıştır. Böylece öğrencilerin yazı yazma düzeylerinde ciddi ölçüde iyileşmelerin meydana geldiği görülmüştür. Aynı zamanda bu yöntem ile öğrencilerin işbirlikli çalışmalara daha fazla vakit ayırmalarından dolayı, yeniliklere ve eğlenceye daha açık hâle geldikleri görülmüştür.

Ming, Sim, Mahmud, Kee, Zabidi ve Ismail' in (2014), dijital-etkileşimli hikâye anlatımının dil öğrenimine etkisini incelediği araştırmalarında, bu anlatım yöntemiyle öğrencilerin, araştırma becerileri ile öğrenilecek materyale karşı ilgilerinin arttığını tespit etmişlerdir. Aynı zamanda hikâye anlatım yönteminin, öğretmen merkezli olduğunu ve öğrencilerin bu tür anlatımlara katılmada isteksizlik gösterdiklerini ortaya koymuştur. Dijital-etkileşimli hikâye anlatımı yöntemi ile öğrencilerin işbirlikli etkinliklere daha fazla katılma imkânı bulmalarından dolayı, bu anlatım yöntemine karşı olumlu tutum geliştirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmacılar; dijital-etkileşimli hikâyelerin, teknoloji çağı çocuklarının özelliklerine daha uygun olduğunu düşünmektedir.

Nair, Yusof ve Hong (2014), ilköğretim öğrencilerinin ilgi, motivasyon ve başarı düzeylerindeki gelişimi, hikâye anlatım yöntemi ile yöntem üzerinden

karşılaştırdıkları deneysel araştırmada; öğrencilerin ilgi, motivasyon ve başarılarının hikâye anlatım yöntemi ile büyük oranda arttığını tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre yöntemler; öğretmen merkezlidir, öğrenciler tarafından sıkıcı bulunmaktadır ve onları yeteri kadar motive etmemektedir. Araştırmada hikâyelerden, bilişsel ve ahlaki gelişimi destekleyen, çocukların doğal olarak ilgi gösterdiği bir tür olarak söz edilmektedir. Bu sebeple araştırmacılar tarafından, hikâye anlatım yöntemi kullanılarak öğrenci merkezli ve daha eğlenceli bir eğitim ortamı oluşturulabileceği ifade edilmiştir.

Norto (2014) hikaye anlatımında yeni bir yöntem olan dijital-etkileşimli hikayelerin öğrencilerin iletişim ve motivasyon becerilerinin gelişimine etkisini incelediği çalışmasında, bu yöntemle öğrenciye sunulan hikayelerin öğrencinin iletişim becerilerini ve motivasyon düzeylerini artırdığını tespit etmiştir. Nitekim hikâyeleri bu şekilde sunmanın öğrenci merkezli bir yaklaşım olduğunu ve bu yolla hikâyelerin zihinde daha kalıcı hâle geldiğini vurgulamıştır.

Razmi, Pourali ve Nozad (2014), hikayeleri dijital-etkileşimli biçimde aktarmanın öğrenciler üzerinde etkilerini incelediği çalışmalarında, bu hikayelerin öğrencilerin motivasyon düzeyini artırarak dinleme sürecinde daha iyi performans göstermelerine yardımcı olduğunu ortaya koymuşlardır. Hikâyelerin dijital-etkileşimli biçimde sunumunun, öğrencilerin yaratıcılık becerilerini geliştirdiğini tespit etmişlerdir. Araştırmacılar tarafından, bu yöntemle anlatılan hikâyelerin; daha eğlenceli, ilgi çekici bir hâle geldiği ve öğrencilerin dört temel becerilerinin gelişmesine katkı sağladığı ifade edilmiştir.

Esteban' ın (2015), hikâye anlatımının bilişsel dil gelişimi ve etkili öğrenme becerileri üzerine etkisini incelediği araştırmasında; hikâyeler yolu ile bireylerin dört temel dil becerilerinin geliştirilebileceğini, etkili iletişim becerileri kazandırmada hikâye anlatımının nitelikli bir yol olduğunu vurgulanmıştır. Araştırmacı; hikâye anlatımı yoluyla bireylerin, kendilerine olan özsaygılarını geliştirerek eğitim ortamlarında daha iyi motive olduklarını, düşünme becerilerinin olumlu yönde geliştiğini ve kültürel aktarım sağlamada hikâyelerin etkili bir araç olduğunu, ifade etmiştir.

Panc, Georgescu ve Zaharia'nın (2015), topluluk önünde hikâye anlatımının öğrencilerin; akıcılık, ifade becerileri, özgüven algısı ve işbirlikli çalışma düzeyleri

üzerindeki etkisini incelediği çalışmalarında, hikâye anlatımının bu becerileri geliştirmek için etkili bir yöntem olduğunu ifade edilmiştir. Deneysel nitelik taşıyan bu araştırmada, öğrencilerin dinleme becerilerinin de önemli ölçüde arttığı tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarında, hikâye anlatımının öğrencilerin sözlü iletişim becerileri, özgüven algısı ve takım çalışması gibi becerilerinin gelişmesine katkıda bulunduğu belirtilmektedir. Bu çalışmada; hikâye anlatımının Amerika Birleşik Devletleri'nde dil becerilerini geliştirmede ve karakter eğitimi sağlamada sıkça başvurulan bir yöntem olduğu, hikâye anlatımları esnasında sözel olmayan unsurlar ile ifade gücünü etkili biçimde kullanmanın oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır.

Gimeno Sanz' ın (2015), dijital hikâyeler yolu ile dil öğretimi gerçekleştirmeyi hedeflediği çalışmasında, öğrencilerin %77'sinin, dijital hikâyelerin telaffuz becerilerini geliştirdiğini düşündükleri, tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada yer alan öğrencilerin 16'sı, dijital hikâyeler ile dinleme becerilerinin ve diğer temel dil becerilerinin geliştiğini ifade etmiştir. Araştırma sonunda dijital hikâyeler, dil öğretiminde yararlanılabilecek yararlı ve ilgi çekici araçlar olarak nitelendirilmiştir.

Bonds' un (2016), eğitimde hikâye anlatma uygulamalarını incelediği araştırmasında, hikâye anlatımının öğrencilere etkili öğretim yaşantıları sunmada bir araç olduğu vurgulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, hikâye anlatımında kurulan güvenin büyüklüğü ölçüsünde hikâyelerin, öğrenciler üzerinde bıraktığı etki de değişmektedir. Bu araştırmada, hikâye anlatımında çevresel faktörler oldukça etkili olduğu, anlatımlarda en büyük sorunun göz teması kurma eksikliği olduğu ve anlatım esnasında verilen dönütlerin hikâye anlatımını büyük ölçüde etkilediği tespit edilmiştir. Tüm bunlara ek olarak verilmek istenen mesajları sunum şeklinin, dinlenme düzeyini ve dinleyicide bıraktığı etkiyi değiştirdiği, ifade edilmiştir.

3. BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler, araştırmanın çalışma grubu ve çalışmada yer alan veri toplama araçları ile geçerlik, güvenilirlik konusu ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel model ile nitel model birlikte kullanılmıştır. Araştırmacı, özel bir şirketten etkileşimli masal anlatımı üzerine almış olduğu eğitimle masal anlatımlarını sınıf ortamında kendisi gerçekleştirmiştir.

Araştırmada etkileşimli masal anlatım tekniğinin etkililiğini ölçmek amacıyla nicel model; bu etkililiği daha iyi tartışmak, bu etkililiğin gerekçelerini daha iyi ortaya koyabilmek için görüşme tekniği kullanılarak nitel model desteği sağlanmıştır.

Araştırmanın nicel model kısmında, etkileşimli masal anlatımının ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerine etkisini ölçmek amacıyla öntest-sontest kontrol gruplu yarı deneysel desene yer verilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, Kütahya ilinde öğrenim görmekte olan 32 ortaokul 5. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem tekniği ile seçilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları, Verilerin Toplanma Süreci ve Geçerlik, Güvenilirlik Çalışmaları

Bu çalışmada nicel verileri ölçmede veri toplama aracı olarak; uzman ve öğretmenlere yöneltilen masal öneri formu (*Ek-2*), uygulanmak üzere seçilen masal metinleri (*Ek-3*), deney ve kontrol grubu öğrencilerine yöneltilen kişisel bilgilendirme formu (*Ek-4*), öğrencilerin dinleme düzeylerini ölçmek amacıyla

hazırlanan çalışma kâğıtları (*Ek-5*) ve etkileşimli masal anlatım planı (*Ek-7*) kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel verilerini ölçmede veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır (*Ek-6*).

Araştırmanın veri toplama sürecinde, masal metinlerini belirleyebilmek amacıyla halk bilimi araştırmacılarının derlediği masallardan oluşan 6 kitaptan (Alangu, 2010; Sakaoğlu, 2013; Boratav, 2015; Tezel, 2014; Seyidoğlu, 2016; Güney, 2017), 218 masal metni taranmıştır. Bu metinlerin bir kısmı; fazla uzun olması, eğitsel nitelik taşımaması ya da belli bir ileti barındırmaması, argo nitelik taşıyan uygunsuz sözcüklerin yer alması, masalların sahip olması gereken ritmik yapıyı taşımaması ve estetik kaygılardan uzak olması gibi gerekçelerle elenerek geriye 22 masal metni bırakılmıştır.

Danışman onayı ile yine aynı gerekçeler göz önünde bulundurularak masal metinlerinin sayısı 10'a düşürülmüştür. Uzman görüşüne başvurmak amacıyla bu 10 masal metni, alanında uzman akademisyen ve 5. sınıf öğrencilerini okutma tecrübesine sahip öğretmenlere gönderilmiştir. 4 akademisyen ve 5 Türkçe öğretmeninden gelen dönütlerden hareketle uygulama için, frekans düzeyi en yüksek 6 adet masal metni belirlenmiştir. Seçilen masalların, etkileşimli anlatım yöntemine uyarlanması amacıyla metinler üzerinde bazı düzenlemeler yapılmış ve masallar, araştırmacı tarafından anlatılmak üzere hazırlanmıştır.

Seçilen masal metinleri içerisinde yer alan “Akıllı Evlât” masalı, pilot uygulama için Kütahya ili Aslanapa ilçesi, Ortaca Ortaokulu’nda öğrenim görmekte olan 5. sınıf öğrencilerine uygulanarak etkileşimli masal anlatım yönteminin uygulanış sürecinde ortaya çıkabilecek pürüzler giderilmiştir.

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü arasında gerçekleşen resmî yazışmalar sonucunda gerekli izinler alınmıştır.

Gerekli izinlerin alınmasının ardından, uygulama sürecinin sorunsuz işleyebilmesi amacıyla Kütahya ili Merkez ilçesi, 19 Mayıs Ortaokulu 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe öğretmenleri ile yöntemi tanıtan ve deney sürecinde yapılacak işlemleri anlatan bir bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. İlgili okulun okul müdürü ve

Türkçe öğretmenleri, araştırmacıyı büyük bir ilgiyle karşılamış, her türlü kolaylığı sağlayarak sorunsuz bir uygulama süreci geçirilmesine katkıda bulunmuşlardır.

Araştırmanın uygulama kısmı yaklaşık 10 hafta sürmüştür. Bu sürecin ilk 6 haftası, masal metinlerini uygulama sürecidir. Son masal metni uygulamasının ardından kalıcılık testi için gereken en az 21 günlük süre beklenerek kalıcılık testi uygulanmıştır. Kalıcılık testi sonrası her iki grup ile görüşme yapılarak uygulama süreci sonlandırılmıştır.

Uygulama okulunda 5. sınıf düzeyinde iki şube bulunmaktadır. Bu şubelerde toplam 37 öğrenci yer almaktadır. Deney grubundan 3 öğrenci, kontrol grubundan ise 2 öğrenciden elde edilen veriler; öğrencilerin yabancı uyruklu olması veya yazma yoluyla düşüncelerini ifade edebilme becerilerinin yeterince gelişmemiş olması gibi gerekçelerle çöp veri olarak nitelendirilerek değerlendirme dışı tutulmuştur. Ayrıca deney ve kontrol grubunda yer alan öğrenciler, seviyeye göre sıralanmamıştır. Bu sebeple deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinleme düzeylerinin, birbirine denk olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın uygulama kısmına geçmeden önce, deney ve kontrol grubu öğrencilerine birer adet kişisel bilgilendirme formu dağıtılmıştır.

Uygulama öncesinde, araştırma için belirlenen 6 adet masal metni, kontrol grubu öğrencilerine uygulanmak üzere, araştırmacı tarafından önceden seslendirilip dijital ortamda kayıt altına alınmıştır. Bu masal metinlerinden ilk üç tanesi, her hafta birer metin olmak üzere, araştırmacı tarafından yöntemle uygulanmış ve her uygulama sonrasında öğrencilerin dinleme düzeylerini ölçmek amacıyla Duran ve Topbaşoğlu (2018) tarafından hazırlanmış olan etkinlik kâğıtları öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerden elde edilen birinci masal metnine ait veriler, araştırmacıya alışma süreci olarak nitelendirilip değerlendirme dışı tutulmuştur. İkinci ve üçüncü masal metnine ait verilerin aritmetik ortalaması alınarak kontrol grubu öğrencilerine ait öntest verileri oluşturulmuştur.

Araştırmacı tarafından dördüncü masal metnine ait veriler, diğer gruptaki öğrencilerin etkileşimli masal anlatım tekniğine uyum sağlama süreci olarak nitelendirileceğinden, deney ve kontrol grubu öğrencileri arasındaki mevcut dengeyi korumak amacıyla değerlendirme dışı tutulmuştur. Beşinci ve altıncı masal metnine ait verilerin aritmetik ortalaması alınarak kontrol grubu öğrencilerine ait sontest verileri oluşturulmuştur.

Deney grubu öğrencilerine, araştırmacı tarafından ilk üç masal metni mevcut yöntemle uygulanmıştır. Birinci masal metnine ait veriler, yine öğrencilerin araştırmacıya alışma süreci olarak nitelendirilerek değerlendirme dışı tutulmuştur. İkinci ve üçüncü masal metnine ait verilerin aritmetik ortalaması alınarak deney grubu öğrencilerine ait öntest verileri oluşturulmuştur.

Araştırmanın deney aşamasında, öğrencilerin etkileşim düzeylerini en üst seviyede tutabilmek amacıyla öğrenciler, çember şeklinde oturtulmuştur. Araştırmacı tarafından son üç masal metni, her hafta birer metin olmak üzere etkileşimli masal anlatım tekniği ile anlatılmıştır. Daha önce belirtildiği gibi dördüncü masal metnine ait veriler, öğrencilerin etkileşimli masal anlatım tekniğine uyum sağlama süreci olarak nitelendirildiğinden değerlendirme dışı tutulmuştur. Beşinci ve altıncı masal metnine ait verilerin aritmetik ortalaması alınarak deney grubu öğrencilerine ait sontest verileri oluşturulmuştur.

Kalıcılık testi için gereken 21 günlük sürenin sonunda, öğrencilerin son dinledikleri masal metnini hatırlama düzeylerini ölçmek amacıyla kalıcılık testi uygulanmıştır. Etkinlik kâğıtlarından elde edilen puanlarla her öğrenciye ait kalıcılık testi verileri elde edilmiştir.

SPSS veri tabanı aracılığıyla gerekli ölçümler yapıldıktan sonra her iki grup öğrencileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden elde edilen verilerle araştırmanın nicel model kısmına, nitel veri desteği sağlanmıştır.

Öntest ve sontest verileri arasındaki ilişki düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla SPSS programı yardımıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında birinci ve üçüncü alt probleme yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testleri karşılaştırılarak araştırmanın ikinci, dördüncü, beşinci ve altıncı alt problemine yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sontest verileri ile kişisel bilgilendirme formu karşılaştırılarak yedinci, sekizinci, dokuzuncu ve onuncu alt probleme yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Son olarak görüşme formundan elde edilen veriler yardımıyla araştırmanın on birinci alt problemine yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada, geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla örnekleme yer alan öğrencilere, dinleme etkinliklerinde kullanılması düşünülen masallar; uzman, öğretmen ve araştırmacı tarafından düzeye uygunluk dereceleri göz önüne alınarak belirlenmiştir.

Deney ve kontrol grubuna uygulanacak masal metinlerinin farklı kişiler tarafından seslendirilmesinin, araştırma verilerini olumsuz etkileyeceği düşünülerek araştırma öncesi, uygulanacak masal metinleri araştırmacı tarafından mevcut yöntemle seslendirilerek dijital ortamda kayıt altına alınmıştır.

Nicel verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla daha önce geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiş ölçme araçları kullanılmıştır. Öğrencilerden elde edilen öntest, sontest ve kalıcılık verilerinin puanları tez danışmanı, araştırmacı ve beşinci sınıf öğrencilerini okutma tecrübesine sahip Türkçe öğretmenin ortak görüşü ile belirlenmiştir.

Nitel verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla görüşme sonucu öğrencilerden elde edilen veriler, alıntı cümleler şeklinde çalışmaya eklenmiştir.

Son olarak etkileşimli masal anlatım tekniğinin uygulama esaslarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla deney aşamasında kullanılan masal metinlerine ait örnek etkileşimli masal anlatım planı ekte sunulmuştur (*Ek-6*).

3.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin dinleme düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanan etkinlik kâğıtlarını puanlama anahtarı, araştırmacı ve danışman tarafından Bloom taksonomisi referans alınarak belirlenmiştir. Yenilenmiş Bloom taksonomisine göre sorular; hatırlama, anlama, uygulama, çözümlleme, değerlendirme ve yaratma olmak üzere altı ana işlem basamağından oluşmaktadır (Yılmaz ve Keray, 2013, s.22). Öğrencilere dağıtılan etkinlik kâğıtlarında yer alan soruların hangi işlem basamağına ait olduğu ve puanlama anahtarı Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1: Etkinlik Kâğıtlarını Puanlama Anahtarı

Soru	Bilişsel Süreç Sınıfı	Puanlama		
		Hiç	Kısmen	Tam
“Olay nedir ve nasıl olmuştur?”	Anlama / Özetleme	0 P	6, 25 P	12,5 P
“Olay nerede olmuştur?”	Hatırlama / Anımsama	0 P	5 P	10 P
“Olayın geçtiği yeri tasvir ediniz.”	Anlama/Yorumlama	0 P	6,25 P	12,5 P
“Olayda yer alan tipler kimlerdir?”	Hatırlama / Anımsama	0 P	5 P	10 P
“Tahminleriniz ile ilgili açıklamalarınızı yazınız.”	Yaratma / Oluşturma	0 P	6,25 P	12,5 P
“Metinde dikkatinizi çeken bir olayı açıklayınız.”	Çözümleme / Ayırıştırma	0 P	6,25 P	12,5 P
“Karakterin hangi davranışı bu olayın olmasına neden olmuştur?”	Çözümleme / İrdeleme	0 P	6,25 P	12,5 P
“Bu davranışı doğru buluyor musunuz?”	Değerlendirme / Eleştirme	0 P	7,5 P	15 P
“Bu davranışı doğru buluyor musunuz?”	Değerlendirme / Eleştirme	0 P	3,75 P	7,5 P
“Siz olsaydınız karakterden farklı nasıl davranırdınız?”	Yaratma / Oluşturma	0 P	3,75 P	7,5 P

Uygulama sonrası deney ve kontrol grubu öğrencilerinden elde edilen verilerin puanları; araştırmacı, 5. sınıf düzeyini okutma tecrübesine sahip Türkçe öğretmeni ve tez danışmanı tarafından kontrol edilmiştir.

Bu veriler, gerekli ölçümleri yapmak üzere kodlanarak SPSS veri tabanına kaydedilmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dinleme düzeylerinin birbirine denk olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla her iki gruba ait öntest verilerinin ortalamaları karşılaştırılmıştır.

Tablo 2: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Verilerine Ait Ortalama Düzeyleri (n: 32)

Tablo 2		n	\bar{X}	S.S.	S.Hata Ort.	t	p
ontest	deney	15	52,2060	15,24715	3,93680	-0,431	.670
	kontrol	17	55,2471	23,28369	5,64712		

Deney grubu öğrencilerinin öntest verilerinin ortalaması 52,20, kontrol grubu öğrencilerinin öntest verilerinin ortalaması 55,24 olarak tespit edilmiştir (Tablo 2). Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest verilerinin ortalamalarının birbirine

yakın olması, her iki grubun dinleme düzeylerinin birbirine denk olduğunu göstermektedir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerine ait veriler üzerinde yapılacak ölçümler sırasında, parametrik veya nonparametrik testlerden hangisinin tercih edileceğini belirlemek amacıyla her iki grubun öntest, sontest ve kalıcılık verilerinin dağılımına bakılarak basıklık ve çarpıklık katsayıları tespit edilmiştir (Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5).

Tablo 3: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Tablo 3			
öntest	Çarpıklık	-,363	,414
	Basıklık	,313	,809

Tablo 4: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Tablo 4			
sontest	Çarpıklık	-,647	,414
	Basıklık	-,183	,809

Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Kalıcılık Verilerinin Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Tablo 5			
kalıcılık	Çarpıklık	-,404	,414
	Basıklık	-,934	,809

Tabachnick ve Fidell'e göre (2013), çarpıklık ve basıklık değerleri +1,5 ile -1,5 arasında yer alan verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmektedir. Yapılan ölçümler sonucunda deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest, sontest ve kalıcılık verilerinin normal dağılım gösterdiği tespit edilerek ölçümler için parametrik testler tercih edilmiştir.

Etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinleme düzeylerine etkisini tespit edebilmek amacıyla deney grubu öğrencilerinden mevcut yöntem kullanılarak elde edilen öntest verileri ve etkileşimli anlatım tekniği sonrası elde edilen sontest verileri, bağımlı örneklem grubu t-testi yardımıyla karşılaştırılmıştır.

Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verilerinin, cinsiyete ve anaokulu eğitimi alma duruma göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır.

Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verilerinin, baba eğitim ve anne eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır.

Kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verileri farklılaşmasını, deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verileri farklılaşmasını, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testlerinin farklılaşmasını tespit edebilmek amacıyla bağımsız örneklem grubu t-testi uygulanmıştır.

Son olarak kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasındaki düşünün nedenlerini, öğrencilerin masallar ve etkileşimli masal anlatımı tekniğine ilişkin görüşlerini tespit edebilmek amacıyla yapılan görüşmeler sonucu elde edilen veriler, alıntı cümleler şeklinde çalışmaya eklenmiştir.

4. BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma verilerinden elde edilen bulgular, bu bulgulara yönelik yorumlar ve tartışma, araştırmanın alt problemleri sırasına göre sunulmuştur.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “*Etkileşimli biçimde anlatılan masalların, ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine etkisi nasıldır?*” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6: Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Verilerine Ait Ortalamalarının Karşılaştırması (n: 15)

Tablo 6		\bar{X}	n	S. S.	S.Hata Ort.	t	p
Pair 1	d_ontest	52,2060	15	15,24715	3,93680	-9,216	.000
	d_sontest	83,9560	15	10,09063	2,60539		

Tablo 6’da deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımlı örneklem grubu t testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin öntest ve sontest verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t:-9,216, p<.05). Öğrencilerin, etkileşimli biçimde gerçekleştirilen masal anlatımı etkinliği sonrası dinleme düzeyleri (x: 83,95), mevcut yöntemle gerçekleştirilen masal anlatımı etkinliği sonrası dinleme düzeylerine (x: 52,20) göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksektir. Verilerden elde edilen sonuçlar göstermektedir ki etkileşimli yöntem kullanılarak gerçekleştirilen masal anlatım etkinlikleri, öğrencilerin dinleme düzeylerini belirgin bir biçimde artırmaktadır.

Zembat ve Zülfikâr’ ın (2006), okul öncesi öğretmenlerinin sohbet ve hikâye etkinliklerinde kullandıkları öğretim yöntemlerini inceledikleri araştırmalarında, hikâye anlatımlarında farklı yöntemler kullanılarak öğrencilerin anlatımlara etkin katılımlarını sağlamanın ve ses tonlamaları ile renklendirilen anlatımların, öğrencilerin dinleme becerilerine olumlu yönde katkı sağladığı belirtilmektedir. (Zembat ve Zülfikâr, 2006, s. 590). Bu araştırma, deney grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasındaki belirgin değişimin, etkileşimli masal anlatım tekniğinin

öğrencilerin dinleme düzeyleri üzerindeki pozitif etkisi olduğu, görüşünü desteklemektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Deney Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması

Tablo 7		\bar{x}	n	S. S.	S.Hata Ort.	t	p
Pair 1	d_sontest	83,9560	15	10,09063	2,60539	3,230	.006
	d_kalıcılık	76,0833	15	9,31668	2,40556		

Tablo 7’de deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımlı örneklem grubu t testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin sontest ve kalıcılık verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t:5,981, p<.05). Öğrencilerin, kalıcılık verilerinden elde edilen ortalama düzeyleri (x: 76,16), sontest verilerinden elde edilen ortalama düzeylerine (x: 83,95) göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha düşüktür.

Sontest ve kalıcılık verilerinin puanları arasındaki düşüş istatistiksel olarak anlamlı olsa da deney grubu öğrencilerinin puanları arasındaki düşüş, kontrol grubu öğrencilerinin puanları arasındaki düşüş (10,6 puan) kadar yüksek değildir.

Gültekin (2017) hazırlamış olduğu çalışmasında, masal anlatımı sırasında anlatan ve dinleyenin sürekli iletişim, etkileşim halinde bulunması gerektiğini ifade etmiştir. Bu sayede anlatımın, dinleyen üzerindeki etkisi daha kalıcı hâle gelmekte, anlatılan metnin hatırlanma süresi daha uzun olmaktadır. Gültekin’ in çalışmasında yer alan ifadeler, deney grubu öğrencilerinin puanlarındaki düşüşün, kontrol grubu öğrencilerinden az olmasını destekler niteliktedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest ve Sontest Verilerinin Farklılaşması

Tablo 8		\bar{X}	n	S. S.	S.Hata Ort.	t	p
Pair 1	k_ontest	55,2471	17	23,28369	5,64712	2,205	.000
	k_sontest	49,0500	17	19,27448	4,67475		

Tablo 8’de kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımlı örneklem grubu t testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin öntest ve sontest verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t:2.205, p<.05). Öğrencilerin, sontest verilerinin puan ortalamaları (x: 49,05), öntest verilerinin puan ortalamalarına (x:55,24) göre, istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha düşüktür.

Öğrencilerin öntest ve sontest verileri arasındaki bu düşüşün nedenlerini tespit etmek amacıyla görüşme tekniği uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrenciler, beşinci ve altıncı masal metinlerinin kendilerine zor geldiğini, bu metinleri anlamakta güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

K6: “Altın Araba” masalında anlaşılır kelimeler daha azdı. Bu yüzden anlamakta güçlük çektim.”

K4: “Altın Araba” metnini zor buldum bu yüzden masalı anlayamadım.”

K14: “Nine ile Tilki masalı çok uzundu bu yüzden anlamakta zorluk çektim. Olayın çok fazla uzatılması beni rahatsız etti.”

K6: “Nine ile Tilki masalında kimin ne konuştuğunu anlayamadığım için masal bana zor geldi. Masalın içindeki kişiler konuşsaydı ve anlatıcı aradan çekilseydi masalı daha kolay anlayabilirdim. Ayrıca masal bana çok uzun geldi.”

K21: “Altın Araba masalını anlamakta güçlük çektim. Çünkü masal çok garipti.”

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın Dördüncü alt problemi olan “*Kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?*” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sontest ve Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması

Tablo 9		\bar{x}	n	S. S.	S.Hata Ort.	t	p
Pair 1	k_sontest	49,0500	17	19,27448	4,67475	7,569	.000
	k_kalıcılık	38,4559	17	17,42467	4,22610		

Tablo 9’da kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımlı örneklem grubu t-testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin sontest ve kalıcılık verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t:7,569, p<.05). Öğrencilerin, kalıcılık verilerinden elde edilen ortalama düzeyleri (x: 38,45), sontest verilerinden elde edilen ortalama düzeylerine (x: 49,05) göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha düşüktür. Verilerden elde edilen bilgilere göre, mevcut yöntemle gerçekleştirilen masal anlatımı etkinliği ile öğrencilerin dinledikleri metinleri, uzun süre akılda tutamadıkları ve hatırlama becerilerini etkin biçimde kullanamadıkları görülmektedir.

Ming, Sim, Mahmud, Kee, Zabidi ve Ismail’ in (2014) hazırlamış oldukları çalışmada, anlatı yönteminin öğretmen merkezli olduğu, öğrencilerin bu tür anlatımlara katılmada isteksizlik gösterdikleri vurgulanmaktadır. anlatı yöntemi, öğrencilerin ilgi ve motivasyon düzeyini düşürmekte, dinleme etkinliklerinde kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmelerine engel olmaktadır. Bu durum, öğrencilerin hatırlama düzeylerindeki düşüşün nedenini ortaya koymaktadır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “*Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verileri arasında, anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?*” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Grubunun Sontest Verilerinin Farklılaşması

Tablo 10		n	\bar{x}	S.S.	Std. Hata Ort.	t	p
sontest	deney	15	83,9560	10,09063	2,60539	6,287	.000
	kontrol	17	49,0500	19,27448	4,67475		

Tablo 10’da deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımsız örneklem grubu t-testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin sontest verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t: 6,287, $p < .05$). Deney grubu öğrencilerinden, etkileşimli masal anlatımı etkinliği sonrası elde edilen sontest verilerinin ortalaması (x : 83,95), kontrol grubu öğrencilerinden mevcut yöntemle gerçekleştirilen masal anlatımı etkinliği sonrası elde edilen sontest verilerinin ortalamasına göre (x : 49,05), istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksektir.

Sivri ve Tüfekçi (2017, s. 203), etkileşimli anlatımlar yoluyla dinleyenin anlatım sürecine katıldığını, anlatımın seyrini değiştirebildiğini ifade etmektedir. Bu sayede, etkileşimli masal anlatımı tekniği ile gerçekleştirilen dinleme etkinlikleri, mevcut yöntem ile gerçekleştirilen dinleme etkinliklerine göre daha etkili olmakta ve öğrencilerin daha aktif dinleme yaşantıları geçirmelerine yardımcı olmaktadır. Sivri ve Tüfekçi’ nin (2017) çalışmasında yer alan ifadeler, öğrencilerin puan ortalamaları arasındaki farkın gerekçelerini ortaya koymaktadır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi olan “Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık verileri arasında, anlamlı düzeyde bir farklılık var mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11: Deney ve Kontrol Grubunun Kalıcılık Verilerinin Farklılaşması

Tablo 11		n	\bar{x}	S.S.	Std. Hata Ort.	t	p
kalıcılık	deney	15	76,0833	9,31668	2,40556	7,465	.000
	kontrol	17	38,4559	17,42467	4,22610		

Tablo 11’de deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık verilerinin ortalamalarının farklılaşmasını gösteren bağımsız örneklem grubu t-testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin kalıcılık verilerinin ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel olarak anlamlıdır (t: 7,465, $p < .05$). Deney grubu öğrencilerinden, etkileşimli masal anlatımı etkinliği sonrası elde edilen kalıcılık verilerinin ortalaması (x : 76,08), kontrol grubu öğrencilerinden mevcut yöntemle gerçekleştirilen masal anlatımı etkinliği sonrası elde edilen kalıcılık verilerinin ortalamasına göre (x : 38,45), istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksektir.

Verilerden elde edilen bilgilere göre, etkileşimli masal anlatımı etkinliği sonrası öğrencilerin dinledikleri metinleri, mevcut yöntem ile dinlenen metinlerden daha iyi akılda tuttukları ve hatırlama becerilerini daha etkin biçimde kullandıkları görülmektedir. Doğan’ın (2007) hazırlamış olduğu çalışmada, etkinlik temelli dinleme metinlerinin, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirdiğine ve dinledikleri metinleri uzun süre akılda tutabildiklerine yönelik bulgulara yer verilmiştir. Söz konusu araştırmanın sonuçları, Tablo 11’deki verileri desteklemektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

Tablo 12	cinsiyet	n	\bar{X}	S. S.	Std. Hata Ort.	t	p
sontest	kadın	16	61,8731	27,46644	6,86661		
	erkek	16	68,9513	18,90689	4,72672	-,849	,133

Tablo 12’de öğrencilerin sontest verilerinin cinsiyete göre farklılaşmasını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem grubu t-testi sonuçları mevcuttur. Öğrencilerin sontest verileri, cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (t: -,849, $p > .05$). [eğer anlamlı bir fark olsaydı] Erkek öğrencilerin sontest verilerinin (x : 68,95), kız öğrencilerin sontest verilerine (x : 61,87) göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olması gerekirdi.

Kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin sontest verileri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmasa dahi, öğretmen gözüyle değerlendirildiğinde erkek öğrencilerin, kız öğrencilerden daha verimli dinleme süreci geçirdikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin sontest verilerinin puan ortalamaları, kız öğrencilerin sontest verilerinin puan ortalamalarından yaklaşık 7 puan daha yüksektir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 13 ve Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 13 ve Tablo 14: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Baba Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Tablo 13	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arasında	1226,207	3	408,736	,722	,547
Gruplar İçinde	15852,731	28	566,169		
Toplam	17078,939	31			

Tablo 14	n	\bar{X}	S.S.	Std. Hata
1	6	59,6850	19,83605	8,09804
2	4	57,0600	15,95012	7,97506
3	18	70,8317	25,82369	6,08670
4	4	57,9675	24,39602	12,19801
Total	32	65,4122	23,47197	4,14930

Öğrencilerin sontest verilerinin baba eğitim durumuna göre farklılaşmasının belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi testi (ANOVA) sonuçlarına göre (Tablo 13 ve Tablo 14), öğrencilerin sontest verileri, baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde farklılaşmamaktadır. (F: ,722, p>.05).

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sınav verileri, anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 15 ve Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 15 ve Tablo 16: Öğrencilerin Sınav Verilerinin Anne Eğitim Durumuna Göre Farklılaşması

Tablo 15	Kareler Top.	df	Kareler Ort.	F	p
Gruplar Arasında	2208,797	4	552,199	1,003	,423
Gruplar İçinde	14870,141	27	550,746		
Toplam	17078,939	31			

Tablo 16	n	\bar{X}	S.S.	Std. Hata
0	1	35,0000	.	.
1	10	70,7480	17,27697	5,46346
2	14	65,1857	25,60392	6,84294
3	5	55,2480	29,46952	13,17917
4	2	80,9350	13,69666	9,68500
Total	32	65,4122	23,47197	4,14930

Öğrencilerin sınav verilerinin anne eğitim durumuna göre farklılaşmasının belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi testi (ANOVA) sonuçlarına göre (Tablo 15 ve Tablo 16), öğrencilerin sınav verileri, anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı biçimde farklılaşmamaktadır. (F: 1,003, $p > .05$).

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin aynı sosyal çevreden geldiği göz önüne alındığında, öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarının birbirine yakın olduğu bilinmektedir. Bu nedenle sınav verilerinin anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmaması olağan görülmektedir. Aynı zamanda araştırmanın deneysel nitelik taşıması nedeniyle cinsiyet, anne ve baba eğitim durumu gibi değişkenlerin sabit tutulması, etkileşimli masal anlatım tekniğinin öğrencilerin dinleme düzeyleri üzerindeki etkisini daha belirgin biçimde ölçmeyi sağlaması bakımından da önem arz etmektedir.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu alt problemi olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinden elde edilen sontest verileri, anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17: Öğrencilerin Sontest Verilerinin Anaokulu Eğitimi Alma Durumuna Göre Farklılaşması

Tablo 17		n	\bar{X}	S. S.	Std. Hata Ort.	t	p
sontest	evet	23	67,5578	22,29428	4,64868	,822	,366
	hayır	9	59,9289	26,85070	8,95023		

Tablo 17’de öğrencilerin sontest verilerinin, anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşmasını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız örneklem grubu t testi sonuçları mevcuttur. Öğrencilerin sontest verileri, anaokulu eğitimi alma durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır (t: ,822, p>.05). [eğer anlamlı bir fark olsaydı] Anaokulu eğitimi alan öğrencilerin sontest verilerinin (x: 67,55), anaokulu eğitimi almayan öğrencilerin sontest verilerine (x: 59,92) göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksek olması gerekirdi.

Anaokulu eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrenciler arasındaki puan farkı istatistiksel olarak anlamlı değildir. Ancak puan farkı öğretmen gözüyle değerlendirildiğinde, anaokulu eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilere göre daha verimli dinleme süreci geçirdiği görülmektedir. Anaokulu eğitimi alan öğrencilerin puanları, almayan öğrencilerin puanlarından yaklaşık 7,5 puan daha yüksektir. Zembat ve Zülfikâr’ın (2006) hazırlamış oldukları çalışmada yer alan ve okul öncesi dönemde kullanılan etkinliklerin, öğrencilerin alıcı ve ifade edici dil becerilerini geliştirdiğine ilişkin ifadeleri, bu sonucu destekler niteliktedir.

4.11. On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın on birinci alt problemi olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin masallar ve etkileşimli masal anlatımı ile ilgili görüşleri nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen nicel verilere nitel veri desteği sağlamak amacıyla öğrencilere, yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin; genel anlamda masal dinlemeyi sevindikleri, masalların hayal gücünü geliştirdiğine inandıkları, masalları eğlenceli buldukları ve masallardan belirli dersler çıkardıkları tespit edilmiştir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

K2: *“Masal dinlemeyi seviyorum, çünkü hoşuma gidiyor. Olaylar zihnimde canlanıyor. Hayal gücümü geliştiriyor.”*

K4: *“Masalları, içinde öğrenebileceğim şeyler olduğu için seviyorum. Ders çıkarmamı sağlıyor.”*

D6: *“İnsan dışı varlıkların olması benim hayal gücümü geliştirdiği için masalları seviyorum.”*

K7: *“Eski zamanlara ait yerleri ve olayları anlattığı için masalları seviyorum. Zihnimde canlandırmamı sağlıyor. Böylece resim derslerinde daha güzel resimler çiziyorum.”*

D15: *“Masallar, eğlenceli olduğu için masal dinlemeyi seviyorum.”*

D13: *“Masal dinlerken kendimi masalın içinde zannettiğim için masal dinlemeyi seviyorum.”*

D4: *“Masallarda abartılı ifadeler kullandıkları ve masalda yer alan varlıkları konuşturdukları için masal dinlemeyi seviyorum. Böylece kendimi masalın içindeymişim gibi hissediyorum.”*

K15: *“Masalları seviyorum, çünkü ders çıkartıyorum”*

D5: *“Masalları, hayal gücümü geliştirdiği için seviyorum. Masal dinlediğimde okuma ve resim yapma becerilerimin daha iyi geliştiğini hissediyorum. Çünkü masallar benim hayal gücümü geliştiriyor.”*

Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasındaki düşüşün nedenini araştırmak amacıyla öğrencilere, zorlandıkları ya da anlamakta güçlük çektikleri masal metinlerinin olup olmadığı sorulmuştur. Kontrol grubu öğrencileri, beşinci ve altıncı masal metinlerinin kendilerine zor geldiğini, bu metinleri

anlamakta güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. Deney grubu öğrencileri ise masal metinlerinin kendilerine zor gelmediğini, anlamakta güçlük çektikleri masal metninin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Bu durumdan yola çıkılarak, etkileşimli masal anlatımı tekniğinin, anlaşılması zor olan metinleri daha anlaşılır kıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Kontrol grubu öğrencilerine masalları daha eğlenceli hâle getirebilmek için neler yapılabileceği sorulduğunda öğrencilerin masalları; drama şeklinde anlatma, daha hareketli biçimde sunma, masallarda geçen ifadelerin güncel şekillerini kullanma gibi yöntemlerin uygulanabileceğini düşündükleri belirlenmiştir. Deney grubu öğrencileri ise etkileşimli masal anlatımı esnasında yapılan etkinliklerin, masalları eğlenceli hâle getirmek için yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

K8: *“Masalların içerisine daha fazla şey konulabilir. Ağaçlar, evler, yollar gibi daha fazla betimlemeler yapılabilir. Bu, masalı daha iyi anlamamızı sağlar.”*

K9: *“Masallar, canlandırılarak anlatılabilir.”*

K6: *“Masallarda geçen hayvanların ve varlıkların seslerine uygun sesler çıkartılabilir.”*

K10: *“Masallar, tiyatro gibi anlatılabilir.”*

K6: *“Masallarda geçen eski zamanlara ait kelimelerin yerine güncel şekilleri konulabilir.”*

K9: *“Daha karmaşık olaylar yer alabilir.”*

K4: *“Masallar daha hareketli olursa daha eğlenceli olabilir.”*

D15: *“Görsellerle daha renkli hâle getirebiliriz. Dijital araçları daha çok kullanabiliriz.”*

D6: *“Masallar, 3D görüntüsü kullanılarak projeksiyondan yansıtılabilir. Masallar, üç boyutlu hâle getirilebilir. Daha çok görsel kullanıldığında daha anlaşılır oluyor. Masalların anlatımında dijital araçlar daha çok kullanılabilir.”*

D11: *“Bence etkileşimli yöntemde yapılanlar yeterli.”*

D3: *“Bence de etkileşimli yöntemde yapılanlar, masalları eğlenceli yapmak için yeterli.”*

Öğrencilere Türkçe derslerinde daha fazla masal metni dinlemek isteyip istemedikleri sorulduğunda, öğrencilerin hepsinin Türkçe derslerinde daha fazla masal metnine yer verilmesi gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

D5: *“İsterim çünkü bazen masalları zihnimize canlandırıyoruz bazen de özetliyoruz. Bu da benim hoşuma gidiyor.”*

K12: *“Ben isterim ama derste ki konuları anlamamı sağlayan masallar olsun isterim. Diğer derslerde de anlayamadığımız konular masallaştırılarak anlatılabilir.”*

K9: *“İsterim, çünkü o zaman dersler daha eğlenceli hâle gelir.”*

D13: *“İsterdim, çünkü masallar bana daha fazla okuma zevinci veriyor.”*

K8: *“İlerde dede olduğumda torunlarıma masal anlatabilmek için daha çok masal dinlemek isterim. Çünkü masallar unutulmasın isterim.”*

D1: *“İsterim ama masal metinleri, okuma metni olarak değil dinleme metni olarak derslerde yer alsın.”*

D10: *“İsterim, çünkü anlamakta zorlandığımız yerleri masallar yoluyla daha iyi anlayabiliriz.”*

Deney grubu öğrencilerine; etkileşimli masal anlatımı etkinliklerini sevip sevmediklerini nedenleriyle açıklamaları, bu yöntemle daha fazla metin dinlemek isteyip istemedikleri, mevcut yöntem ile etkileşimli anlatım yöntemini karşılaştırdıklarında hangi yöntemi tercih edecekleri sorulmuştur. Öğrencilerin hepsi etkileşimli masal anlatım yöntemini çok sevdiğini, etkileşimli masal anlatımı yönteminde sevmediği bir yön bulunmadığını, bu yöntemle daha fazla metin dinlemek istediğini ve etkileşimli yöntemle mevcut yöntem karşılaştırıldığında etkileşimli yöntem ile metinler dinlemeyi tercih edeceğini belirtmiştir. Öğrenciler, etkileşimli yöntemle anlatılan masalarda yapılan etkinliklerin, masalı daha renkli hâle getirdiğini düşünmektedir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

D5: *“Etkileşimli masal anlatımını sevdim, çünkü çok güzeldi. Masal anlatımında yaptığımız değişik şeyleri çok beğendim.”*

D13: *“Etkileşimli masal anlatımına biz de katılabildiğimiz için çok sevdim.”*

D2: *“Kimsenin bizi görememesini sağladığı için etkileşimli masal anlatımı esnasında yapılan görünmezlik kremi etkinliğini çok beğendim.”*

D11: *“Etkileşimli masal anlatımı sırasındaki şarkı etkinliklerini çok beğendim.”*

D9: *“Etkileşimli yöntemle dinlediğimiz masalları daha iyi aklımızda tuttuk, daha iyi hatırladık.”*

D3: *“Etkileşimli masal anlatımı yöntemiyle daha fazla metin dinlemek isterim, çünkü eğlenceli oluyor ve benim hoşuma gidiyor.”*

D7: *“Etkileşimli masal anlatımı yöntemiyle daha fazla metin dinlemek isterim, çünkü kendimi masalda sanıyorum. Masalı zihnimde daha iyi canlandırmamı sağlıyor.”*

D14: *“Etkileşimli masal anlatımı yöntemiyle daha fazla metin dinlemek isterim, çünkü neşelendiriyor.”*

D1: *“İki yöntemden birini seçecek olsam etkileşimli anlatımı seçerdim, çünkü daha eğlenceli ve uygulamalı. Masalı daha güzel somutlaştırıyor.”*

D15: *“Ben de etkileşimli anlatımı seçerdim, çünkü masal bu şekilde daha canlı oluyor. Öteki masallar kaydedilmiş biz sadece dinliyoruz.”*

D10: *“Ben etkileşimli anlatımı seçerdim, çünkü normal anlatımda benim canım sıkılıyor ama etkileşimli anlatımda sıkılmıyor.”*

D4: *“Etkileşimli anlatımla masal dinlemeyi seçerdim, çünkü akıllı tahtadan masal dinlediğimde uykum geliyor.”*

Öğrencilere daha çok hangi tür masal metinlerini dinlemeyi sevdikleri sorulduğunda; aksiyon içeren, çocuksu unsurlara sahip, ilgi çekici ve fabllara benzeyen masal metinlerini dinlemeyi daha çok sevdiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

K13: *“Macera dolu, olay ağırlıklı masal metinlerini dinlemeyi seviyorum”*

K8: *“Bilim-kurgu masal metinlerini daha çok seviyorum.”*

D10: *“Korku içeren masal metinlerini daha çok seviyorum.”*

D14: *“Aksiyon içeren masal metinlerini daha çok seviyorum.”*

K15: *“Çocuksu masal metinlerini dinlemeyi seviyorum.”*

D3: *“Olay ağırlıklı masal metinlerini dinlemeyi daha çok seviyorum.”*

D5: *“Komik masalları seviyorum.”*

D11: *“Hayvanların konuşturulduğu masalları dinlemeyi daha çok seviyorum.”*

K17: *“Aksiyon içeren masal metinlerini dinlemeyi daha çok seviyorum.”*

D6: *“Abartılı masalları dinlemeyi daha çok seviyorum.”*

Öğrenciler, uygulamalar sırasında dinledikleri masal metinlerini başkalarına anlattığını belirtmiştir. Ancak kontrol grubu öğrencileri, dinledikleri masal metinlerini anlatırken masalları tam olarak hatırlayamadığını aktarmıştır.

Deney grubu öğrencileri, mevcut yöntem kullanılarak anlatılan bir masal metnini, etkileşimli yöntemle anlatılan bir masal metninin süresi kadar dinleyemeyeceklerini belirtmiştir. Etkileşimli masal anlatımı etkinlikleri ile daha iyi dinleyebildiklerini ve metne daha kolay odaklanabildiklerini aktarmışlardır.

Deney grubu öğrencilerine etkileşimli masal anlatım tekniğinin hangi beceri alanlarının gelişmesine katkıda bulunduğunu düşündükleri sorulduğunda, öğrencilerin çoğu dinleme becerilerinin gelişimine katkıda bulunduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerden birkaçı ise konuşma becerilerine etki ettiğini belirtmiştir. Öğrencilere ait alıntı cümleler şu şekildedir:

D13: *“Dinleme becerisine daha çok etki etmiştir. Çünkü bu yöntemle masal metinlerini daha kolay dinledim.”*

D10: *“Dinleme becerisine daha çok etki etmiştir. Çünkü dikkatimi daha çok çekiyor ve daha iyi dinliyorum. Diğer yöntemde masal metni zihnimde canlanmıyor.”*

D2: *“Dinleme becerisine daha çok etki etmiştir. Çünkü etkileşimli anlatımda canımız sıkılmadı.”*

D15: *“Konuşma becerisine etki etmiştir: Çünkü etkileşimli anlatımda birlikte konuşuyoruz.”*

5. BÖLÜM: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ortaokul 5.sınıf öğrencileri ile yapılan bu çalışmada, etkileşimli masal anlatım tekniğinin, öğrencilerin dinleme düzeylerine etkisi ve öğrencilerin etkileşimli masal anlatımına ilişkin görüşleri belirlenmiştir.

Bu bölümde araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular ışığında sonuçlara ve bu sonuçlara göre önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Nitel destekli nicel model özelliği taşıyan bu araştırmanın sonuçları kısaca özetlenecek olursa, etkileşimli masal anlatım tekniğinin ortaokul 5.sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama düzeylerine olumlu yönde etki ettiği tespit edilmiştir. Blackmer' ın (1976), dinleme becerisi üzerine hazırlamış olduğu eleştirel çalışmasında, dinleme becerisinde kullanılan yöntem veya tekniklerin bu becerinin gelişimine katkı sağladığı ifade edilmektedir. Aynı çalışmada, hikâye ve müzik dinletme gibi yöntemler de bu yöntem ve tekniklerin içerisine dâhil edilmiştir. Etkileşimli masal anlatımı etkinliklerinde hikâye, müzik, soru-cevap, ritim etkinliklerinin hepsi bir arada kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu şekilde dinletilen masal metinleri, öğrencilerin dinleme düzeylerindeki artışa sebep olmuştur.

Karatay (2007), masalların temel dil becerilerinin, özellikle de konuşma ve dinleme becerilerinin gelişiminde oldukça etkili bir tür olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu çalışmada masalların, eğitim ortamlarında çağa uygun biçimde icra edilerek, dil eğitimi üzerindeki olumlu etkisinin artırılabilceği ifade edilmektedir. Etkileşimli masal anlatımı yöntemi ile masallar çağa uygun hâle getirilmiştir. Böylece öğrencilerin, temel dil becerileri ve dinleme becerileri üzerindeki etkisini artırmak amaçlanmış, elde edilen bulgular bu amaca ulaşıldığını göstermiştir.

Yılmaz (2007), dinleme metinlerini etkinlik temelli planladığı deneysel çalışmasında, etkinliklerle dinleme süreci geçiren deney grubu öğrencilerinin dinleme becerilerinin, yöntemle dinleme süreci geçiren kontrol grubu öğrencilerinden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmanın verileri, etkileşimli masal anlatımı aracılığıyla etkinlik temelli masal metinleri dinleyen, deney grubu öğrencilerinin puanlarındaki artışın nedenini açıklar niteliktedir.

Kurt' un (2008) çocuk edebiyatı ürünlerinin dinleme metni olarak kullanımını incelediği araştırmasında, dinleme ve anlama için en uygun metin türlerinin öykü ve masal olduğu ifade edilmiştir. Aynı zamanda öğrencilerin en çok hoşlandıkları türler arasında masal metinleri yer almaktadır. Araştırma verileri, deney sürecinde öğrencilerin, özellikle etkileşimli masal anlatımı etkinlikleri sırasında, metinleri büyük bir ilgiyle takip etmesinin gerekçesini ortaya koymaktadır.

Kardaş ve Harry' nin (2015) yapmış olduğu çalışmada, öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirebilmek için masal türünden geniş ölçüde yararlandığı, bu masalları etkinlik temelli aktarmanın, dinleyenler açısından daha yararlı olabileceği vurgulanmaktadır. Etkileşimli masal anlatım tekniği ile masallar, etkinlik temelli aktarılarak öğrencilerin dinleme düzeylerine pozitif etkisi, araştırma bulguları ile desteklenmiştir.

Deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verileri karşılaştırıldığında, kalıcılık verilerinin, sontest verilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu tespit edilmiştir. Ancak kontrol grubu öğrencilerine kıyasla deney grubundaki öğrencilerinin kalıcılık verilerindeki düşüşün daha az olduğu görülmüştür. Bu durum, etkileşimli masal anlatım tekniğinin, mevcut yöntemle göre, öğrencilerin hatırlama becerileri üzerinde daha fazla etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasında, anlamlı düzeyde bir düşüş olduğu tespit edilmiştir. Bu düşüşün nedenlerini tespit etmek amacıyla kontrol grubu öğrencileri ile yapılan görüşme sonucunda, beşinci ve altıncı masal metninin öğrencilere zor geldiği, öğrencilerin bu metinleri anlamakta güçlük çektiği tespit edilmiştir. Epçaçan (2013), dinleme becerisini ele aldığı çalışmasında, dinleme becerisini etkileyen pek çok unsurun bulunduğunu, öğrencilerin genellikle dinleme esnasında belli noktalara takılı kaldıkları için verimli dinleme süreçleri geçiremediklerini ifade etmiştir. Masallar, çeşitli etkinliklerle zenginleştirilmediğinde ya da anlatım esnasında öğrenci katılımı sağlanmadığında uzun süre dinlemeyi zorlaştırmaktadır. Mevcut anlatım yöntemi ile masal metinlerini dinleyen kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest verileri arasındaki düşüşün sebebi; öğrencilerin yeterince renklendirilmeyen anlatımlarda sık sık dinleme ortamından uzaklaşma sorunu yaşamasıdır. Epçaçan'ın araştırmasında yer alan bulgular, puanlardaki bu düşüşü açıklamaktadır.

Ming, Sim, Mahmud, Kee, Zabidi ve Ismail' in (2014), dijital-etkileşimli hikâye anlatımının dil öğrenimine etkisini incelediği araştırmalarında, anlatı yönteminin öğretmen merkezli olduğunu ve öğrencilerin bu anlatım yöntemlerine katılmada isteksizlik gösterdiklerini ifade etmektedir. anlatı yöntemiyle gerçekleştirilen masal etkinliklerinde özellikle son haftalarda öğrenciler, masal metinlerini dinlemede isteksizlik göstermişlerdir. Bu sebeple öğrencilerin sontest verilerinde düşüş meydana gelmesi olağan görülmektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verileri karşılaştırıldığında, kalıcılık verilerinin, sontest verilerinden anlamlı düzeyde düşük olduğu görülmüştür. Bu durum öğrencilerin, yöntem ile dinledikleri metinleri hatırlama sürelerinin, uzun olmadığını göstermektedir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hem sontest hem de kalıcılık verileri karşılaştırıldığında, deney grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık testi verilerinin, kontrol grubu öğrencilerinin sontest ve kalıcılık verilerinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, etkileşimli masal anlatımı tekniği ile yapılan etkinlikler sonucu, deney grubu öğrencilerinin dinleme ve dinlenen metni akılda tutma becerilerinin, kontrol grubu öğrencilerinden daha fazla geliştiğini göstermektedir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verilerinin cinsiyete göre farklılaşması incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Ancak sonuçlar öğretmen gözüyle değerlendirildiğinde, erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha verimli dinleme süreci geçirdikleri görülmektedir.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sontest verilerinin anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığı incelendiğinde, öğrencilerden elde edilen verilerin hem anne eğitim hem de baba eğitim durumuna göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin aynı sosyal çevreden geldiği ve anne-baba eğitim durumlarının birbirine yakın olduğu göz önüne alındığında bu sonuç, olağan görülmektedir. Ayrıca tespit edilmek istenen değişkenin daha net biçimde belirlenebilmesi amacıyla diğer değişkenlerin sabit tutulmuş olması, araştırma sonuçlarının güvenilirliği açısından da önem taşımaktadır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sönstest verilerinin anaokulu eğitimi alma durumuna göre farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla yapılan ölçümler sonucunda anaokulu eğitimi alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık olmadığı görülmüştür. Ancak yine öğretmen gözüyle değerlendirildiğinde, anaokulu eğitimi alan öğrencilerin, almayan öğrencilerden daha verimli dinleme yaşantıları geçirdiği gözlemlenmiştir. Güleç ve Durmuş' un (2015), çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmeyi amaçladıkları deneysel çalışmasında, okul öncesi dönemde edinilen dinleme alışkanlığının, diğer eğitim dönemlerinde güçlendirildiği belirtilmektedir. Anaokulu eğitimi alan öğrencilerin almayan öğrencilerden daha yüksek puanlara sahip olmasının sebebinin, okul öncesi dönemde almış oldukları dinleme eğitimi olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin masallar ve etkileşimli masal anlatımı etkinlikleri hakkında görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılan görüşmeler sonucunda;

- Öğrencilerin genel olarak masal dinlemeyi sevdikleri,
- Türkçe derslerinde daha fazla masal metnine yer verilmesi gerektiğini düşündükleri,
- Etkileşimli masal anlatım tekniğine karşı olumlu düşüncelere sahip oldukları,
- Etkileşimli yöntemle daha fazla masal dinlemek istedikleri,
- Etkileşimli uygulamalar aracılığıyla metinleri daha kolay dinleyebildiklerini düşündükleri,
- Etkileşimli anlatımlarda çok eğlendikleri tespit edilmiştir

Mokhtar, Halim ve Kamarulzaman' ın (2011), hikâye anlatımına yönelik hazırlamış oldukları çalışmada, hikâyelerin öğrencilerin hayal gücünü ve kelime hazinesini geliştirmede etkili bir tür olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda bu çalışmada, hikâyelerin eğitim ortamlarında eğlence aracı olarak kullanılabilmesine vurgu yapılmıştır. Araştırmada yer alan ifadeler, öğrencilerin masalları; hayal güçlerini geliştiren, onları eğiten, eğlendiren bir tür olarak nitelendirmelerini destekler niteliktedir. Mert (2012), masallar üzerine hazırlamış olduğu çalışmasında,

masalların çocuklar için en renkli ve ilgi çekici tür olduğunu ifade etmiştir. Masalların oldukça eğitici ürünler olduğu bilinmesine rağmen, eğiticilik anlamında Türk masallarından yeteri ölçüde yararlanılmadığını belirtmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin Türkçe derslerinde daha fazla masal metnine yer verilmesine yönelik isteklerini desteklemektedir.

Garrety (2008), Gordon (2011), Norto (2014), Esteban (2015) gibi araştırmacıların; hikâyeler, masallar ve masalları etkileşimli biçimde sunmanın öğrencilerin motivasyonunu artırdığı, olumlu öğrenme yaşantıları sağladığı, temel dil becerilerini, özellikle de dinleme becerilerini geliştirdiğini tespit ettikleri araştırmaları, bu araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Esteban (2015), hikâye anlatımının etkilerini incelediği çalışmasında, hikâye anlatımını, kültür aktarımının bir aracı olarak görmüştür. Öğrencilerin masalları, kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmak ve masalların unutulmasını önlemek için dinlemek istediklerini ifade etmesi, Esteban'ın görüşleri ile örtüşmektedir.

Akkaya (2016), masalların sahip olduğu değerleri tespit ettiği çalışmasında, masalların öğretici yönü kuvvetli eserler olduğunu ve çocuklara değer aktarımında kullanılabileceğini ifade etmiştir. Öğrenciler, masal metinlerinden belirli dersler çıkardıklarını ifade etmişlerdir. Akkaya'nın araştırmasında yer alan ifadeler, öğrencilerin ifadelerini tamamlamaktadır.

Dinleme becerisi; anne karnında başlayan, bireylerin yaşamı boyunca etkisini sürdüren bir beceridir. Bu beceri; akademik, sosyal, kültürel pek çok alanda başarılı olmanın anahtarı olarak görülmektedir. Sağlıklı bir dinleme becerisine sahip olan bireyler, toplumsal ilişkilerde iletişim noktasında doyum sağlamakta, eğitim hayatında başarılar elde etmekte ve kültürel mirasın korunmasına hizmet etmektedir. Yani dinleme alışkanlığı, çok küçük yaşlarda edinilen ancak her yaş döneminde geliştirilebilen, ölçülebilen bir niteliktir.

Masallar, kültür hazineleridir. Bünyesinde, toplumun kültürel kodlarını taşır. Kültürel unsurların yanı sıra masallar, dil açısından da zengin kaynaklardır. Masal anlatıcılığı, gelişen teknoloji ve yaygınlaşan kitle iletişim araçları ile eski önemini yitirmesine karşın, manevî değerleri kitle iletişim araçlarında bulamayan bireyler için önemi artan kültürel bir etkinliktir.

Masalların Türkçe derslerinde kullanılması, öğrencilerin dildeki zengin ifade olanaklarını keşfetmelerini sağlar. Aynı zamanda masallar, yapısal özellikleri ile dinleme metni olarak kullanılmaya elverişli ürünlerdir. Masal anlatıcılığı aracılığıyla kültürel mirası yaşatmak, eğlendirirken eğitmek, değer aktarımı sağlamak, öğrencileri zengin dil kaynaklarına ulaştırmak, metinleri daha uzun süre dinlemelerini sağlayarak etkin dinleme alışkanlığı kazandırmak mümkündür. Bu araştırmadan elde edilen veriler; bu ifadeler ile örtüşmekte ve bu düşünceleri desteklemektedir.

5.2. Öneriler

Öneriler; araştırmanın sınırlılıklarına, araştırmanın sonuçlarına ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik olmak üzere ele alınmıştır.

1. Tüm öğretmenler ve eğitimciler tarafından dinleme becerisinin ölçülebilir, eğitilebilir ve geliştirilebilir bir beceri alanı olduğu kabul edilmeli, bu beceri alanını geliştirecek etkinlikler planlanmalıdır.
2. Dinleme metinlerinde çocuk edebiyatı ürünlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalı; öğrenciler, anadilinin nitelikli ürünleri ile daha fazla zaman geçirmelidir.
3. Bu araştırma 5. sınıf düzeyi ile sınırlandırılmıştır. Etkileşimli masal anlatımı ya da etkileşimli anlatım tekniği ile diğer sınıf düzeylerinde de benzer şekilde dinleme dersleri planlanabilir.
4. Araştırmada masal türü kullanılmıştır. Sadece masal türü değil, diğer metin türleri de etkileşimli anlatım tekniği ile öğrencilere sunulabilir.
5. Sadece kadın anlatıcı değil hem kadın hem erkek anlatıcı tarafından seslendirilen masalların, öğrencilerin dinleme düzeylerinde ne tür bir etkiye neden olacağı incelenebilir.
6. Etkileşimli anlatım etkinlikleri sonrası, öğrencilerin dinleme düzeylerini ölçmek amacıyla sadece yazma becerisine yönelik değil, konuşma becerisine yönelik etkinlikler de yapılabilir. Bu şekilde, ölçülmek istenen özellik hem yazma becerisi hem de konuşma becerisinden elde edilen veriler yardımıyla ölçülebilir.

7. Öğrencilerden elde edilen verilerin anne ve baba eğitim durumuna göre farklılaşmasını daha iyi tespit edebilmek amacıyla farklı sosyal çevrelerden gelen öğrenciler üzerinde aynı deneysel çalışma yapılabilir.
8. Ebeveynlerinden masal dinleyerek büyüyen öğrencilerin, dinlemeyen öğrencilere göre masal metinlerine tepkisi ve bu metinleri dinleme düzeyleri incelenebilir.
9. Öğrencilerin, masal metinlerini dinlemekten büyük zevk aldıkları göz önüne alındığında, Türkçe derslerinde onların dil ve kişilik gelişimini destekleyen masal metinlerine daha çok yer verilebilir.
10. Etkileşimli masal anlatım tekniğinin içerisine daha fazla hareketli unsur yerleştirilebilir ya da canlandırma gibi çeşitli etkinlikler dâhil edilebilir.
11. Dijital çocuklar olarak nitelendirilen günümüz çocuklarının, teknoloji ile yakın teması göz önünde bulundurulduğunda, etkileşimli masal anlatımlarında teknolojik araçlardan daha fazla yararlanılabilir.
12. Deneysel nitelik taşıyan bu çalışmada uygulanan etkinlikler sınırlı düzeydedir. İleriki çalışmalarda, bu etkinlikler geliştirilerek teknolojik imkânların da yardımıyla anlatımlar, daha da zenginleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Abedin, M. M., Majlish, S. H. K. ve Akter, S. (2009). Listening Skill At Tertiary Level: A Reflection. *The Dhaka University Journal of Linguistics: Vol. 2 No. 3*, pp. 69-90. 14.07.2017 tarihinde https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiv26uOjpbYAhXEvhQKHUUCEgQFggnMAA&url=ht tp%3A%2F%2Fciteseerx.ist.psu.edu%2Fviewdoc%2Fdownload%3Fdoi%3D10.1.1.601.8216%26rep%3Drep1%26type%3Dpdf&usg=AOvVaw27tZM7Z3Hf_lbrnbT2T ddS adresinden erişildi.
- Akalın, Ş. H. (2010). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Akkaya, N. (2016). Oğuz Tansel'in Masal Dünyasında Değerler. Uluslararası Türk Masal Dünyası ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOĞEM) ve ODTÜ Türk Dili Bölümü, Ankara.
- Aksan, D. (2012). *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını*. Ankara: Bilgi.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2013). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara. Akçağ.
- Alangu, T. (2017). *Billur Köşk Masalları*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Al- Mansour, N. S. ve Al- Shorman, R. A. (2011). The Effect of Teacher's Storytelling Aloud on The Reading Comprehension of Saudi Elementary Stage Students. *Journal of King Saud University – Languages and Translation* 23, pp. 69–76. 23.08.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S221083191100021X> adresinden erişildi.
- Andrews, D. H. (2009). Storytelling as an Instructional Method: Definitions and Research Questions. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning, Volume: 3, Issue: 2, Article: 3*. 06,12.2017 tarihinde <https://docs.lib.purdue.edu/ijpbl/vol3/iss2/3/> adresinden erişildi.
- Arıcı, A. F. (2012). *Masalın Sesi*. Ankara: Pegem.
- Arıcı, A. F. ve Ungan, S. (2012). *Yazılı Anlatım El Kitabı*. Ankara: Pegem.
- Arıcı, A. F. (2016). Estetik Değer Oluşturmada Masalların Rolü: Türk Masalları Örneği. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 18, Sayı: 2*, s. 1017-1035.
- Arslan, A. (2012). Kutadgu Bilig'de Dinleme ve Konuşma Becerisine İlişkin Sözler. *Uluslar arası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:3, Sayı:7*.
- Arslan, M. (2010). Denizli Yöresinde Masal Anlatma Geleneği. *Millî Folklor, Yıl:22, Sayı: 86*, s. 50-57.
- Asutay, H. (2013). Çocuk Yazınının Fantastik Dünyası: Masallar. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume: 8/13*, s. 265-278.

Ayvaz Tunç, Ö. ve Karadağ, E. (2013). Postmodern Oluşturmacılığa Dijital Öyküleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:2 Sayı:4, Makale No:34.*

Bağatur, S. (2016). The Perceptions of EFL Prep School Students on their Listening Skills: A Quantitative Study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, pp. 806 – 812. 23.08.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042816313428> adresinden erişildi.

Başgöz, İ. (2013). İran Azerbaycan'ında Türk Hikâye Anlatma Geleneği. (Çev. Özdamar, F.). *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, XIII/2*, s.371-386.

Başkan, A. ve Deniz, E. (2015). Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders İçi Dinleme Sorunları (Malatya İli Örneği). *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/7*, s. 179-196.

Belet, Ş. D. ve Dal, S. (2010). The Use of Storytelling to Develop the Primary School Students' Critical Reading Skill: The Primary Education Pre-service Teachers' Opinions. *Procedia Social and Behavioral Sciences 9*, pp. 1830–1834. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Blackmer, N. M. (1976) *A Critical Literary Review On Listening Skills*. (Yüksek lisans tezi). California State Universty, Northridge.

Bonds, C. (2016). *Best Storytelling Practices in Education*. (Doktora tezi). Pepperdine University, Malibu. 20.12.2017 tarihinde <https://search.proquest.com/openview/e9e2034f2d47b8b23870fc69bd2c0520/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> adresinden erişildi.

Boratav, P. N. (2015). *Az Gittik Uz Gittik*. Ankara: İmge.

Campbell, T. A. (2012). Digital Storytelling in an Elementary Classroom: Going Beyond Entertainment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences 69*, pp. 385-393. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Casebeer, K. L. (1970). Listening Skills: Caught or Taught?. *Reading Horizons, Volume 11, Issue 1, Article 4*. 21.08.2017 tarihinde http://scholarworks.wmich.edu/reading_horizons/vol11/iss1/4/ adresinden erişildi.

Ceran, D. (2015). Seçici Dinleme ile Not Alarak Dinleme Yöntemlerinin Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks, Vol: 7, No:1*, s. 205-219.

Cerrahoğlu, M. (2013). Destanların Eğitimdeki İşlevi / Atasözlerinin Destan Metinleri ile Öğretilmesi. *Turkish Studies, Volume 8/13*, s. 633-644.

Cheeseman, G. W. ve Gapp, S. C. (2014). Fifth Grade Voices Integrating Storytelling into Classroom Instruction: A Phenomenological Study. *Education Practice and Innovation, Volume: 1, Number: 3*. 18.11.2017 tarihinde <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.941.4048&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.

Çiğerci, F. M. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikâyelerin Kullanılması*. (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Cihangir Çankaya, Z. (2012). Dinleme Becerisi Ölçeğinin Yeniden İncelenmesi: Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Dinleme Becerilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), s. 2359- 2376.

Cihangir Çankaya, Z. (2015). *Kişilerarası İletişimde Dinleme Becerisi*. Ankara: Nobel.

Cihangir, Y. (2009). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki Okul Öncesi Çocukların "Ninni, Tekerleme ve Masal"lar Aracılığı ile Türkçe Dil Becerilerini Kazanmalarını Üzerine Bir Değerlendirme*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Collen, L. (2006). The Digital and Traditional Storytimes Research Project / Using Digitized Picture Books for Preschool Group Storytimes. *Children and Libraries*, pp. 8-18.

Coskie, T., Trudel, H. ve Vohs, R. (2010). Creating Community through Storytelling. *Talking Points*, Volume: 22, Number:1 29.10.2017 tarihinde <http://www.ncte.org/library/NCTEFiles/Resources/Journals/TP/0221-oct2010/TP0221Creating.pdf> adresinden erişildi.

Çaylı, C. ve Göçer, A. (2016). Ortaokul Türkçe Derslerinde İşlenen Müstakil Dinleme Metinlerine Yönelik Öğretmen Uygulamalarının Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Cilt: 17, Sayı: 3, s. 517-535.

Çeliktaban, D. (2017). "Civcivin Kraldan Hesap Sorduğu Masal Anlatıcılığı Yeniden Doğuyor", *Haber Türk*, (06 Aralık).

Çer, E. (2016). *Türkçe Öğretiminde Etkinlikler*. Ankara: Anı.

Çetinkaya, Z. (2007). *Masalların Türkçe Öğretimindeki Yeri ve Önemi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çifci, M. (2006). Türkçe Öğretiminin Sorunları. Gülsevin, G. ve Boz, E. (Ed.), *Türkçenin Çağdaş Sorunları* (s. 77-134). Ankara: Gazi.

Çıblak, N. (2008). Teknoloji Çağında Kültürel Miras Olan Masalların Korunması. *TÜBAR-XXIII*.

Dede, A. (2017). *Hadi Masal Anlatalım*. İstanbul: Taze

Develi, H. (2012). *Dil Doktoru*. İstanbul: Kesit.

Doğan, Y. (2008). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (2), s. 261-286.

Doğan, Y. (2012). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Pegem.

Doğan, Y. (2007). *İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dong, J. (2016). A Dynamic Systems Theory Approach to Development of Listening Strategy Use and Listening Performance. *System* 63, pp. 149-165. 20.12.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0346251X16302755> adresinden erişildi.

Dujmovic, M. (2006). Storytelling as a Method of EFL Teaching. *Methodological Horizons*, 1(1), pp. 75-88. 28.09.2017 tarihinde <https://hrcak.srce.hr/file/17682> adresinden erişildi.

Duran, E. ve Topbaşoğlu, N. (2018). *Hikâye Kitaplarında Anlama*. Ankara: Pegem.

Duran, E. ve Topbaşoğlu, N. (2017). Hikâye Anlatıcılığı. *International Journal of Language Academy*, Volume: 5/1, s. 109-124.

Durukan, E. ve Maden, S. (2010). Kavram Haritaları ile Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Üzerine Etkisi. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, s. 63-70.

Dwiastuty, N. (2014). The Effects of Vocabulary Mastery and Logical Reasoning Towards Student's Listening Skill. *DEIKSIS*, Vol. 06, No. 01. 23.08.2017 tarihinde <https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjn-4XxpZbYAhVKWhQKHQZXBn4QFggsMAA&url=http%3A%2F%2Fjournal.lppm.unindra.ac.id%2Findex.php%2Fdeiksis%2Farticle%2Fdownload%2F511%2F789&u sg=AOvVaw3ZZ8mUfQnFU1sih0QF1hW2> adresinden erişildi.

Elmas, N. (2010). Adalet Ağaoğlu'nun Hikâye Dilinde Ritim. *Karadeniz Araştırmaları*, Sayı: 27, s. 181-190.

Emiroğlu, S. ve Pınar, F. N. (2013). Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları ile İlişkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 8/4, s. 769-782.

Epçaçan, C. (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, Yıl: 6, Sayı: 11.

Er, S. (2016). Okulöncesi Dönemde Anne Babaların Etkileşimli Hikâye Kitabı Okumalarının Önemi. *Başkent University Journal of Education*, 3 (2), s.156-160.

Esteban, S. G. (2015). Integrating Curricular Contents and Language Through Storytelling: Criteria for Effective CLIL Lesson Planning. *Procedia - Social and*

Behavioral Sciences 212, pp. 47 – 51. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Frunză, V. (2014). The Listening Behavior in the Didactic Activity. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 127, pp. 347 – 352. 23.08.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281402360X> adresinden erişildi.

Garrety, C. M. (2008). *Digital Storytelling: An Emerging Tool for Student and Teacher Learning*. (Doktora tezi). Iowa State University, Ames. 12.2017 tarihinde <http://lib.dr.iastate.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=16780&context=rttd> adresinden erişildi.

Gilakjani, A. P. ve Sabouri, N. B. (2016). Learners' Listening Comprehension Difficulties in English Language Learning: A Literature Review. *English Language Teaching; Vol. 9, No. 6.* 29.10.2017 tarihinde <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/59636> adresinden erişildi.

Gimeno-Sanz, A. (2015). Digital storytelling as an innovative element in English for Specific Purposes. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 178, pp. 110 – 116.

Gordon, C. (2011). *Digital Storytelling in the Classroom: Three Case Studies*. (Doktora tezi). Arizona State University, Tempe. 20.12.2017 tarihinde <https://repository.asu.edu/items/14437> adresinden erişildi.

Gökdemir, G. (2008). *Kıbrıs Türk Kültüründe Masal Geleneği*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Greenwood, T. J. N. (2008). Digital Storytelling in the Classroom: New Media Pathways to Literacy, Learning, and Creativity. *Thousand Oaks, CA: Corwin Press.* 15.12.2017 tarihinde <http://digitalcommons.uri.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1075&context=jmle> adresinden erişildi.

Groce, R. D. (2004). An Experiential Study of Elementary Teachers with The Storytelling Process: Interdisciplinary Benefits Associated with Teacher Training and Classroom Integration. *Project Innovation (Alabama), Volume: 41.* 10.12.2017 tarihinde <http://www.freepatentsonline.com/article/Reading-Improvement/119850554.html> adresinden erişildi.

Güleç, S. ve Durmuş, N. (2015). A Study Aiming To Develop Listening Skills Of Elementary Second Grade Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 19, pp. 103 – 109.

Gültekin, M. (2017). Kazan Tatar Türklerinde Masal Anlatma Geleneği. *Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 7 Sayı 14*, s. 358-373.

Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). *Uygulamalı Dinleme Eğitimi El Kitabı*. Ankara: Grafiker.

Güney, E. C. (2009). *Evvel Zaman İçinde*. İstanbul: Nar.

Haase, D. (2000). Children, War, and the Imaginative Space of Fairy Tales. *The Lion and The Unicorn*, 24, pp. 360-377. 15.12.2017 tarihinde <http://muse.jhu.edu/article/35484> adresinden erişildi.

Hemmati, F., Gholamrezapour, Z. ve Hessamy, G. (2015). The Effect of Teachers' Storytelling and Reading Story Aloud on the Listening Comprehension of Iranian EFL Learners. *Theory and Practice in Language Studies*, Vol. 5, No. 7, pp. 1482-1488. 29.10.2017 tarihinde <http://www.academypublication.com/ojs/index.php/tpls/article/view/tpls050714821488> adresinden erişildi.

Huang, H. (2006). The Effects of Storytelling on EFL Young Learners' Reading Comprehension and Word Recall. *English Teaching & Learning*, 30. 3, pp. 51-74. 25.09.2017 tarihinde <https://core.ac.uk/download/pdf/13430535.pdf> adresinden erişildi.

Kahraman, A. (2015). Dinleme Becerisi Öğretimi ya da Külkedisi Sinderella. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 45.

Kalantari, F. ve Hashemian, M. (2016). A Story-Telling Approach to Teaching English to Young EFL Iranian Learners. *Canadian Center of Science and Education, English Language Teaching; Vol. 9, No. 1*. 14.12.2017 tarihinde <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/elt/article/view/55823> adresinden erişildi.

Karabay, A. (2014). Dinleme Metinlerinin Sınıf İçi Uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (3), s. 81-94.

Karataş, Y. (2008). *Metin İncelemesinde Söylembilim Yöntemi "Binbir Gece Masalları Üzerine Bir Uygulama"*. (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim/Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Karatay, H. (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt: 5(3), s. 463-475.

Kardaş, M. N. ve Harre, T. (2015). 6-8. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dinleme/İzleme Becerilerini Geliştirmeye Yönelik Etkinlik Önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 3, Sayı: 13, s. 264-291.

Kaya, A. (2013). *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*. Ankara: Pegem.

Kemiksiz, Ö. (2016). Türkçe Derslerindeki Dinleme Metinlerinde Dinleme Yöntem/Tekniği-Metin Türü İlişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 4 (1), s. 15-30.

Kesmeçi, A. M. (2012). *Masalların Yeni İcra Ortamı Olarak İnternet Siteleri*. (Yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kim, M., McGarry, T. (2014). Attitudes to Storytelling among Adult ESL Learners. *The Journal of Language Teaching and Learning*, 4(1), pp. 15-36. 15.12.2017 tarihinde <http://www.jltl.org/index.php/jltl/article/viewFile/225/52> adresinden erişildi.

Kumartaşlıoğlu, S. (2009). Balıkesir Masal Anlatıcılarının Dil ve Üslubu. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 21*, s. 441-449.

Kurt, B. (2008). *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Temel Dil Becerisi Olarak Dinlemenin Gelişimine Etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kurudayıoğlu, M. ve Bal, M. (2014). Ana Dili Eğitiminde Dijital Hikâye Anlatımlarının Kullanımı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (28)*, s.74-95.

Lambert, J., vd. (2010). *Digital Storytelling Cookbook*. Berkeley, CA 94709 USA. 15.12.2017 tarihinde <https://wrd.as.uky.edu/sites/default/files/cookbook.pdf> adresinden erişildi.

Listiyaningsih, T. (2017). The Influence of Listening English Song to Improve Listening Skill in Listening Class. *Academica Journal of Multidisciplinary Studies, Vol 1, No 1*. 20.12.2017 tarihinde <http://ejournal.iainsurakarta.ac.id/index.php/academica/article/download/601/177> adresinden erişildi.

Maden, S. ve Durukan, E. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 4*, s. 101-112.

Malderez, A. (2010). Stories in ELT: Telling Tales in School. *Procedia Social and Behavioral Sciences 3*, pp. 7-13. 28.09.2017 tarihinde <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042810013807> adresinden erişildi.

Mangrum, C. W. (1993). *The Effects Of Listening Skills Instruction On Students' Academic Performance*. (Doktora tezi). Nort Texas University, Texas. 20.12.2017 tarihinde https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc278110/m2/1/high_res_d/100272195_2-mangrum.pdf adresinden erişildi.

Martínez, B. I. (2007). A Story-Based Approach to Teaching English. *Encuentro 17*, pp. 52-56. 28.09.2017 tarihinde <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.516.323&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.

MEB, (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu.

MEB (2017). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu.

Melanlıoğlu, D. (2012). Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları, Yıl: 12, Cilt: 7, Sayı: 29*, s. 65-77.

Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokuldaki Dinleme Eğitiminin Verimliliğine İlişkin Fonomografik Bir Araştırma. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları, 1 (1)*, s. 34-44.

Mert, E. L. (2009). *Türkçenin Sözcük Varlığı Açısından Eflatun Cem Güney'in Derleyip Yazdığı Masallar*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Mert, E. L. (2012). Anadili Eğitimi - Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 31, s. 1-12.

Meskill, C. (1996). Listening Skills Development Through Multimedia. *Educational Multimedia and Hypermedia*, 5(2), pp. 179-201. 20.12.2017 tarihinde <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.502.9864&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.

Ming, T. S., Sim, L. Y., Mahmud, N., Kee, L. L., Zabidi, N. A. ve Ismail, K. (2014). Enhancing 21st Century Learning Skills Via Digital Storytelling: Voices of Malaysian Teachers and Undergraduates. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 118, pp. 489 – 494. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Mokhtar, N. H., Abdul Halim, M. F. ve Kamarulzaman, S. Z. S. (2011). The Effectiveness of Storytelling in Enhancing Communicative Skills. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 18, pp. 163–169.

Moon, J. ve Maeng, U. (2012). *A Comparison Study of The Effect of Reading Instruction Using Storytelling and Storysing*. Proceeding of 17th Conference of Pan Pacific Association of Applied Linguistic. School of Education/Ajou University. 09.12.2017 tarihinde http://paaljapan.org/conference2012/proc_PAAL2012/html/poster.html adresinden erişildi.

Morchio, M. (2009). Listening as an Easy Skill: Analysis of a Particular Context. *International Journal of English Studies*, vol. 9 (1), pp. 29-41. 21.08.2017 tarihinde https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjgga2CipbYAhUqCMAKHZ_gALUQFggnMAA&url=http%3A%2F%2Frevistas.um.es%2Fijes%2Farticle%2Fdownload%2F90621%2F87431%2F&usg=AOvVaw0osBO-4YrFBWo0zYdMS6tN adresinden erişildi.

Nair, S. M., Yusof, N. M. ve Hong, S. C. (2014). Comparing The Effects Of The Story Telling Method And The Conventional Method On The Interest, Motivation And Achievement Of Chinese Primary School Pupils. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 116, pp. 3989 – 3995. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Norton, H. (2014). *Digital Storytelling in An L2 Context, and Its Impact on Student Communication, Engagement, and Motivation*. Waikato University, New Zealand. 17.12.2017 tarihinde <http://researchcommons.waikato.ac.nz/handle/10289/8995> adresinden erişildi.

Nurul Islam, M. (2012). An Analysis on How to Improve Tertiary EFL Students' Listening Skill of English. *Journal of Studies in Education*, Vol. 2, No. 2. 14.07.2017 tarihinde

https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjD7r6fp5bYAhWLwBQKHZi1C5oQFggnMAA&url=https://www.macrothink.org%2Fjournal%2Findex.php%2Fjse%2Farticle%2Fdownload%2F935%2F1403&usg=AOvVaw3zCCQw-0oe4IqqKsCAJ_MX adresinden erişildi.

Okumuş Ceylan, N. (2016). Using Short Stories in Reading Skills Class. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 232, pp. 11 – 315. 23.08.2017 tarihinde https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042816312599/pdf?md5=11dbd31eb79f739cb941f736672e90be&pid=1-s2.0-S1877042816312599-main.pdf&_valck=1 adresinden erişildi.

Okur, A. ve Beyce, E. (2013). Dinleme Becerisinin Kültürümüzdeki Yeri ve Dinleme Eğitiminin Önemi: Kutadgu Bilig Örneği Üzerinden. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume* 8/4, s. 1099-1110.

Örge Onuk, E. (2013). İlkokul Çağı Çocuklarının Söz Varlığının Gelişiminde Masallar. *Sakarya University Journal of Education*, 3/1, s. 21-31.

Özkan, M. (2010). *İnsan İletişim ve Dil*. İstanbul: Akademik Kitaplar.

Porras González, N. I. (2010). Teaching English through Stories: A Meaningful and Fun Way for Children to Learn the Language. *Profile Issues in Teachers' Professional Development*, vol. 12, num. 1, pp. 95-106. 28.09.2017 tarihinde <https://revistas.unal.edu.co/index.php/profile/article/view/13855> adresinden erişildi.

Panc, I., Georgescu, A. ve Zaharia, M. (2015). Why Children Should Learn to Tell Stories in Primary School?. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 187, pp. 591 – 595. 24.03.2018 tarihinde <https://www.sciencedirect.com> adresinden erişildi.

Rahimi, A. ve Abedini, A. (2009). The Interface Between Efl Learners' Self-Efficacy Concerning Listening Comprehension And Listenind Proficiency. *Novitas-ROYAL*, Vol. 3(1), pp. 14-28. 17.12.2017 tarihinde <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/124476-20110815121542-2.pdf> adresinden erişildi.

Razmi, M., Pourali, S. ve Nozad, S. (2014). Digital Storytelling in EFL Classroom (Oral Presentation of the Story): A Pathway to Improve Oral Production. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 98, pp. 1541 – 1544. 17.12.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814026676> adresinden erişildi.

Robin, B.R. (2008). Digital Storytelling: A Powerful Technology Tool for the 21st Century Classroom. *Theory Into Practice*, 47, pp. 220–228.

Sakaoğlu, S. (2013). *Türk Masalları*. Ankara: Akçağ.

Sandaran, S.C. ve Kia, L.C. (2013). The Use of Digital Stories for Listening Comprehension among Primary Chinese Medium School Pupils: Some Preliminary Findings. *Jurnal Teknologi (Social Sciences)*, 65: 2, pp. 125–131. 12.12.2017 tarihinde

https://www.researchgate.net/profile/Shanti_Sandaran/publication/275480450_The_Use_of_Digital_Stories_for_Listening_Comprehension_among_Primary_Chinese_Medium_School_Pupils_Some_Preliminary_Findings/links/56cc760908aee3cee5437720/The-Use-of-Digital-Stories-for-Listening-Comprehension-among-Primary-Chinese-Medium-School-Pupils-Some-Preliminary-Findings.pdf adresinden erişildi.

Savcı, B. (2015). Yeni Medyada Hikâye Anlatıcılığına Doğru: Kişisel Blog Alıntılarında Vladimir Propp'un Biçimbilimsel Analizi. *İstanbul Üniversitesi İnter-Tr'15, XX. Türkiye'de İnternet Konferansı, 1-3 Aralık*.

Sever, E., Memiş, A. ve Sever, S. (2015). Pertev Naili Boratav'ın Zaman Zaman İçinde Masal Kitabının Değerler Açısından İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Özel Sayısı*, s. 246-263.

Seyidoğlu, B. (2016). *Erzurum Masalları*. İstanbul: Dergâh.

Sivri, M. ve Tüfekçi, Ş. (2017). Etkileşimli Dijital Anlatı ve Anlatının Yeni Bileşenleri: Yazınsal ve Dijital Arasında Çatışma. *Social Science Studies, Cilt 5, Sayı 9*, s. 201-217.

Solihat, D. ve Utami, L. P. (2014). Improving Students' Listening Skill by Using English Songs. *English Review: Journal of English Education, 3(1)*, pp. 81-90. 15.12.2017 tarihinde <https://journal.uniku.ac.id/index.php/ERJEE/article/view/117> adresinden erişildi.

Şimşek, T. vd. (2012). *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker.

Şirin, M. R. (2016). Masalın Doğası ve Türk Masalının Yeniden Dirilişi. Uluslararası Türk Masal Dünyası ve Doğumunun 100. Yılında Oğuz Tansel Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOGEM) ve ODTÜ Türk Dili Bölümü, Ankara.

Tabachnick B.G. ve Fidell, L.F. (2013). *Using Multivariate Statistics (6b.)*. Boston: Pearson.

Talu, N. (1999). Çoklu Zekâ Kuramı ve Eğitime Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 15*, s.164-172.

Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *TÜBAR-XIII*.

Temizyürek, F. ve Vargelen, H. (2016). Türkçe Öğretmen Adaylarının Masal Farkındalığı ve Bu Farkındalığın Kültürel Değerlerin Aktarılmasındaki Önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:5, Özel Sayı Makale No: 08*

Tezel, N. (2014). *Türk Masalları*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Tuzcu Eken, D. ve Dilidüzgün, Ş. (2014). The Types and The Functions of The Listening Activities in Turkish and English Course Books. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 152, p. 989–994. 23.08.2017 tarihinde <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814054226> adresinden erişildi.

Usta, S. (2017). *Ütopya ve Masalbilim - Binbir Gece Masalları*. İstanbul: Librum.

Vandergrift, L. (2004). Listening to Learn or Learning to Listen?. *Annual Review of Applied Linguistics* 24, 3B25, Printed in the USA. 14.07.2017 tarihinde <https://www.cambridge.org/core/journals/annual-review-of-applied-linguistics/article/1-listening-to-learn-or-learning-to-listen/97B2D8AA89FC0FB421B532BA5A3CF697> adresinden erişildi.

Yağmur Şahin, E., Maden, S., Güleriyüz, Ş., Satır, M. ve Aydın, G. (2013). Müzik Dinlemenin Resimle ve Yazıyla Anlatım Becerisi Üzerine Etkisi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 5*, s. 32-49.

Yavuz, M. (1996). *Masalların Eğitim İşlevleri ve Dil Öğretimindeki Yeri*. (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yavuz, M. H. (2013). *Masallar ve Eğitimsel İşlevleri*. Ankara: Eğiten Kitap.

Yılmaz, A. (2012). Çocuk Eğitiminde Masalın Yeri (Binbir Gece Masalları Örneği). *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 25*, s. 299-306.

Yılmaz, E. ve Keray, B. (2013). *Söyleşi Metinleri Yoluyla Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Soru Sorma Becerilerinin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi*. Sakarya University Journal of Education, s. 20-31.

Yılmaz, İ. (2007). *Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Önerilen Etkinliklerin Değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Yusof, N. (2012). *Effective Uses of Computer-Based Software in Teaching the Listening Skill in ESL*. Malaysian Journal of Educational Technology, Volume 12, Number 1. 15.12.2017 tarihinde https://www.google.com.tr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiN1suXyKPYAhXB8RQKHSvrDLIQFggnMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.mjet-meta.com%2Fresources%2FV12N1%2520-%25204%2520-%2520MJET%2520-%2520Normah%2520-%2520ESL.pdf&usg=AOvVaw0_IIZOX2cMjjG8oq0EQenE adresinden erişildi.

Zembat, R. ve Zülfikâr, S. T. (2006). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sohbet ve Hikâye Etkinliklerinde Kullandıkları Öğretim Yöntemlerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, s. 587-608.

ONLINE KAYNAKLAR

<http://www.tdk.gov.tr/>

EKLER

- 1. ARAŞTIRMA İZİNİ**
 - 2. UZMAN VE ÖĞRETMENLERE YÖNELTİLEN MASAL ÖNERİ FORMU**
 - 3. MASAL METİNLERİ**
 - 4. KİŞİSEL BİLGİLENDİRME FORMU**
 - 5. DİNLEME DÜZEYİNİ ÖLÇMEK AMACIYLA HAZIRLANAN ÇALIŞMA KÂĞITLARI**
 - 6. GÖRÜŞME SORULARI**
 - 7. ÖRNEK MASAL ANLATIM PLANI**
-

EK-1

ARAŞTIRMA İZİNİ

Evrak Tarih ve Sayısı: 07/03/2018-4810

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 53490996-44-E.4334329

28.02.2018

Konu :Ebru ÖZTÜRK'ün Araştırma İzni

UŞAK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a)14/02/2018 tarihli ve 1010 sayılı yazınız.
b)27/02/2018 tarihli ve 4199850 sayılı onay.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ebru ÖZTÜRK'ün "Etkileşimli Masal Anlatım Tekniğinin Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi" konulu araştırma izni için Valilik Makamından alınan ilgi (b) onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Hasan BAŞYİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

BELGENİN ASLI ELEKTRONİK
İMZALIDIR.
01.03/2018

Ek: İlgi (b) onay (1 sayfa)

M. Kemal EÇMİR
V.H.K.

İl Millî Eğitim Müdürlüğü/KÜTAHYA
Elektronik Ağ:kutahya.meb.gov.tr
e-posta:stratejigelistirme43@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Filiz ÖRNEK- VHKİ
Tel: (0 274) 2236241/159
Faks: (0274) 2236254

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden bd53-34bd-386c-b849-60c5 kodu ile teyit edilebilir.

Evrak Tarih ve Sayısı: 07/03/2018-4810

T.C.
KÜTAHYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 53490996-44-E.4199850
Konu :Ebru ÖZTÜRK'ün
Araştırma İzni

27/02/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 nolu Genelgesi.
b) Uşak Üniversitesi Rektörlüğünün 14/02/2018 tarihli ve 1010 sayılı yazısı.

Bakanlığımızın ilgi (a) Genelgesi doğrultusunda, Uşak Üniversitesi Rektörlüğünün ilgi (b) yazısında, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ebru ÖZTÜRK'ün "Etkileşimli Masal Anlatım Tekniğinin Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerine Etkisi" konulu tezinde kullanılmak üzere İlimiz merkez ilçesinde bulunan ortaokullardaki 5. sınıf öğrencilerine uygulamak istediği belirtilmektedir.

İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı Hamdi SARIÖZ'ün başkanlığında toplanan değerlendirme komisyonu yapmış olduğu inceleme sonucunda söz konusu anket çalışmasının okullarda uygulanabilir olduğuna karar vermiş olup, eğitim- öğretime aksatmadan, konunun dışına çıkmamaları, bütün sorumluluğun ilgililere ve okul müdürlüğüne ait olmak üzere yukarıda belirtilen anket çalışmasının tamamlandıktan sonra bir örneğinin Müdürlüğümüze verilmek üzere yapılmasını;

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan BAŞYİĞİT
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27/02/2018

Arif YALÇIN
Vali a.
Vali Yardımcısı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü/KÜTAHYA
Elektronik Ağ:kutahya.meb.gov.tr
e-posta:stratejigelistirme43@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Filiz ÖRNEK- VHKL
Tel: (0 274) 2236241/159
Faks: (0 274) 2236254

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 4732-41e9-3a0f-9830-4d90 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2**UZMAN VE ÖĞRETMENLERE YÖNELTİLEN MASAL ÖNERİ FORMU****T.C.****UŞAK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI****MASAL ÖNERİ FORMU****Adı Soyadı** :**Görevi** :**Görev Yeri** :

Ekte sizlere sunulmuş olan masallar içerisinde ortaokul 5. sınıf öğrencilerine okutulmasını uygun bulduğunuz altı masalın adını, düzeye uygunluk ve beğeni sırası göstererek yazınız. (Bu formu uzmanlar ve 5. sınıfı okutmuş veya okutmakta olan Türkçe öğretmenleri dolduracaktır. Formdaki bilgiler Yüksek Lisans Tez’inde kullanılacaktır. Katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Ebru ÖZTÜRK

1.

2.

3.

4.

5.

6.

EK-3

MASAL METİNLERİ

1. GEVEZE KADIN

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde köyün birinde ihtiyar bir oduncu yaşamış. Bu oduncunun kendi gibi ihtiyar bir de karısı varmış. Bu iki ihtiyar kendi işlerinde güçlerinde imişler. Ama kadının bir kusuru varmış. Evde ne yapsalar, ne etseler, hemen konu komşuya söylemiş. Zavallı oduncu, karısını bu huyundan vazgeçirmek için çok uğraşmışsa da başaramamış. Kadın yine evde olan bitenleri, kocasının yaptıklarını konu komşuya anlatmaya devam etmiş. Bu sebeple de zaman zaman aralarında geçimsizlik baş gösteriyormuş.

Oduncu bir gün ormana gider. Biraz odun hazırlayıp şehre götürecektir, kazandığı para ile de evine öteberi alacaktır. Daha iyi odun elde edebilmek için kesim yapılacak bölgeye gider. Yol boyunca eşeğinden inmeyen ihtiyar oduncu yolun bir yokuşa gelmesiyle inmek zorunda kalır. Bir süre o önde, eşeği arkada yürürler. Daha sonra yol iyileşince de tekrar eşeğine binmez. Bir ara yürüdüğü yolun çıkardığı ses değişir. Oduncu bir defa daha aynı yerden geçer. Gerçekten de o bölgenin çıkardığı ses daha tokçadır. Bunca yıldır ormana gidip gelen ihtiyar oduncu ilk defa böyle bir sesle karşılaşınca düşünmeye başlar. Acaba burası niye değişik bir ses çıkarıyor? Oduncu kararını verir ve orayı kazmaya başlar. Epey yorulursa da iki saat sonra büyükçe bir çukur eşmeyi başarır. Sonunda kendisini büyük umutlara kaptıran hayalinin gerçek olduğunu görür. Küçük bir çömleğin kapağını açınca içinde ne görsün? Ağzına kadar altın dolu!

Boş dönmesi dikkati çekmesin diye biraz odun hazırlayıp eşeğine yükler, yola koyulur. Yalnız bu altın işini nasıl gizli tutacaktır? Geveze karısı herkese bundan bahsedecek, o da elindeki altınlardan olacaktır. Buna bir çare bulmak için yol boyunca düşünen oduncu sonunda güzel bir plan hazırlar.

Altınları bulduğu çukurları tekrar kapatır. Çömleği de kolayca çıkarabileceği bir yere tekrar gömer ve evinin yolunu tutar. Yolda bir avcıya rastlar. Ondandır tavşan satın alır; aşağılarda nehir kenarında balık avlayan bir çocuktan da bir balık satın alır. Evine yaklaşırken tavşanı bir ırmağa kurulu balık avına bırakır. Balığı da bir ağaca asar. Oradan doğruca evine gelir. Hemen karısına müjdeyi verir:

“Sorma karıcığım, başımıza devlet kuşu kondu. Ama sana anlatmaya korkuyorum. Gider, komşulara anlatıverirsin.”

Kadın, bu konuda kimseye söz etmemek için söz verir. Bunun üzerine oduncu bir çömlek dolusu altın bulduğunu, kimsenin görmemesi için de başka bir yere gömdüğünü, bu gece ay ışığında gidip getireceklerini söyler.

Akşam olur, ay doğar; karı koca yola çıkarlar. Biraz gittikten sonra oduncu bir ağacın altında durur, ağacın dallarına dikkatlice bakar. Kocasının yürümediğini gören kadın sorar:

“Efendi, nereye bakıyorsun?”

“Bak, şu ağaçta bir balık olmuş, onu yakalayalım da pişirip yiyelim.”

Ağaca bakan kadın dallarında birinde bir balığın sarkmakta olduğunu görür. İhtiyar oduncu ağaca çıkar, balığı dalından koparıp aşağı iner. Karısı bu işe şaşarsa da hiçbir şey söylemez. Karı koca yollarına devam ederler. Irmağa gelince de kurduğu ağa bir şeyin takılı olup olmadığını anlamak ister.

“Hanım, buraya gelmişken bir bakalım, ağımıza bir şeyler takılmış mı?”

Ağı çıkarıp bakarlar. Ne görsünler? Bir tavşan! Tavşanı da alıp yola devam ederler. Ama kadın iyice şaşırmıştır.

Uzatmayalım, masallar uzun gitseler bile ustalar kısa keserler, ormana varırlar. Oduncu hemen çömleği gömdüğü yerden çıkarır. Bir çömlek dolusu altını gören kadının hayreti iyice artmıştır. Ama zengin oldukları için de son derece sevinçlidir.

Eve dönerler. Oduncu karısını yanına çağırarak bir daha söz vermesini ister. Kadın bir daha söz verir.

Atalarımız, “Can çıkmayınca huy çıkmaz.” demişler. Kadın da duramaz. Buldukları altınlardan söz etmek için kendi kendini yer, bitirir. Sonunda kocasının odun satmak için şehre gittiği bir gün hemen bir komşusuna gidip anlatır. Daha sonra da o komşu başkalarına anlatır. Derken altın konusu bütün köye yayılır. Zamanla köyden şehre kadar yayılan bu dedikodu valinin kulağına kadar gider.

Vali, köylünün yanına gelmesini söyler. Köye giden haberciler oduncuyu valinin huzuruna çıkartırlar. Oduncuya konu anlatılınca aslı olmadığını, karısının uydurduğu bir yalan olduğunu söyler. Vali oduncuyu serbest bırakıp adamlarına emir vererek bu işin aslını öğrenmelerini ister. Fakat hiçbir ipucu elde edilemez.

Bu sefer vali, oduncu ile karısını çağırır. Kadın define bulduklarını söylemekten çekinmez. Bunun üzerine oduncu söz alır:

“Karımın anlattıklarının aslı yoktur. O bir rüya görmüş olmalıdır. Gördüklerini gerçek zannediyor. İzin veriniz, kendisine bir şey sorayım.”

Oduncuya izin verilince karısına döner, der ki:

“Eviden ormana gidinceye kadar neler gördün, burada anlat.”

Oduncunun karısı, altınları buldukları gece başlarından geçen bütün olayları teker teker anlatır. Tabii bu arada ağaçta takılı olan balığı, balık ağında bulunan tavşanı da anlatır. Kadının sözü bitince oduncu, orada hazır bulunanlara dönerek:

“Bunlar olacak şey midir efendim? Ağaçta balık olmayacağını, dereye tavşan avlanmayacağını hepimiz kabul edersiniz. İşte bizim define bulmamız da bunun gibidir.”

Her ikisini de dinleyen vali, kadının söylediklerinin akla uygun olmadığını kabul eder. Bu arada kadının deli olduğu hükmüne varılır. Oduncu serbest bırakılır. Köylerine dönerler.

Oduncu buldukları altınları yavaş yavaş harcadığı için kimsenin dikkatini çekmez, rahat bir ömür sürer. Geveze karısına gelince, o günden sonra kimse artık ona inanmaz olur. Hatta zaman zaman arkasına takılıp “Ağaçta balık yetişir mi, dereye tavşan avlanır mı?” diye de alay ederler. Böylece o da gevezeliğinin, boşboğazlığının cezasını çekmiş olur.

(Sakaoğlu, 2013, s.91)

2. TUZ

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir padişahın üç oğlu varmış.

Padişah, akli oldukça kıt bir adammış. Yaşına, padişahlığına yakışmayan hareketler yapar, herkesi kendine güldürmüştü. Devlet işleriyle hiç uğraşmazmış. Vaktini hep ava gitmekle, eğlenceler tertiplemeyle geçirirmiş.

Günlerden bir gün, üç oğlunu da yanına çağırarak, onlara:

- Söyleyin bakayım, diye sormuş, beni ne kadar seviyorsunuz?

Babalarının böyle tuhaf hallerine alışık olan şehzadeler, onun bu sorusunu hiç yadırgamamışlar. Fakat onun sorduğu bir şeye karşılık verilmediği zaman da ne kadar kızdığını bilirlermiş. Önce en büyük şehzade cevap vererek:

- Babacığım, demiş, sizi altın kadar, elmas kadar, pırlanta kadar seviyorum.

Büyük oğlunun bu cevabı padişahın pek hoşuna gitmiş. Kahkahalarla güldükten sonra, ortanca oğluna bakmış:

- Ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım, diye sormuş. O da:

- Babacığım, demiş, ben sizi bal kadar, börek kadar, kadayıf kadar seviyorum.

Ortanca oğlunun cevabı da padişahın hoşuna gitmiş. Gene kahkahalarla gülmüş. Sonra en küçük şehzadeye dönerek:

- Söyle benim küçük oğlum, demiş, ya sen beni ne kadar seviyorsun bakayım?

Küçük oğlan, birdenbire cevap verememiş. Biraz yutkunduktan sonra:

- Babacığım, demiş, ben sizi tuz kadar seviyorum.

Küçük şehzadenin bu beklenmedik cevabı karşısında, ağabeyleri, kendilerini tutamayıp gülmüşler. Padişahın da suratı birden asılmış. Kaşlarını çatarak:

- Ne dedin, ne dedin, diye bağırarak. Beni tuz kadar seviyorsun ha? Seni utanmaz, hain evlat seni. Dünyada tuzdan daha kıymetli bir şey bulamadım mı?!

Sonra, hiddetle, yanındaki küçük bir sedef sandıktan iki kese altın çıkarmış. Birini büyük oğluna, ötekini de ortanca oğluna atmış. Onlara, eliyle dışarı çıkmalarını işaret etmiş. Her iki oğlu da âdeta yerleri öpüp geri geri giderlerken, padişah ellerini çırpmış. İçeri bir Arap girince:

- Çabuk bana cellâtları çağırın! Diye bağırmış.

Arap uşak hemen dışarıya çıkmış. Kısa bir zaman sonra, iri boylu, yarı çıplak bir halde, korkunç iki Arap cellâtle içeri girmiş.

Padişah, küçük oğlunu göstererek:

- Çabuk bunu alın! Kafasını uçurun! Diye bağırmış. Eğer emrimi yerine getirmezsensiz, ikinizi de parça parça doğratırım...

Herkes gibi sarayda küçük şehzadeyi cellâtlar da pek çok severlermiş. Padişahın bu emri üzerine, onu tutup sürükleyerek dışarıya çıkarmışlar. Hemen iki at hazırlamışlar. Birisi küçük şehzadeyi yanına almış. Atları dağlara doğru sürüp gitmişler.

Saraydan oldukça uzak bir yerde, bir dağ başında durmuşlar.

Küçük şehzade pek üzüntülü imiş... Dokunsalar nerede ise ağlayacakmış. Cellâtlar onun bu hâline acımışlar. Bir tanesi:

- Şehzadem, demiş, biz sana kıyamayacağız. Ama padişahımızın emrini sen de kulaklarınla duydun. Bari gömleğini çıkarıp bize ver de, bir tavşan yakalayıp onun kanına bulayalım... “İşte şehzadeyi kestik” diye kanlı gömleği götürüp babanıza verelim. Sen de buralardan uzaklaş, bir daha memlekete dönme!

Şehzade, cellâtların bu teklifine sevinmiş. Hemen soyunup gömleğini onlara vermiş. Hayatını bağışladıkları için her ikisine de teşekkür etmiş. Atın birini de onlardan alarak uzaklaşmış, gözden kaybolmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, altı ay bir güz gitmiş... Nihayet bir memlekete varmış. O kadar yorgunmuş ki, neredeyse, attan inerek yere uzanıp uyuyacakmış.

Şehre girerken, yol kenarındaki ilk evin kapısını çalmış. Kapıyı ihtiyar bir kadın açmış. Ona, şehzade olduğunu bildirmemiş, dünyada kimsesi bulanmadığını, bu memleketin de yabancı olduğunu söyleyerek kendisini evlatlığa kabul etmesini rica etmiş. Zaten ihtiyar kadının da hiç kimsesi yokmuş. Zahmet çekmeden yetişmiş bir çocuk sahibi oldum diye sevinerek şehzadeyi evlatlığa kabul etmiş.

İhtiyar kadın, şehzadenin önüne yiyecek koymuş. Karnını doyuran şehzade, gidip çeşmede elini, yüzünü, ayaklarını güzelce yıkamış. Sonra atının da karnını doyurmuş. Bu işler bitince, kadının yaptığı yatağa kendini atarak derin bir uykuya dalmış.

Ertesi sabah uyandığı zaman, şehzade, pencereden halkın akın hâlinde bir tarafa doğru gittiğini görmüş, ihtiyar kadına:

- Anacığım demiş, herkes böyle nereye gidiyor? Bayram filan mı var?

İhtiyar kadın:

- Bayram değil ama oğlum, demiş, ondan daha önemli bir şey var. Bugün talih kuşunu uçuracaklar, padişahımızı seçecekler...

Bu sefer şehzade:

- Ne olur anacığım, demiş, beni de götür. Hiç olmazsa seyrederez.

İhtiyar kadın evlatlığını kıramamış. Kalkıp giyinerek sokağa çıkmışlar. Halkla beraber büyük meydana gitmişler.

Herkes toplandıktan sonra, talih kuşunu uçurmuşlar. Talih kuşu, kalabalığın üzerinde dolaşmaya başlamış. Kimisi, “acaba bana mı konacak?” diye heyecan geçiriyor, kimisi de, “benim başıma konsun” diye ayaklarının ucuna basarak boyunu yükseltiyormuş.

Ne ise kuş, döne dolaşa gelip bizim küçük şehzadenin başına konmamış mı?

Buna hiç kimse razı olmamış. Her kafadan bir laf çıkıyor, kimisi de:

- O yabancı, padişah olamaz, diye bağıriyormuş. Çaresiz seçimi bozmuşlar.

Ertesi sabah tekrar toplanmaya karar vermişler.

Ertesi gün herkes gene meydanda toplanmış. Bu sefer de bir yanlışlık olur da, halkı kızdırırım diye, küçük şehzade, gidip yol kenarındaki mezarlıkta, bir taşın yanında oturmuş.

Talih kuşunu uçurmuşlar. Halk heyecandan kırılıyormuş. Ama kimsede de ses seda yokmuş. Gözler hep havada kuşun uçuşunu dikkatle takip ediyormuş.

Talih kuşu, döne dolaşa gidip bu sefer de mezarlık kenarında oturan şehzadenin başına konmamış mı?

Halk gene kıyameti koparmış. Bir taraftan da:

- Olmadı, olmadı. Türk’ün şartı üçtür, diye bağırınlar olmuş. Çaresiz bu seçimi de bozmuşlar. Yeniden toplanmaya karar vermişler.

Ertesi sabah, halk meydanda çok erkenden toplanmış. Şehzade ile ihtiyar kadın evlerinden henüz çıkmış, meydana doğru gelirlerken, talih kuşu uçurulmuş.

Kuş gene kalabalığın üzerinde birkaç defa dönmüş. Sonra oradan hızla uzaklaşarak, gidip meydana doğru yeni gelmekte olan şehzadenin başına üçüncü defa konmuş. Bu sefer hiç kimse itiraz edememiş. Bizim küçük şehzade de padişah olarak o memleketin idaresini eline almış. Akıllı çocuk olduğu için, kısa zamanda halka kendini sevdirmiş. Birçok işler yapmış. Memleketi gül gibi idare etmeye başlamış.

Aradan yıllar geçmiş. Genç padişah, kendisini bildirmeden, babasına bir mektup göndererek, memleketine davet etmiş. Babası, komşu bir memleket padişahından gelen daveti kabul etmiş. Gezip eğlenmeye bayıldığı için, bir tabur askerle birlikte hemen gelmiş.

Genç padişah, çok güzel yemekler hazırlatmış. Fakat hiç birine tuz koydurmamış.

Genç padişah bıyık ve sakal bıraktığı için, ilk karşılaştıkları zaman babasının tanımadığını hissedince, pek sevinmiş.

Ne ise, akşam yemeğini yemişler. Misafir padişah yemekleri çok beğenmiş ama tuzsuz oluşuna hayret etmiş. İçine baygınlıklar geldiği halde, hiçbir şey söylememiş.

Ertesi gün, askerlerini dolaşmış. Hatırlarını sormuş. Onlar da yemeklerin tuzsuz oluşundan şikâyet etmişler.

O gün öğle yemeğini yerlerken, misafir padişah:

- Kuzum, sizin memlekette tuz bulunmaz mı, diye sormuş. Genç padişah, gülererek:

- Vardır padişahım, diye cevap vermiş. Hem o kadar çoktur ki, bütün dünyaya tuz buradan gider.

Bu cevaba büsbütün şaşırın padişah:

- İyi ama, demiş. Bütün yemekleriniz tuzsuz. Sebebi nedir?

Genç padişah bu sefer:

- Sizin tuzu hiç sevmediğinizi, yemeklerinize koydurmadığınızı söylediler de, demiş. Onun için koydurmadım.

Padişah, derhal atılmış:

- Katiyen efendim, demiş, yanlış söylemişler. Tuzsuz hayat mı olurmuş? Ben tuzu çok severim.

O zaman, genç padişah, gülererek:

- Ama, demiş. Küçük oğlunuz size: “Ben seni tuz kadar severim” dediği zaman, onu cellâtlara teslim etmişsiniz?

Bu söz üzerine, padişah, kendine gelmiş. Karşısındaki genç padişaha dikkatle bakınca, oğlunu tanımış. Arkasından da gözlerinden iki damla yaş yuvarlanmaya başlamış.

Baba, oğul hemen kucaklaşmışlar. Sevinçleri görülecek şeymiş.

Onlar ermiş muradına biz çikalım kerevetine...

(Tezel, 2014, s.393)

3. PADİŞAHIN ÜÇ OĞLU

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde memleketin birinde bir padişah varmış. Bu padişahın üç de yetişkin oğlu varmış. Bunların hepsinin evlenme çağı geldiği hâlde hiçbiri evli değilmiş. Babaları evlendirmek istese bile bunlar, “Daha kısmetimiz çıkmadı .” diye itiraz ederlermiş.

Bu padişahın veziri ölmüş. Onun yerine yeni bir vezir seçmiş. Bu vezir, eski evinden ayrılıp saraya yakın bir yere taşınmış. Bunun da dünya güzeli bir kızı varmış. Gören gözler kamaşmış. Nasıl olmuşsa padişahın büyük oğlu bu kızı görmüş. Hemen annesine varıp derdini açmış:

“Aman anneciğim, ben evleneceğim kızı buldum.”

“Kimmiş bu kısmetli kız, yavrum?”

“Yeni vezirin kızı...”

“Ondan kolay ne var yavrum, hemen babana söyleriz. Sen hiç merak etme.”

Büyük oğul sevinç içinde annesinin yanından ayrılmış. Çok geçmeden ortanca oğul annesinin yanına gelmiş:

“Aman anneciğim, ben evleneceğim kızı buldum.”

“Kimmiş bu kısmetli kız, yavrum?”

“Yeni vezirin kızı...”

Anne bakmış ki iki oğlu da aynı kıza âşık olmuş. Ama ne yapsın, yavrusunun kalbini kırmaktansa ona da uygun bir cevap vermeyi düşünmüş:

“Peki yavrum, ben babana söylerim. O, bir çaresini bulur.”

Ortanca oğul annesinin elini öpüp odasından çıkmasından biraz sonra küçük oğul içeriye girmiş. O da derdini annesine açıklamış:

“Aman anneciğim, ben evleneceğim kızı buldum.”

Anne anlamış onun da kimi sevdiğini ama hiç bilmiyormuş gibi davranmış,

“Kimmiş bu kısmetli kız, yavrum?”

“Yeni vezirin kızı...”

“Peki yavrum, ben babana söylerim. O, bir çaresin bulur.”

Akşam olunca çocukların annesi padişaha meseleyi açar. Üç kardeş de birbirinden habersiz annelerinden hayırlı haberi beklemektedirler. Oğullarını birbirilerinden ayırmayan padişah bu işe adaletli bir çare bulmak ister. Hemen oğullarını çağırır. Üç kardeş saygı ile babalarının yanına girerler.

“Gelin oğullarım, şöyle karşımda durun bakayım.”

Üç kardeş babalarının gösterdiği yerde dururlar. Padişah oğullarını şöyle bir süzdükten sonra konuşmaya başlar:

“Oğullarım, bugün üçünüz de birbirinizden habersiz olarak annenize geldiniz. Aynı kızı üçünüze de almamız imkânsızdır, biliyorsunuz. Hepinizi aynı derecede sevdiğim için aranızda bir seçme yapmak da istemem. Annenizle birlikte düşündük, taşındık; şöyle bir karar vardık. Üçünüze de beşer altın verip yolcu edeceğiz. Hanginiz üç ay içinde dünyanın en kıymetli şeyini alıp gelirse vezirin kızını ol

alacak. Emir verdim, hepinizin yol hazırlıkları tamamlanmak üzere. Yarın sabah gün doğarken yola çıkacaksınız.”

Üç kardeş sıra ile babalarının elini öpüp dışarı çıkarlar.

Ertesi sabah padişah, hanımı ve sarayın ileri gelenleri üç kardeşi yolcu ederler. Üç kardeş, sırtlarında yiyecekleri ve giyecekleri, ceplerinde beşer altınları saraydan ayrılırlar. Az giderler, uz giderler, dere tepe düz giderler, altı ay bir güz giderler, sonunda bir üç yol ağzına varırlar. En büyükleri der ki:

“Kardeşlerim, burada birbirimizden ayrılacağız. Üç ayın dolmasından üç gün önce yine burada buluşacağız.”

Diğerleri de bu fikri kabul eder. Böylece üç kardeş üç ayrı yola devam ederler.

Günler haftaları, haftalar ayları kovalar; üç ayın bitmesine üç gün kala üç kardeş üç yol ağzında buluşurlar. Hepsinin gözleri parıl parıl parlıyor; hepsi, en kıymetli şeyi aldığından son derece emin... Yine ağabeyleri söze başlar:

“Kardeşlerim, neler aldınız bakalım? Önce sen söyle küçük kardeşim.”

“Ben bir halı aldım.”

“Peki, bu halının ne marifeti var?”

“Bu halının üzerine bindiğiniz zaman sizi istediğiniz yere götürür.”

“Güzel; ya sen ne aldın kardeşim?”

“Ben bir ayna aldım.” diye cevap verince ortancaları.

“Bunun marifeti neymiş peki?”

“Bu aynaya bakar bakmaz istediğin yeri görürsün.”

Kardeşlerinin aldığı şeyleri öğrenen ağabeyleri kendi aldığı şeyi açıklar:

“Ben de bir elma aldım. Bu elmayı ölüm derecesinde hasta olan birisine yedirirseniz derhal iyi olur, hiçbir şeyi kalmaz.”

Kardeşler, elde ettikleri şeyleri öğrendikten sonra bunları denemeye karar verirler:

“Peki, bak bakalım aynaya, vezirin kızı ne yapıyor?”

Ortanca kardeş aynasını cebinden çıkarıp bakar. Bakar ki ne yapsın? Vezirin kızı hasta, yatağında yatıyor.

“Aman kardeşlerim, vezirin kızı ağır hasta.”

“Haydi, öyleyse halıya binip hemen memleketimize uçalım.”

Küçük kardeşler halıyı açar, üzerine binerler. Göz açıp kapayınca kadar babalarının sarayına inerler. Elmayı annelerine verip vezirin kızına yedirmesi için oraya gönderirler. Çok gezmeden kızın iyi olduğu haberi duyulur.

Kızın iyi olmasından sonra ortaya başka bir sorun çıkar. Kızı, hangi oğullarına alacaklar? Aynasına bakıp kızın hasta olduğunu öğrenene mi, halısı ile uzun yolu göz açıp kapayıncaya kadar alana mı, yoksa elması ile hasta kızını iyi edene mi? Düşünürler, taşınırlar, bir çare bulamazlar. Babalarına gidip danışırlar. O da işin içinden çıkamaz. Oğullarını kadıya gönderir.

Şehzadelerin derdini dinleyen kadı uzun uzun düşünür. Sonra şu cevabı verir:

“Kız, ayna sahibinin değildir; çünkü halı olmadan saraya uçamaz, elma olmadan kızını iyi edemezdi. Kız, halı sahibinin de değildir; çünkü ayna olmadan kızın hasta olduğunu anlayamaz, elma olmadan da kızını iyi edemezdi. Kız, elma sahibinin de olamaz; çünkü ayna olmadan onun hasta olduğunu anlayamaz, halı olmadan da saraya uçamazdı. O yolda iken kız ölebilirdi.”

Peki, kız kimin? Kız, bu masalı okuyan kişinin uygun göreceği şehzadenindir.

(Sakaoğlu, 2013, s.86)

4. AKILLI EVLAT

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel evveliyken... Develer tellâl iken... Kediler berber, horozlar imam iken... Annem eşikte, babam beşikteyken... Ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken... Annem düştü eşikten, alını yarıldı kaşıktan... Annem kaptı sopayı, babam kaptı maşayı...

Karıncaya vurdum palanı... Kırk yerinden bağladım kolanı... Evvel zaman içinde ben öyle bir kabadayı idim ki, karıncaya biner, deveyi kucağıma alırdım... Tophane güllerini leblebi diye yutar, minareleri boru diye belime sokardım...

Bir gün Bitpazarı'ndan geçiyordum. Baktım bir tarafı tozluk dumanlık, bir tarafı sazlık samanlık... Bir tarafta demirciler demir dövüyor denk ile bir tarafta boyacılar boya boyuyor renk ile... Bir tarafta da düşman düşmana harp ediyor top ile tüfek ile...

Masaldır bunun adı... Dinlemekle çıkar tadı... Her kim bu masalı dinlemese, gece rüyasına girsin kör kedi...

Evvel zaman içinde zenginlerden zengin bir adam varmış.

Zengin adam, bir gün üç oğlunu da yanına çağırarak demiş ki:

- Sevgili yavrularım... Bakın artık saçım sakalım iyiden iyiye aklaştı... Yüzüm, ellerim adamakıllı buruştu... Gözlerim her şeyi seçemez, ellerim her şeyi tutamaz, bacaklarım da beni uzaklara götüremez oldu... Daha ne kadar yaşayacağım belli değil ama herhalde günlerim sayılı... Ölmeden önce mallarımı aranızda bölmek istiyorum. Ne olur ne olmaz, belki ben öldükten sonra aranızda anlaşamaz, kavga edersiniz... Hâlbuki ben, sizin kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Zaten kardeşlere yakışan da budur.

İhtiyar adam, sözlerinin burasında biraz duraklamış... Arka arkaya birkaç defa öksürdüktan sonra, sözlerine şöyle devam etmiş:

- Şimdi her birinize birer kes altın vereceğim... İstedığınız yere gidin. Üç yıl dolmadan buraya dönmeyin. Üç yıldan sonra döndüğünüz zaman, her biriniz bana bu üç yıl içinde neler yaptığınızı, altınları nerelere harcadığınızı anlatacaksınız... Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem, mallarımı, paralarımı ona vereceğim. Üçünüz de beni memnun ederseniz, mallarımı aranızda eşit olarak paylaşırım... Haydi şimdi yolunuz açık olsun evlatlarım!..

Çocuklar hemen hazırlığa başlamışlar. İşlerini bitirdikleri zaman gelip babalarının elini öpmüşler. Atlarına binip yola çıkmışlar.

Üçü birlikte bir zaman gittikten sonra, önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş de soldaki yola yürümüş, uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşiverip aylar olmuş. Aylar aylarla birleşiverip yıl olmuş da kimse farkına varmamış. Derken efendim, baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış... Yel esmiş, sel gelmiş, üç yıl gelip çatmış...

İhtiyar babanın da artık sabrı tükenmişmiş... Çocukları burnunda tütüyormuş. Onları o kadar göreceği gelmiş...

Zenginler zengini ihtiyar, etrafındaki adamlara:

- Artık, demiş, çocuklarım nerede ise gelirler... Hasretlik çöktü içime...

Daha sözünü bitirmemiş ki, adamlardan biri gün doğusunu göstererek:

- Gelenler var, demiş, herhalde sizin çocuklardır...

Hep birden o tarafa bakmaya başlamışlar. Tozu dumana katarak bir şeydir geliyor... Gele gele büyük oğlan çıkagelmiş.

Arkasında da birbirinden babayığit kırk atlı varmış. Hemencecik koşup babasının elini öpmüş.

Derken, arkadan ortanca oğlan görünmüş. Onun yanında da yüz tane deve varmış. O da gelip babasının elini öpmüş.

En sonra küçük oğlan gelmiş. Çocukları yere indirdikten sonra gelip babasının elini öpmüş. Katırlardan inen çocuklar da gelip ihtiyar adamın elini öperek bir kenara çekilmişler.

İhtiyar zengin, yanındaki adamlara:

- İzin verirseniz, demiş, oğullarım bugüne kadar neler yaptıklarını anlatsınlar!..

Orada bulunanlar:

- Hay hay, demişler, biz de merak ediyorduk zaten...

Önce büyük oğlan söze başlamış:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim... Altı ay bir güz gittim... Öyle bir yere vardım ki, her taraf ormanlık... Pınarlarından buz gibi sular akıyor... Kayalıklarından keklikler sekiyor... Yaylalarında geyikler, ceylanlar dolaşıyor... İnsanların yüzlerinden de kan damlıyor... Şu kırk babayığidi oradan aldım. Onlara ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları, paraları bu adamlar koruyacak...

İhtiyar baba, büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Ortanca oğlan, sıranın kendisine geldiğini anlayarak konuşmaya başlamış:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim... Altı ay bir güz gittim... Öyle bir yere geldim ki, insan ayağını uzatıp otursa da hiç iş görmese, aç kalmaz. Giderken bana verdiği altınlarla şu yüz deveyi aldım. Ama, görüyorsunuz, öyle develer ki, her biri bir kere altın eder. Burada onları satarak zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya...

Ortanca oğlan sözlerini bitirince, ihtiyar baba ona da bir şey söylememiş. Sıra küçük kardeşe gelmiş. O, demiş ki:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim... Altı ay bir güz gittim. Bir ulu su başına vardım. Öyle bir su ki, kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar. Sordum, araştırdım, öğrendim ki, bu su nice yiğitleri almış, nice gelin duvakları yutmuş da, nice çocukları yetim bırakmış... Dört bir tarafa haberci gönderip ustalar getirttim. Kayaları kırdırıp suyun üzerine köprü kurdurdum. O suyun yetim bıraktığı çocukları da toplayıp buraya getirdim. Mallarını kime verirsen, bu çocuklar onun evlâtları olacak... O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak.

Küçük oğlan sözlerini bitirdiği zaman, ihtiyar babanın yüzü gülüyormuş.

Öteki kardeşler, babalarının bu hâlimden bir şey anlamamışlar. Fakat o, bastonuna dayanarak ayağa kalkmış, eliyle işaret ederek küçük oğlunu yanına çağırması. Eğilip onu alından öptükten sonra:

- Aferin sana, demiş, üçünüzün içinde ben yalnız senin yaptığın işi beğendim. Paralarımın, mallarımın hepsi de senindir! Bu yetimlere sen babalık edeceksin... Büyük ağabeyin adamlarıyla seni koruyacak... Küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecektir... Sen de hepsine baş olacaksın... Bunu hak ettin!

Onlar ermiş muradına... Darısı dostlar başına...

(Tezel, 2014, s.374)

5. ALTIN ARABA

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, deve tellal iken, sinek berber iken, ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken bir padişah varmış.

Padişah bir gün vezirini çağırarak demiş ki:

- Al Şu bir lirayı. Bununla bana bir koç alacaksın! Bu koçun etinden et, derisinden krk isterim. Verdiğim lirayı geri, kou da diri isterim. Sana kırk gün izin. Söylediklerim yapılmazsa, kırk birinci günü boynunu cellâda vereceğim...

Vezir doğru odasına gitmiş. BaŐını elleri arasına alarak kara kara düşünmeye başlamış. Padişahın isteklerini yerine nasıl getirsin? G, hem de çok güç bir iş bu. Sabaha kadar düşünen vezir, hiçbir yol, bir çare bulamamıŐ. Bunun zerine, uzak ülkelere geziye çıkmaya karar vermiş. Belki bir yol bulurum diye... Hemen hazırlanmış. Gün ıŐırken kimseciklere görünmeden saraydan ayrılmış, yola düşmüş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir de arkasına bakmış ki, bir karıŐık yol gitmiş. Başlamış gene yürümeye... Çok geçmeden bir çiftçiye rastlamıŐ. Selam verdikten sonra demiş ki:

- Çok yorgunum. Uzun zamandır yürüyorum. Ayaklarımda kuvvet kalmadı. Şu yokuşun başına kadar sen beni taşı. Oradan köye kadar da ben seni taŐırım.

Çiftçi, bu tanımadığı adamın sözlerine aldırmamıŐ bile... Hiç konuŐmadan yürümeye devam etmişler. Biraz sonra önlerine bir orman çıkmış. Vezir, çiftçiye bu sefer de:

- Gel bu ormana tek girelim, çift çıkalım! Ha, ne dersin?

Çiftçi bu sözlere de karşılık vermemiŐ.

Gene yürümüŐler, yürümüŐler. Çok geçmeden bir evin önüne gelmiŐler. Kapıda bir kız duruyormuŐ. O zaman ifti konuŐmuŐ :

- İŞte, demiş, benim evim burası. Vezir eve Şöyle bir baktıktan sonra:

Evin güzel ama ahbap, demiş, dümeni eğri.

Çiftçi bu sözlerden bir Şey anlamamıŐ. Canı da sıkılmıŐ. Vezire cevap vermemiŐ. Yüzüne bakmadan evden içeri girmiş.

Vezir, sokak ortasında yalnız kalmış. Çaresiz gidip köy odasını bulmuŐ, oraya misafir olmuş.

Akşam olduğu için ifti biraz sonra akşam yemeğine oturmuş. Yemek sırasında çiftçinin onu üç yaŐındaki kızını, babasına sormuş:

- Baba, bugün seninle beraber köye kadar gelen sakallı amca kimdi?

Babası:

- Tanımıyorum kızım, demiş, bugün ona yolda rastladım. Bana birçok Şeyler söyledi. Hiçbir dediğini anlamadım, cevap da vermedim.

Kızın merakı artmıŐ:

- Nasıl Şeyler söyledi de, demiş; anlamadın baba?

O zaman ifti anlatmıŐ:

- Önce, şu yokuşun başına kadar sen beni taşı, oradan da köye kadar ben seni taşıyayım, dedi. Neden böyle istediğini anlamadım. Kendisini hiç tanımadığım halde bana kendisini taşıtmak istediği için kızdım, cevap bile vermedim. Biraz sonra ormana girdik. O zaman da, gel bu ormana tek girelim, çift çikalım, dedi. Bu sözlerinden de bir şey anlamadım. Canım da iyice sıkılmaya başladı. Ama kendimi tuttum. Sonra köye vardım. O zaman başımdan salmak için burayı göstererek “işte benim evim” dedim. Bana ne dese beğenirsin? Evin güzel ama dümeni eğri, demez mi? Tepem attı. Şeytana uyup da elimden bir kaza çıkmasını diye hemen içeriye girdim. Evin dümeni mi olurmuş? Deli mi ne?!

Babasının sözlerini dinleyen küçük kız:

- Haksızlık etmişsin baba, demiş. O amcanın her sözünün bir manası var. Sen yemeğini ye de ben sana onun ne demek istediğini bir bir anlatayım istersen?

Yemek sırasında vezirin sözlerinin manasını kızından öğrenen çiftçi, sofradan kalktıktan sonra doğru köy odasına koşmuş. Veziri bularak:

- Affedersin Tanrı misafiri, demiş. Ben yorgunluktan gündüz söylediklerini pek kavrayamadım. Kulaklarım da biraz ağır işitir zaten. Kusurumu bağışla! Yemekte düşündüm, ne demek istediğimi anladım. Yokuşun başına kadar sen beni taşı, oradan köye kadar da ben seni taşıyayım demekle, yokuşun başına kadar sen konuş ben dinleyeyim, oradan köye kadar da ben konuşurum, sen dinlersin, demek istemiştin. Ormana tek girip çift çikalım demekle de birer değnek yapmamızı teklif etti. Evime, güzel ama dümeni eğri, demekle de, kızın güzel ama burnu eğri demek istemiştin, değil mi?

Çiftçinin sözlerini dikkatle dinleyen vezir:

- İyi bildin ama, demiş. Bunlar senin aklının işi değil. Doğru söyle, bunları sana kim öğretti?

Çiftçi, bir an düşündükten sonra:

- Hiç kimse öğretmedi, demiş.

Demiş ama veziri inandıramamış. Vezir, doğru söylemesini ısrarla isteyince çiftçi, çaresiz işin doğrusunu söylemiş:

- Kapıda gördüğün küçük kızın var ya, işte o öğretti.

O zaman vezir, bu çok akıllı küçük kızını merak etmiş:

- Hadi, demiş, getir şu küçük kızını da yakından bir göreyim. Onun akıllı bizimkinden çok. Benim bir derdim var, belki o bir çare bulur.

Çiftçi hemen eve dönerek kızını yanına almış, köy odasına getirmiş. Küçük kızını pek seven ihtiyar vezir:

- Senin gibi akıllı bir evlada sahip olduğu için baban ne kadar sevinse haklıdır yavrum, demiş. Akıllı çocukları herkes sever. Mademki sen bu kadar çok akıllısın, benim derdime de bir çare bul bakalım!

Küçük kız gülmüş:

- Güzel sözleriniz için teşekkür ederim, demiş. Derdiniz nedir ki?

Vezir anlatmaya başlamış:

- Padişah bana bir lira vererek dedi ki : “Al şu lirayı, bununla bana bir koç alacaksın. Bu koçun etinden et, derisinden kürk isterim. Ama lirayı geri, koçu da diri isterim” dedi.

Küçük kız vezirin sözleri bitince kahkahalarla gülmeye başlamış. Şaşırان vezir demiş ki:

- Kızım bunda gülecek ne var? Ağlanacak bir hal bu. Şayet padişahın istediklerini kırk günde yapamazsam, kırk birinci günü beni cellâtlara verecek, boynumu vurduracak. Benim gibi ihtiyar bir adamın başı kesilirse sevinir misin?

Küçük kız, bunun üzerine:

- Bunları yapmaktan kolay bir şey yok ki amca, demiş. Siz hiç tasalanmayın, ben sizi kurtarırım!

Bu sözlere pek sevinen vezir:

- Aman sağ ol kızım, demiş, söyle bakalım ne yapacağım?

Küçük kız, vezire neler yapacağını anlatmaya başlamış:

- O bir lira ile yünü kırılmamış bir koç alırsın. Yünü kırptırır, iki liradan satarsın. Bir lirasını saklar, öteki lira ile küçük bir kürk yaptırırısın. Koçun kuyruğundan bir parça keserek lira ile beraber bir tabağa koyar, padişaha götürürsün. Oldu mu?

Vezir, küçük kızın verdiği akla hayran olmuş, cellâtlara verilmekten kurtulduğu için sevinç içinde küçük kıza ve babasına teşekkür ederek köyden ayrılmış. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, saraya varmış. Padişahın karşısına çıkmış. Emirlerini bir bir yerine getirmiş.

Padişah memnun olmuş ama bu akıllı kimden aldığını vezirine sormuş. Vezir önce söylemek istememiş, kem küm etmiş ama padişah sıkıştırınca, doğruyu söylemek zorunda kalmış. O zaman padişah bu akıllı kızı görmek istemiş.

Hemen bir araba göndermişler. Kızı köyden getirtip padişahın karşısına çıkarmışlar. Padişah demiş ki:

- Pek akıllı bir kız olduğunu öğrendim. Bakalım aklını bana da gösterebilecek misin? Gösteremezsen kendini zindanda bil!

Küçük kız bu sözlere gülerek:

- Ne isterseniz yapın padişahım, demiş. Ben Allah’tan başka kimseden korkmam! Soracaklarınızın karşılığını alırsınız. Hazırım!

Küçük kızın pervasızlığına, cesaretine şaşırان padişah, gülerek demiş ki:

- Aferin sana! Pek cesur bir çocuğa benziyorsun. Şimdi, dinle öyle ise: Has ahırımdaki kısrağıma üç gün içinde iki tay doğurtacaksın! Şu kavanoza ben şimdi

doksan dokuz tane altın koyup ağzını mühürleterek sana vereceğim. Sen onu burada, benim gözümün önünde açıp içinden yüz altın çıkaracaksın! Bundan başka, seni biraz sonra karşımda yetmişlik bir ihtiyar olarak görmek istiyorum. Bütün bunları yapabilmen için benden bir tek şey istemek hakkın var. Ama isteyeceğin şey sadece iki kelimelik olacak.

Küçük kız hemen atılarak:

- İstediklerinizi yapacağım padişahım, demiş. Önce sizden iki kelimelik dilekte bulunayım öyle ise...

Padişah:

- İşte bakalım, demiş, derhal yapacağım!

Kız:

- Güneşi söndürünüz, demiş.

Bu istek karşısında şaşırان padişah, kızarak bağırması:

- Kız, sen deli misin?! Ben güneşi söndürebilir miyim hiç?! Olacak bir şey istemelisin!

Küçük kız o zaman:

- Güneşi söndürmek olacak iş değil de, demiş, sizin istedikleriniz olacak şeyler mi padişahım?

Kızın bu cevabını haklı bulan padişahın kızgınlığı bir anda geçmiş. Küçük kızın aklına, zekâsına hayran olmuş. Babasına bir çift öküz ile bir tarla, kendisine de kasabadaki okula gidip gelirken binmesi için altın işlemeli bir at arabası armağan ederek onları askerleriyle beraber köylerine göndermiş.

Onlar ermiş muradına, biz çıkalım tavan arasına...

(Tezel, 2014, s.315)

6. NİNE İLE TİLKİ

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, memleketin birinde bir nine varmış. Bu ninenin bir ineğinden başka hiçbir şeyi yokmuş. Köyünün bir ucundaki kulübesinde ineğiyle birlikte yaşarmış. Sabah olunca onu ahırından çıkarır, akşama kadar gezdirirmiş. Hava kararmadan da onu tekrar ahırına bağlar, kendisi de odasına çekilirmiş.

Bu arada nine ineğini sağıp, sütünü konu komşuya satarmış. Ayrıca kendisine yağ, yoğurt, peynir gibi yiyecekleri de bu sütlerin fazlasından yaparmış. Nine her sabah bir bardak süt içtiğinden güçlü, kuvvetli imiş de... Ayrıca dolaştığı yerlerin temiz havası da onun ömrünü uzatırmış.

Bir sabah nine ineğini sağdıktan sonra sütü küçücük mutfağına bırakmış. Fakat acele ile olacak, mutfağın kapısını örtmeyi unutmuş. O ineğiyle çayırılara gidedursun, tilki gelip sütünü içivermiş. Akşam olup da nine evine dönünce işi anlamış ama ne fayda... Olan bir günlük süte olmuş.

Ertesi sabah nine süt hırsızına karşı bir tuzak hazırlamış. Başka bir kabın içine biraz süt koyup üzerine su ilave etmiş. Yine kapıyı açık bırakmış. Kendisi de eline satırını alıp kapının arkasına gizlenmiş. Biraz sonra tilki yavaşça kapıdan içeri girmiş. Doğruca süt kabına doğru gitmiş. Nine elindeki satırını birden bire tilkinin kuyruğuna indirivermiş. Neye uğradığını şaşırın tilki soluğu dışarıda almış ama kuyruğu da satırın altında kalmış. Kuyruksuz tilki oluvermiş. Bu hâl ona zor gelmiş. Arkadaşlarının “Kuyruksuz, kuyruksuz” diye bağırmaclarını daha şimdiden duyar gibi olmuş. Ama ne yapsın, olan olmuş bir kere. Yapacağı tek şey varmış. Nineye gidip kuyruğunu istemek... Nine de hırsız yakalamasının sevinci ile mutfaktan dışarı çıkıyormuş:

“Nine, canım nine! Kuyruğumu verir misin? Yoksa ben arkadaşlarımın yanına nasıl giderim?”

“Nasıl gidersen git hırsız tilki. Sütümü içerken düşünseydin ya.”

“Hanım nine, cici nine, ne olursun kuyruğumu ver.”

“Bir şartla veririm: Eğer sütümü verirsen kuyruğunu veririm.”

Kuyruksuz tilki ne yapsın, yapacağı tek şey vardır. Bir yerlerden süt bulup nineye vermek... Yoksa kuyruksuz kalacak.

Oradan ayrılan tilki bir koyunun yanına gider. Selamlaştıktan sonra derdini anlatır:

“İşte böyle koyun kardeş. Bana biraz süt verebilir misin?”

“Veririm ama sen de bana biraz ot getirirsen.”

Eh, ondan kolay ne var. Gidip çayırılıktan bir bağ ot isteyecektir. Doğruca çayırılığa gider. Hoş beşten sonra tilki derdini anlatır:

“İşte böyle çayır kardeş... Bana biraz ot verebilir misin?”

“Veririm ama burada canım çok sıkılıyor, çocuklar gelip üzerimde oynarlarsa veririm.”

Tilki oradan ayrılıp pınarın başında oynamakta olan çocukların yanına gelir. Bazı oyunlar yaparak onları eğlendirip gönüllerini hoş ettikten sonra derdini açar:

“Çocuklar, derdimi dinlediniz. Çayırılık diyor ki: “Çocuklar gelirler, üzerimde biraz oynarlarsa ot veririm.” Haydi, biraz çayırılıkta oynayın.”

“Oynarız oynamasına ama bakkaldan bize şeker alırsan oynarız.”

Tilki bu sefer de bakkalın yolunu tutar. Hiç kimsenin olmadığı bir sırada dükkâna girip bakkala derdini açar:

“İşte böyle bakkal amca, eğer şeker verirsen çocuklar çayırdaki oynayacaklar.”

“Veririm vermesine ya, sen de bana yumurta getirirsen.”

Oradan ayrılıp kümes aramaya koyulmuş tilki. Ama tavuklar kolay kolay yumurta verirler mi tilkiye... Bir kümesin önüne gelmiş, başlamış tavuklara yalvarmaya:

“Ey tavuklar, ne olursunuz, bana bir yumurta veriniz.”

“Veririz ama sen de bize darı getirirsen öyle veririz.”

Oradan oraya koşmaktan yorgun düşen tilki son bir gayret darı tarlasına gider. Olgun darıları gören tilki yalvaran bakışlarla söze başlar:

“Ey darılar, yalvarırım size. Bana biraz darı verin de tavuklara götüreyim. Yoksa kuyruğumu kurtaramayacağım.”

“Veririz ama bizim de bir isteğimiz var. Eğer sen de bize biraz su bulabilirsen istediğin kadar darı veririz.”

Az önce yanından geçtiği çayı hatırlayan tilki şimdi de oraya gitmek zorunda kalır. Sakin sakin akmakta olan suya varır. Tatlı bir dille derdini açar. Belki bunu razı edebilecektir:

“Ey su kardeş! Benim bir derdim var. Bak, dinle. Ben bir gün bir ninenin sütünü çaldım. Ertesi gün yine gittim, bu sefer nine benim kuyruğumu kesti. Eğer sütünü verebilirsem kuyruğumu da alabileceğim. Koyuna gittim, ot istedi. Ota gittim, çocukların üzerinde oynamasını istedi. Çocuklara gittim, şeker istediler. Bakkala gittim, yumurta istedi. Tavuklara gittim, darı istediler. Dariya gittim, su istedi. Eğer şimdi sen bana su verirsen ben kuyruğumu kurtarabileceğim. Yoksa ölünceye kadar kuyruksuz dolaşmak zorunda kalacağım.”

Su iyi kalpli imiş. Tilkiye acımış. Öyle ya, o kadar yorgunluktan sonra o, zaten yeter derecede ceza çekmiş. Onu daha fazla üzme, yormaya gerek yok, diye düşünmüş. Tilkiye gülerek cevap vermiş:

“Tabii tilki kardeş, istediğin kadar su alabilirsin.”

Tilki bir sevinmiş, bir sevinmiş, sormayın. Sanki dünyalar onun olmuş. Daha şimdiden kendisini kuyruklu olarak görmeye başlamış. Uçmuş göklere, kabına sığamamış. Çaya binlerce teşekkür edip bir miktar su almış.

Aldığı suyu götürmüş, dariya vermiş, dariyı almış. Oradan ayrılıp tavukların yanına gelmiş. Onlara dariyı vermiş, yumurtayı almış. Bakkala yumurtayı vermiş, şekerleri almış. Çocuklara şekerleri vermiş, onları çayırılığa götürüp oynatmış. Çayırılıktan bir bağ ot almış, koyuna vermiş. Koyuna otu verip sütünü almış. Doğruca ninenin evine gelmiş. Nine daha evine dönmemişmiş. Beklemeye başlamış. Epey sonra nine ile ineği uzaktan görünmüşler. Onları görür görmez başlamış bağırmaya:

“Nine nine, sütünü getirdim. Ver artık kuyruğumu .”

Nine kulübesine girmiş, tilkinin getirdiği sütü almış, sonra da verivermiş tilkinin kuyruğunu. Tilki oradan bir kaçış kaçmış ki, arkasına dönüp bakmamış bile. Hem de bir daha hırsızlık etmeyeceğine, kendisine ait olmayan şeyleri almayacağına söz vermiş.

Nineye gelince, ya o ne yapmış dersiniz? O da sütüne kavuştuğu için sevinmiş tabii. Ama onu asıl sevindiren şey, tilkinin bundan sonra bir daha böyle şeyler yapmayacağı imiş. Hem nine kurtulmuş hem de başkaları...

(Sakaoğlu, 2013, s.66)

EK-4**KİŞİSEL BİLGİLEDİRME FORMU****Adınız / Soyadınız**

:

Cinsiyetiniz

:Kadın

()

Erkek

()

Baba Eğitim Durumu

:İlkokul

()

Ortaokul

()

Lise

()

Üniversite

()

Lisansüstü

()

Baba Mesleği

:

Anne Eğitim Durumu

:İlkokul

()

Ortaokul

()

Lise

()

Üniversite

()

Lisansüstü

()

Anne Mesleği

:

Anaokulu Eğitimi Aldınız Mı?

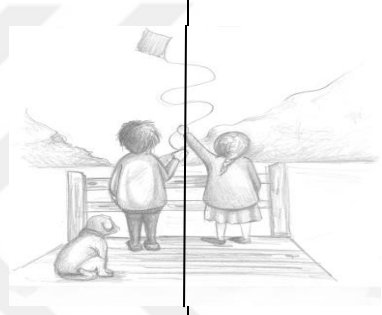
: Evet ()

Hayır ()

EK-5

DİNLEME DÜZEYİNİ ÖLÇMEK AMACIYLA HAZIRLANAN ÇALIŞMA KÂĞITLARI

ETKİNLİK: BELİRLE ve TAHMİN ET

<p>Olay nedir ve nasıl olmuştur?</p> 	<p>Olay nerede olmuştur? (Masalda yer belirtilmemiş ise olay sizce nerede olmuştur?)</p> 	<p>Olayın geçtiği yeri tasvir ediniz. (Masalda olayın geçtiği yer betimlenmemiş ise, sizce olayın geçtiği yerde neler vardır?)</p>	<p>Olayda yer alan tipler kimlerdir?</p> 	<p>Tahminleriniz ile ilgili açıklamalarınızı yazınız.</p>

(Duran & Topbaşoğlu, 2018).

Tablo 2: “Belirle ve Tahmin Et” Etkinliği ve Kazanım Eşleşmesi

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.
Dinlediklerini/izlediklerini özetler.
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.
Dinleme stratejilerini uygular.

ETKİNLİK ADI: OLAYI YORUMLUYORUM

Masalda geçen ve dikkatinizi çeken bir olayla ilgili aşağıdaki olay şemasını doldurunuz.

Olay

.....

.....

.....

Masalda yer alan tiplerin hangi davranışı olayın olmasına neden olmuştur?

.....

.....

.....

Bu davranışı doğru buluyor musunuz?

Evet

Hayır

Çünkü.....

.....

.....

.....

.....

Çünkü.....

.....

.....

.....

.....

Siz olsaydınız, masaldaki tiplerden farklı nasıl davranırdınız?

.....

.....

.....

.....

(Duran & Topbaşoğlu, 2017).

Tablo 1: “Olayı Yorumluyorum” Etkinliği ve Kazanım Eşleşmesi

Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.
Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder.
Dinlediklerini/izlediklerini özetler.
Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.
Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.
Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir.
Dinleme stratejilerini uygular.

EK-6**GÖRÜŞME SORULARI****DENEY GRUBU GÖRÜŞME SORULARI**

1. Masal dinlemeyi seviyor musunuz? Nedenlerini açıklayınız.
2. Sizlerin de anlatıma katılma imkânı bulduğunuz etkileşimli masal anlatımını sevdiniz mi?
3. Etkileşimli masal anlatımının sevdiğiniz yönleri nelerdir?
4. Etkileşimli masal anlatımının sevmediğiniz yönleri nelerdir?
5. Sınıfta, etkileşimli yöntemle daha fazla masal dinlemek ister misiniz?

KONTROL GRUBU GÖRÜŞME SORULARI

1. Masal dinlemeyi seviyor musunuz? Nedenlerini açıklayınız.
2. Dinlediğiniz masal metinleri içerisinde sevmediğiniz ya da anlamakta güçlük çektiğiniz masal metinleri var mı? Varsa nelerdir?
3. Masalların daha eğlenceli hâle getirilebilmesi için neler yapılabilir? Açıklayınız.
4. Türkçe derslerinde daha fazla masal metni dinlemek ister misiniz?
5. Daha çok hangi tür masal metinlerini dinlemeyi seviyorsunuz?

EK-7**ÖRNEK MASAL ANLATIM PLANI****(AKILLI EVLAT)****Açıklama**

(Öğrencileri çember şeklinde oturtulur.)Merhaba çocuklar. Benim adım Ebru ÖZTÜRK. Ben de tıpkı öğretmeniniz gibi bir Türkçe öğretmeniyim. Ama aynı zamanda bir araştırmacıyım. Ve birazdan size uygulayacağım masal anlatım etkinliğinden elde edeceğim sonuçları, yürütmekte olduğum bir araştırma için kullanacağım. Şimdi sizlere bir adet kişisel bilgilendirme formu dağıtıyorum ve bu formları doldurmanızı istiyorum. Araştırmada isimleriniz kesinlikle kullanılmayacaktır. Bu formu sadece, sizleri daha iyi tanıyabilmem için doldurmanızı istiyorum.

Bugüne kadar pek çok kez öğretmeninizden, ailenizden ya da arkadaşlarınızda masallar, hikâyeler dinlediniz. Bugün de sizlerle birlikte bir masal anlatımı dersi geçireceğiz. Ancak diğer anlatımlardan farklı olarak ben, masal anlatımına sizlerin de dâhil olmasını istiyorum. Yani ben masal anlatımı esnasında örneğin kapı açma sesi çıkardığımda, size işaret verdiğim sırada, sizin de benimle aynı ses tonunda kapı açma sesi çıkarmanızı; ritmik sesler çıkardığımda sizin de benimle birlikte bu ritmik seslere eşlik etmenizi istiyorum. Aynı zamanda masal esnasında size bazı sorular soracağım. Bu sorulara kendinize göre cevaplar vermenizi istiyorum. Bunlara ek olarak masamız, şarkı ile başlayıp yine şarkı ile son bulacaktır. Yine masalın bazı bölümlerinde küçük şarkı parçaları yer alabilir. Bu masal anlatımı sonrasında masalı ne kadar dinlediğinizi ölçmek amacıyla cevaplamanız için sizlere etkinlik kâğıtları dağıtacağım. Ben sizlerle etkileşimimi daha iyi tutabilmek için sizleri çember şeklinde oturttum. Sormak istediğiniz bir şey varsa masal öncesinde, masal sırasında veya masal sonrasında sorabilirsiniz.

Şimdi, hazırsanız başlayalım...

Masal Öncesi

(Dikkat sürelerini uzun tutmak için beyaz pandomim eldiveni giyilir). Küçüktüm, ufacıktım. Tam 5 yaşındaydım. Ne zaman sinirlensem ya da ne zaman kızsam, üzülsem hemen giderdim, evdeki masanın altına saklanırdım ya da bazen annemin elbise dolabının içine girerdim. Bazen de yatağa yatar, yorganı başımın üzerine kadar çeker ve orda “mış, miş, muş” oyunu oynardım. Tekrar edelim mi birlikte? “Mış, miş, muş”...

Bu oyunu oynarken bazen kanatlarım varmış da gökyüzünde, bulutların arasında uçabiliyormuşum gibi hayal ederdim. Bazen de küçüldüğümü, minicik olduğumu (serçe parmak gösterilir) ve oyuncaklarımın içine girebildiğimi hayal ederdim. Bazen de görünmezmişim gibi davranırdım (vurgu).

Bunun için öncesinde şöyle bir kollarımızı uzatmamız gerekiyor. Uzatın bakayım kollarınızı. Ve parmaklarımızı şöyle kıpır kıpır, vıgır vıgır, tıklar tıklar yaptıktan sonra saçlarımızın arasında bir krem kutusu arayacağız. Şöyle, ımm yumurta büyüklüğünde falan olması lazım. Ve biiir, ve ikiii, veee üç. İşte burada, avucumun içinde... Şimdi, krem kutusunun kapağını çevirerek açıyoruz (vurgu) ve kapağı kenara bırakıyoruz.

Benim kremim duygularıma göre her zaman başka bir renk ve başka bir kokuda. Mesela bugün kremim, sarı renk ve (kokla) salyangoz kokuyor (ıyyy)... Peki ya senin kremin ne renk? Ne kokuyor? Ya seninki? (Farklı farklı öğrencilere bu sorular sorulur.)

Şimdi, elimizi kremin içine daldırıyoruz ve bir avuç kremi aldıktan sonra kutuyu kenara bırakıp başlıyoruz sürmeye. Hazır mısınız?

Sürdükçe ellerim görünmez oldu (şaşkınlık ifadesi). Ve kollarım ve öbür kolum. Siz de yapabilirsiniz. Omuzlarıma, boynuma... Ve şimdi hazırsanız yüzümüze sürüyoruz (vurgu). Ve başımıza, kulaklarımıza, her yerinize sürün güzelce. Ve boynuma... Şimdi, görünmez oldum (mutluluk).

Hayal gücü dünyası uzay kadar büyük ve sonsuz... Ve orada kaybolma ihtimalimiz var. O yüzden, masalın içine bazen şarkılar ekliyoruz ki birbirimizi duyalım, kaybolmayalım diye. Hazır mısınız, şarkı söylemeye? Haydi, o zaman...

Portakalı soydum

Başucuma koydum

Ben bir masal uydurdum

Başlasın masal saati

O pitipitikaramela sepeti

Başlasın masal saati

Tik tak tiki tiki tak

Başlasın masal saati

Masal Sırası

(Mumun yerleştirildiği fener öğrencilere gösterilir.) Elimde gördüğünüz bu kilitli kapının içinde tılsımlı bir masal gizli. Ancak bu kapıyı açabilmem için herkesin elden ele gezdirerek bu kilitli dünyaya bir kez bakması gerekiyor. Yoksa ben bu kapıyı açamam ve masal ışığını yakamam (Masal alanının sınırlarını çizmek amacıyla öğrencilerin, feneri elden ele gezdirmeleri sağlanır. Böylece masal çemberi oluşturulur. En son öğrenci fenere baktıktan sonra...)

Ben çok kapıdan girip çıktım. Ve elimde bir sürü anahtar var (Bir dizi anahtar gösterilir). Her seferinde, bu anahtarların hangi kapıyı açtığını unutuyorum. Doğru anahtarı seçmek için bana kim yardımcı olabilir? (Öğrencilerden birine anahtar seçtirilir ve “Haydi birlikte açalım.” diyerek öğrencilerle birlikte kapı açma sesi çıkartılır. Kapı gıcirtısı eşliğinde fenerin kapağı açılarak...) Vay canına! Harika! Anahtar kapıyı açtı. Şimdi, biz masalımızı anlatırken yolumuzu aydınlatsın, bize zamanı hatırlatsın diye masal ışığımızı yakalım.

Bir varmış, bir yokmuş... Evvel evveliyken... Develer tellâl iken... Kediler berber (makas işareti), horozlar imam iken (sarık işareti)... Annem eşikte, babam beşikteyken... Ben babamın beşiğini tıngır mıngır sallarken (sallanır)... Annem düştü eşikten, alını yarıldı kaşıktan (alın tutulur)... Annem kaptı sopayı (sağ elle kapılır), babam kaptı maşayı (sol elle kapılır)...

Karıncaya vurdum palanı (yavaşça vurulur)... Kırk yerinden bağladım kolanı (bağlama hareketi)... Evvel zaman içinde ben öyle bir kabadayı idim ki (ses kalınlaştırılır) karıncaya biner, deveyi kucağıma alırdım (külhanbeyi vurgusuyla). Tophane güllerini

leblebi diye yutar (yutma işareti), minareleri boru diye belime sokardım (beline sokma hareketi)...

Bir gün Bitpazarı'ndan geçiyordum. Baktım bir tarafı tozluk dumanlık (elini göze siper ederek sağa bakma hareketi), bir tarafı sazlık samanlık (elini göze siper ederek sola bakma hareketi)... Bir tarafta demirciler demir dövüyor denk ile (öğrencilerle birlikte, ritmik demir dövme sesi çıkartılır), bir tarafta boyacılar boya boyuyor renk ile (öğrencilerle birlikte el masaya sürülerek boyama sesi çıkartılır). Bir tarafta da düşman düşmana harp ediyor top ile tüfek ile (mermi sesi çıkartılır).

Masaldır bunun adı, dinlemekle çıkar tadı... Her kim bu masalı dinlemezse gece rüyasına girsin kör kedi (korkutucu unsur, bu yüzden komik ses tonu ile söylenir).

Evvel zaman içinde zenginlerden zengin bir adam varmış. Bir gün üç oğlunu yanına çağırarak demiş ki (ses kalınlaştırılır):

- Sevgili yavrularım, bakın artık iyiden iyiye yaşlandım. Ellerim buruştu, saçlarım aklaştı, bacaklarım tutmaz oldu. Belki de sayılı günlerim kaldı. Ölmeden önce mallarımı aranızda paylaştırmak isterim. Belki ben öldükten sonra kavga edersiniz. Oysa ben sizin, kardeş kardeş, birbirinizi severek yaşamanızı istiyorum. Kardeşlere yakışan da zaten budur...

İhtiyar adam biraz duraklayıp öksürdükten sonra (öksürme sesi):

- Şimdi her birinize bir kese altın vereceğim. (Öğrencilere sorulur: Sence kesede kaç altın var? Verdikleri her cevap tekrar edilir, onaylanır. Bu, öğrencilere kendilerini değerli hissettirir.) İstedığınız yere gidin ve üç yıl boyunca dönmeyin. Döndüğünüzde bana üç yıl boyunca ne yaptığınızı ve altınları nerelere harcadığınızı anlatın. Hanginizin yaptığı işleri daha çok beğenirsem mallarımı ona vereceğim. Eğer üçünüzünkini de beğenirsem, mallarımı aranızda paylaştıracam. Haydi, yolunuz açık olsun evlatlarım.

Çocuklar, hazırlıklarını yapıp yola koyulmuşlar. Bir zaman sonra önlerine üç yol çıkmış. Büyük kardeş sağdaki, ortanca kardeş ortadaki, küçük kardeş soldaki yola yürümüş uzaklaşmışlar.

Günler günlerle birleşip aylar olmuş

Aylar aylarla birleşip yıl olmuş da

Kimse farkına varmamış...

Derken efendim, baharlar yazları, yazlar da kışları kovalamış. Yel esmiş, (Öğrenciler ile birlikte eller ovularak ses çıkarmaya başlanır ve üfleyerek rüzgâr sesi çıkartılır. Beden parküsyonu ile “sonra ince ince yağmur yağmaya başlamış (iki parmak), derken yağmur damlaları hızlanmış (üç parmak) ve birden dolu yağmaya başlamış (ellerini göğsüne vurarak) veee sel basmış (su sesi).Üç yıl gelip çatmış.

İhtiyar adamın sabrı da artık iyice tükenmeye başlamış. Derken gün doğusundan tozu dumana katarak bir şey gelmeye başlamış (Öğrencilerle birlikte, eller masaya vurularak yavaş ritmik sesler çıkartılır. Sizce önce hangi çocuk gelmiş? Doğru cevap çıkana kadar sorulur.).

Gele gele büyük oğlan çıkagelmiş. Arkasında da birbirinden babayiğit kırk atlı... Derken, arkadan ortanca oğlan görünmüş. Yanında da yüz deve... En son küçük oğlan kırk katırın üzerinde kırk erkek çocukla çıkagelmiş. Babalarının ellerini öpmüşler ve büyük oğlan başlamış anlatmaya:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki her taraf ormanlık. (Öğrencilere sorulur: Sizce ormanda ne görmüş?) Buz gibi akan pınarlar, kayalıklardan seken keklikler bir de insanların yüzünde kan gördüm. Bu kırk babayiğidi oradan aldım. Ata binmeyi, kılıç kuşanmayı öğrettim. Bana vereceğin malları, bu adamlar koruyacak.

İhtiyar baba büyük oğluna hiçbir şey söylememiş. Dönüp ortanca oğluna bakmış. Sıranın kendisine geldiğini anlayan ortanca oğlan anlatmaya başlamış:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Öyle bir yere vardım ki insan ayağını uzatıp otursa da hiç iş görmese aç kalmaz. Bana verdiğin altınlarla şu develeri aldım. Görüyorsun ya develerin her biri, bir kere altın eder. Bu develeri satıp zengin olacağım. Fazla mal göz çıkarmaz ya!

İhtiyar baba ortanca oğluna da bir şey dememiş. Sıra gelmiş küçük oğlana:

- Az gittim, uz gittim... Dere tepe düz gittim. Altı ay bir güz gittim. Bir ulu su başına vardım. Öyle bir su ki, kızıl akar, boz akar, durmaz yatağını yıkar (vurgu). Sordum, soruşturdum, öğrendim ki bu su, nice yiğitleri almış, nice duvakları

yutmuş, nice çocukları yetim bırakmış... Dört bir taraftan ustalar getirtip su üzerine köprü kurdurdum. Yetim kalan çocukları da buraya getirdim. Mallarını her kime verirsen, bu çocuklar onun evlâtları olacak. O, bu çocukları büyütüp yetiştirecek. Hem iyilik yapmış hem de memlekete faydalı insanlar kazandırmış olacak. (beğenme ifadesi yapılır)

Küçük oğlan sözlerini bitirdiğinde ihtiyar adamın yüzü gülüyormuş. Küçük oğlunun alnını öptükten sonra:

- Aferin sana, demiş. Üçünüzün içinde yalnız senin yaptığın işi beğendim. Mallarımın hepsi de senindir. Bu yetimlere, sen babalık edeceksin (vurgu)... Büyük ağabeyin adamlarıyla seni koruyacak, küçük ağabeyin de develeriyle senin vereceğin işleri görecektir. Sen de hepsine baş olacaksın. Bunu hak ettin!

Çok sevinen küçük oğlan, tüm ülkeye ikramlar dağıtmış, ziyafetler vermiş. O ziyafetlerden birisi de buraya düşmüş. Haydi, keyfini sürelim biz de o halde. (Bir kavanoza koyulan minik lokumlardan, elden ele dolaştırılarak her bir öğrencinin alması sağlanır.)

Onlar ermiş muradına... Darısı dostlar başına (vurgu)...

İnanmıyorum, görünmezlik kremimim etkisi geçmeye başladı. Sizi de görüyorum artık. Sanırım, masal süremizin sonuna geldik ve ışığımızı söndürme vakti geldi. Haydi, hep birlikte söndürelim ışığı. (Öğrenciler ile birlikte fenerdeki mum üflenir ve fenerin kapısı “triktrak” sesleri ile kapatılır.)

Masal Sonrası

Haydi bakalım çocuklar, herkes ayağa... (Masal sonu şarkısı açılır ve öğrenciler ile birlikte söylenir).

Tak sepeti koluna

Topla kırmızı elma

At ağzına bir lokma

Yakalanma cadıya

Bak bir varmış, bir yokmuş

Masal kapısı çokmuş

Çal kapıyı tak tak tak

Gir içeri rap raprap

Deve cüce deve cüce her yerde

Deve cüce deve cüce her yerde

Tahta kollar yan yana

Parmakları unutma

Yaklaşma sen yalana

Burnun uzar bak sonra

NAKARAT

Altın topum zıp zıpla

Düşme sakın havuza

Yakalarsan bir kurbağa

Öp kurbağayı koy başına

NAKARAT

Gözleri koca koca

Burnu sanki bir baca

Kanma sakın sen ona

Girme kurdun karnına

NAKARAT